

**Diagnoza społeczno - gospodarcza
Gminy Jeziora Wielkie
wykonana na potrzeby opracowania pn.
„Strategia Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie
na lata 2021-2030”**

**Gmina Jeziora Wielkie
Jeziora Wielkie 36
88-324 Jeziora Wielkie**

2021

Niniejsze opracowanie zostało wykonane przez:

Lech Consulting Sp. z o. o.

ul. Podmurna 65/1

87-100 Toruń

SPIS TREŚCI

1. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO.....	4
1.1. Lokalizacja i podział administracyjny	4
1.2. Rzeźba terenu i zasoby naturalne.....	5
1.3. Zasoby wodne	7
1.4. Walory środowiska przyrodniczego	9
1.5. Klimat i jakość powietrza	19
1.6. Gospodarka odpadami.....	25
2. SPOŁECZEŃSTWO OPARTE NA WIEDZY	27
2.1. Ludność.....	27
2.2. Edukacja	34
2.3. Ochrona zdrowia	38
2.4. Kapitał społeczny	39
3. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I SOCJALNE	40
3.1. Bezpieczeństwo publiczne	40
3.2. Bezpieczeństwo socjalne	42
3.3. Bezrobocie.....	47
4. GOSPODARKA I ROLNICTWO	53
4.1. Podmioty gospodarcze i przedsiębiorczość.....	53
4.2. Rolnictwo	60
5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	62
5.1. Infrastruktura sieciowa	62
5.2. Infrastruktura mieszkaniowa.....	67
6. KULTURA, SPORT I TURYSTYKA	69
6.1. Działalność kulturalna, sport i rekreacja	69
6.2. Turystyka	75
7. SYTUACJA FINANSOWA GMINY	76
7.1. Finanse gminy	76
7.1.1. Dochody	76
7.1.2. Wydatki.....	79
1. SPIS WYKRESÓW, TABEL, MAP I FOTOGRAFII	83

1. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

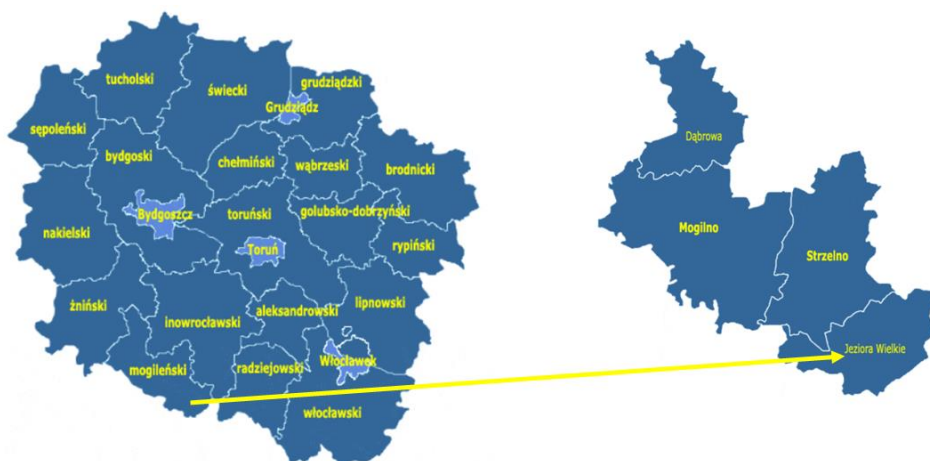
1.1. Lokalizacja i podział administracyjny

Gmina Jeziora Wielkie położona jest w województwie kujawsko – pomorskim w południowej części powiatu mogileńskiego. Gmina sąsiaduje z 5 gminami:

- Strzelno (powiat mogileński),
- Kruszwica (powiat inowrocławski),
- Skulsk (powiat koniński),
- Wilczyn (powiat koniński),
- Orchowo (powiat słupecki).

Poniżej przedstawiono lokalizację Gminy na tle województwa oraz powiatu mogileńskiego.

Mapa 1. Położenie Gminy Jeziora Wielkie na tle powiatu mogileńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.gminy.pl>

Mapa 2. Gmina Jeziora Wielkie na tle gmin sąsiadujących

Źródło: <http://jeziorawielkie.pl/poloż.htm>

Gmina zajmuje powierzchnię 12 373 ha tj. 124 km². Wewnętrznie Gmina podzielona jest na 22 sołectwa: Berlinek, Budy, Dobsko, Gaj, Golejewo, Jeziora Wielkie, Kościeszki, Kożuszkowo, Krzywe Kolano, Kuśnierz, Lenartowo, Lubstówek, Nowa Wieś, Nożyszyn, Proszyska, Radunek, Rzeszyn, Rzeszynek, Siedlimowo, Siemionki, Wola Kożuszkowa oraz Wójcin.

Poniżej przedstawiono mapę Gminy Jeziora Wielkie w podziale na miejscowości.

Mapa 3. Mapa Gminy Jeziora Wielkie

Źródło: Załącznik nr 1 do Statutu Gminy Jeziora Wielkie, Uchwała Nr XLIV/241/2018 Rady Gminy Jeziora Wielkie

Gmina Jeziora Wielkie to gmina wiejska o charakterze rolniczym oraz turystycznym dzięki zasobom naturalnym i przyrodniczym jakie występują na jej terenie. Gmina od północnego zachodu otoczona jest kompleksem Lasów Miradzkich wchodzących w skład Obszaru Krajobrazu Chronionego Lasów Miradzkich, podczas gdy wschodnie tereny Gminy to obszar Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia. Cechą charakterystyczną terenu są wysoczyzny oraz liczne rynny jeziorne zlokalizowane w części wschodniej i zachodniej. Tworzą je jeziora: Gopło, Lubstówek, Skulskie, Wójcińskie i Ostrowskie. Największa lesistość terenów to obszar centralny i zachodni gminy.

1.2. Rzeźba terenu i zasoby naturalne

Gmina Jeziora Wielkie zgodnie z fizyczno-geograficznym podziałem Kondrackiego położona jest w podprovincji Pojezierza Południowobałtyckiego, w obrębie makroregionu Pojezierze Wielkopolskie, w mezoregionie Pojezierze Gnieźnieńskie. Położenie na takim obszarze zapewnia Gminie dogodne warunki geograficzne, glebowe oraz klimatyczne, które sprzyjają występowaniu gleb umożliwiających rozwój rolnictwa i turystyki.

W ujęciu geologicznym Gmina położona jest w obrębie niecki mogileńsko-łódzkiej, gdzie główną serię osadową tworzą utwory kredy górnej. Powierzchnia mezozoiczna jest urozmaicona. Występuje wiele struktur tektonicznych różnego zasięgu. Teren wysoczynowy budują w przeważającej części gliny zwałowe. Natomiast osady piaszczyste związane są głównie z wydrami znajdującym się w środkowej części Gminy. Utwory holoceniowe stanowią przede wszystkim grunty organiczne występujące w śródpolnych zagłębieniach terenu oraz na obszarach łąkowych.

Geomorfologicznie gmina położona jest na terenie Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Zgodnie z zapisami *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028*: „(...)Rzeźba gminy Jeziora Wielkie została uformowana podczas ostatniego zlodowacenia. Najbardziej charakterystycznym elementem rzeźby jest rynna Jeziora Gopło z poziomem wody 77 m n.p.m. oraz mniejsze rynny jeziorne Jeziora Ostrowskiego i Jeziora Wójcińskiego z poziomem wód odpowiednio 98 i 99 m n.p.m. Najwyższy punkt gminy znajduje się na wschód od miejscowości Kuśnierz i wynosi 120,7 m n.p.m. Na południu gminy widoczne są w terenie dwa wzniesienia 112,3 (Siedlimowo) i 114,6 (Lenartowo) a na pd-wsch od m. Jeziora Wielkie występuje w lesie wzniesienie o wysokości 113,4 m n.p.m. Na południowym wschodzie znajduje się fragment strefy pagórków moreny czołowej o drobnym rytmie (pagórki morenowe odosobnione) oraz fragment wysoczyzny morenowej falistej, ku zachodowi w kierunku rynien jeziornych Jeziora Ostrowskiego i Jeziora Wójcińskiego występuje równoleżnikowy fragment wysoczyzny morenowej pagórkowatej pochodzenia akumulacyjnego. Taka sama forma na znacznym obszarze występuje równolegle do rynny jeziornej Jeziora Gopło. Ku południowemu-zachodowi i ku zachodowi od tych form występuje wysoczyzna morenowa płaska oraz równina sandrowa (Nowa Wieś). W rejonie Jezior Wielkich i Nożycyna występują pagórki wydmore. Szczególnie wyraźnie zaznacza się rynna goplańska, łącząca wschodnią część Pradoliny Warszawsko - Berlińskiej z Pradolina Toruńsko-Eberswaldzką. W obrębie omawianego obszaru występują rynny subglacjalne, zajęte częściowo przez jeziora i ciek. Głębokość wcięcia tych rynien waha się od kilkunastu do ok. 40 m. Ze względu na głębokie rozcięcie powierzchni wysoczyzny, rynny te są ważnym czynnikiem we współdziałaniu wód podziemnych i powierzchniowych.(...)”.

Rozpoznanie budowy geologicznej obszaru Gminy Jeziora Wielkie, opisane powyżej wskazuje na występowanie złóż kopalin. Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego w Gminie znajdują się dwa udokumentowane złoża kopalin, ich charakterystyka została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 1. Złoża kopalin na terenie Gminy Jeziora Wielkie

Nazwa złoża/ numer złoża	Kopalina	Stan zagospodarowania	Forma złoża	Podtyp kopaliny	Sposób eksploatacji	Informacje dodatkowe
Jeziora Wielkie/ KN 4336	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	Wydma	Piasek, kruszywa naturalne	odkrywkowy	Ilość pokładów:1; grupa złoża: II; kopalina wg Nkz: złoża piasków budowlanych; powierzchnia złoża [ha]:2,440 Teren nad złożem: obszar gospodarki leśnej
Wójcin/ WB 751	Węgle brunatne	Złoże o zasobach prognostycznych	bd	Węgiel energetyczny, węgle brunatne	bd	Powierzchnia złoża [ha]: 210,00; Złoże położone jest częściowo w Gminie jeziora Wielkie i częściowo w Gminie Wilczyn

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/index.jsf?conversationContext=3>

Gmina Jeziora Wielkie dysponuje zatem zasobami kopalin, które można wykorzystać zarówno w budownictwie, jak i drogownictwie, co stanowi atut z punktu widzenia rozwoju gospodarczego. Jednocześnie wydaje się, że brak jest pełnego i dokładnego rozpoznania geologicznego pod kątem możliwości pozyskania surowców naturalnych. Niemniej ze względu na rolniczy i turystyczny charakter Gminy nie można traktować tego jako wadę.

1.3. Zasoby wodne

Jednym z bogactw naturalnych Gminy Jeziora Wielkie jest dostęp do zróżnicowanych zasobów wodnych takich jak jeziora i cieki wodne.

Na terenie Gminy występują jednolite części wód powierzchniowych: rzeczne oraz jeziorne.

Tabela 2. Charakterystyka JCWP występujących na terenie Gminy Jeziora Wielkie

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Status JCWP	Aktualny stan JCW	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy
Rzeczne						
1.	RW600001881796	Kanał Ostrowo-Gopło od wypływu z jeziora Ostrowskiego do ujścia	SZCW	Zły	Zagrożona	Dobry potencjał ekologiczny, Dobry stan chemiczny
2.	RW60001718817472	Dopływ z Jeziora Łąkie	NAT	Zły	Niezagrożona	Dobry stan ekologiczny, Dobry stan chemiczny
3.	RW600025188149	Dopływ z jezior Skulskich	NAT	Zły	Zagrożona	Dobry stan ekologiczny, Dobry stan chemiczny
4.	RW6000251881745	Kanał Ostrowo-Gopło do wypływu z jeziora Ostrowskiego	NAT	Zły	Niezagrożona	Dobry stan ekologiczny, Dobry stan chemiczny
Jeziorne						
1.	LW10404	Ostrowskie	SZCW	n.m	Niezagrożona	Dobry potencjał ekologiczny, Dobry stan chemiczny
2.	LW10396	Gopło	SZCW	n.m	Zagrożona	Dobry potencjał ekologiczny, Dobry stan chemiczny

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

Zgodnie z powyższą tabelą należy stwierdzić, że jakość jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy jest zła, a w niektórych przypadkach zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

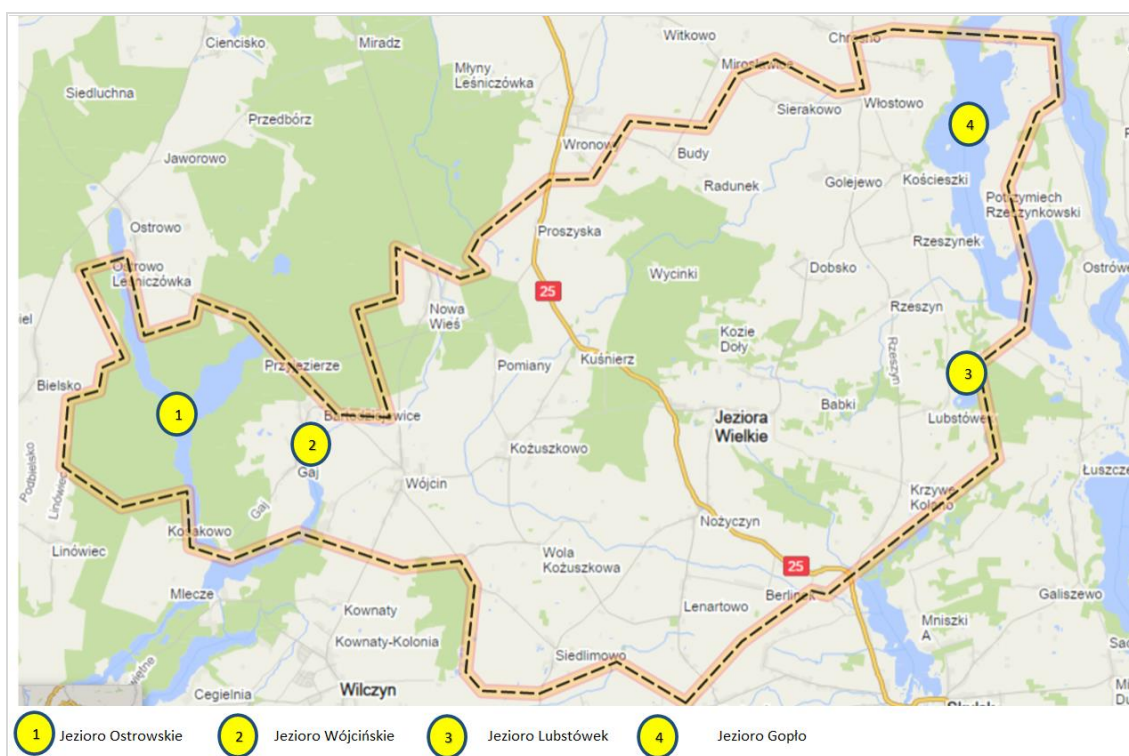
Gmina położona jest w obszarze: zlewni I rzędu Odry, II rzędu Warty, III rzędu Noteci i czterech zlewni IV rzędu, jest to zlewnia Kanału Ostrowo-Gopło z jeziorami: Ostrowskie i Wójcińskie, zlewnia kanału Kuśnierz i dwa fragmenty zlewni Jeziora Gopło, południowy z Jeziorem Lubstówek i niewielki fragment północnego w rejonie wsi Siemionki.

Na obszarze Gminy Jeziora Wielkie jednym z kluczowych zasobów wodnych są 4 jeziora rozmieszczone w różnych częściach Gminy tj.:

- **Jezioro Gopło** – pow. 2084,50 ha, na terenie gminy Jeziora Wielkie leży zatokowa, zachodnia część tego jeziora, nad którą położone są miejscowości Siemionki i Kościeszki;
- **Jezioro Ostrowskie** – o pow. 307,59 ha, położone częściowo w gminie Jeziora Wielkie, w zachodniej części gminy;
- **Jezioro Wójcińskie** – o pow. 46,10 ha, zbiornik wodny leżący na granicy województw kujawsko-pomorskiego i wielkopolskiego, na zachód od miejscowości Wójcin;
- **Jezioro Lubstówek** – o pow. 11,59 ha, w całości położone we wschodniej części gminy.

Na poniższej mapie przedstawiono lokalizację poszczególnych jezior wymienionych poniżej.

Mapa 4. Jeziora na terenie Gminy Jeziora Wielkie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://mapa.targeo.pl/>

W zakresie wód podziemnych na obszarze Gminy zidentyfikowano dwa Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) tj. nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno oraz nr 144 Dolina Kopalna Wielkopolska. Wody podziemne na obszarze Gminy wchodzą w skład jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) o numerze GW60043. Stan chemiczny i ilościowy tej JCWPd został określony jako słaby, oraz stwierdzono ryzyko niespełnienia celów środowiskowych.

Dużym atutem Gminy Jeziora Wielkie są liczne zbiorniki wodne, które przyczyniają się do uatrakcyjnienia krajobrazu i dają możliwości rozwijania się różnych form turystyki, rekreacji i wypoczynku, a w konsekwencji gospodarki. Przykładem jest m.in. wykorzystanie potencjału Jeziora Ostrowskiego i zagospodarowanie jego linii brzegowej, w tym utworzenie kąpieliska, które corocznie przyciąga zarówno mieszkańców, jak i turystów z zewnątrz. Kąpielisko znajduje się w obrębie plaży głównej w Przyjezierzu. W granicach kąpieliska znajduje się moło betonowe o długości 60 m i szerokości

4,4 m. Na plaży znajdują się także: zjeżdżalnia typu ROLBA o wysokości 10 m i długości zjazdu 25 m, budynek WOPR, sanitariat ogólnodostępny kontenerowy oraz pomost betonowy o długości 30 m służący jako przystań. Nad bezpieczeństwem użytkowników kąpieliska czuwają ratownicy WOPR, mający do dyspozycji dwie wieże ratownicze. Liczba osób jaka maksymalnie może korzystać z kąpieliska to 1 500.

Ponadto mimo występowania licznych zasobów wodnych na terenie Gminy Jeziora Wielkie zagrożenie powodzią nie występuje. Jedynym zagrożeniem mogą być potencjalne lokalne podtopienia związane z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi tj. ulewne deszcze.

1.4. Walory środowiska przyrodniczego

Obszar Gminy Jeziora Wielkie charakteryzuje się zróżnicowanym bogactwem przyrodniczym, co stanowi jeden z istotnych walorów przyczyniających się do rozwijania sektora turystycznego na jej terenie. Na terenie Gminy występują rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody oraz użytki ekologiczne.

Bogactwo przyrodnicze i formy ochrony przyrody

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie znajduje się 4 375,36 ha obszarów objętych ochroną prawną, co stanowi 35,4% powierzchni Gminy.

Tabela 3. Obszary prawnie chronione na terenie Gminy Jeziora Wielkie w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	ha	4 131,80	4 133,10	4 133,06	4 386,34	4 375,36	4 375,36
rezerваты przyrody	ha	701,51	701,51	701,51	701,51	701,51	701,51
parki krajobrazowe razem	ha	2 220,80	2 220,80	2 220,80	2 212,06	2 194,89	2 194,89
rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych	ha	701,51	701,51	701,51	701,51	701,51	701,51
obszary chronionego krajobrazu razem	ha	1 900,00	1 900,00	1 900,00	2 162,02	2 168,21	2 168,21
użytki ekologiczne	ha	11,00	12,30	12,26	12,26	12,26	12,26
Pomniki przyrody ogółem	szt.	13	13	8	10	10	10

Źródło: Dane Banku Danych Lokalnych GUS

Formy ochrony przyrody występujące na obszarze Gminy Jeziora Wielkie wymieniono i scharakteryzowano w poniższej tabeli.

Tabela 4. Formy ochrony przyrody występujące w Gminie Jeziora Wielkie

L.p.	Forma ochrony przyrody	Nazwa	Data utworzenia	Charakterystyka
1	Rezerwat	Nadgoplański Park Tysiąclecia	30.11.1967	Powierzchnia [ha]: 1988,6100 Rodzaj rezerwatu: faunistyczny Typ rezerwatu: faunistyczny Podtyp rezerwatu: ptaków Typ ekosystemu: różnych ekosystemów Podtyp ekosystemu: mozaiki różnych ekosystemów Położenie formy ochrony przyrody: Gminy: Jeziora Wielkie (wiejska), Kruszwica (miejsko-wiejska) Opis celów ochrony: Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie fragmentu ekosystemu wodno-błotnego, łąkowego i leśnego wraz z całą różnorodnością flory i fauny, a w szczególności awifauny występującej na tym obszarze.
2	Park krajobrazowy	Powidzki Park Krajobrazowy	16.12.1998	Powierzchnia [ha]: 24887,2100 Położenie formy ochrony przyrody: Gminy: Ostrowite (wiejska), Wilczyn (wiejska), Mogilno (miejsko-wiejska), Jeziora Wielkie (wiejska), Słupca (wiejska), Powidz (wiejska), Witkowo (miejsko-wiejska), Kleczew (miejsko-wiejska), Orchowo (wiejska) Opis celów ochrony: 1) ochrona i zachowanie polodowcowego krajobrazu fragmentu Pojezierza Gnieźnieńskiego, a w szczególności – krajobrazu jezior rynnowych oraz pagórków morenowych i innych charakterystycznych form geomorfologicznych; 2) zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk; 3) zachowanie naturalnych ekosystemów jezior i mokradeł; 4) utrzymanie walorów kulturowych.
3	Park krajobrazowy	Nadgoplański Park Tysiąclecia	11.08.1993	Powierzchnia [ha]: 9982,7100 Położenie formy ochrony przyrody: Gminy: Skulsk (wiejska), Jeziora Wielkie (wiejska), Piotrków Kujawski (miejsko-wiejska), Kruszwica (miejsko-wiejska) Opis celów ochrony: Park obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.
4	Park krajobrazowy	Nadgoplański Park Tysiąclecia	25.06.2009	Powierzchnia [ha]: 3074,5900 Położenie formy ochrony przyrody: Gminy: Skulsk (wiejska), Jeziora Wielkie (wiejska), Piotrków Kujawski (miejsko-wiejska)

				Opis celów ochrony: Do szczególnych celów ochrony na terenie Parku należy: 1) zachowanie i popularyzacja walorów przyrodniczych i krajobrazowych w warunkach zrównoważonego rozwoju; 2) zachowanie miejsc lęgowych ptaków, szczególnie populacji ptaków wodnych i błotnych; 3) zachowanie siedlisk wykorzystywanych przez ptaki przelotne oraz zimujące; 4) zachowanie torfowisk i innych środowisk wilgotnych oraz bagiennych; 5) zachowanie naturalnie ukształtowanego krajobrazu polodowcowego.
5	Obszar Chronionego Krajobrazu	Goplańsko-Kujawski	15.02.1986	Powierzchnia [ha]: 66000,0000 Opis wartości przyrodniczej i krajobrazowej: Obszar utworzony w celu ochrony obszaru zbliżonego do stanu naturalnego oraz zapewnienia społeczeństwu warunków niezbędnych dla regeneracji sił w środowisku reprezentującym korzystne właściwości dla rozwoju turystyki i wypoczynku. Położenie formy ochrony przyrody: Gminy: Skulsk (wiejska), Kościelec (wiejska), Osiek Mały (wiejska), Koło (miejska), Sompolno (miejsko-wiejska), Ślesin (miejsko-wiejska), Babiak (wiejska), Jeziora Wielkie (wiejska), Kłodawa (miejsko-wiejska), Konin (miejska), Kramsk (wiejska), Grzegorzew (wiejska), Koło (wiejska), Wierzbinek (wiejska), Krzymów (wiejska)
6	Obszar Chronionego Krajobrazu	Lasów Miradzkich	25.09.1991	Powierzchnia [ha]: 7266,9500 Opis wartości przyrodniczej i krajobrazowej: Obszar leży na terenie Pojezierza Gnieźnieńskiego. Relatywnie wysoki stopień lesistości tego fragmentu Pojezierza tłumaczyć należy obecnością pól sandrowych -zbudowanych z utworów sypkich, a w konsekwencji słabych gleb. W obrębie obszaru znajduje się rozległe Jezioro Ostrowskie. Obecność tych dwóch elementów sprawia, iż omawiany obszar stanowi centrum rekreacji. Powierzchnia ogólna wynosi około 73 km². Na terenie jednostki znajduje się rezerwat przyrody „Czapliniec Ostrowo”. Położenie formy ochrony przyrody: Gminy: Strzelno (miejsko-wiejska), Mogilno (miejsko-wiejska), Jeziora Wielkie (wiejska)
7	Obszar natura 2000	Jezioro Gopło	06.03.2009	Kod obszaru: PLH040007 Rodzaj ochrony: Dyrektywa siedliskowa Powierzchnia [ha]: 13459,4200 Położenie formy ochrony przyrody: Gminy: Skulsk (wiejska), Jeziora Wielkie (wiejska), Piotrków Kujawski (miejsko-wiejska), Kruszwica (miejsko-wiejska)
8	Obszar natura 2000	Pojezierze Gnieźnieńskie	06.03.2009	Kod obszaru: PLH300026 Rodzaj ochrony: Dyrektywa siedliskowa Powierzchnia [ha]: 15922,1200

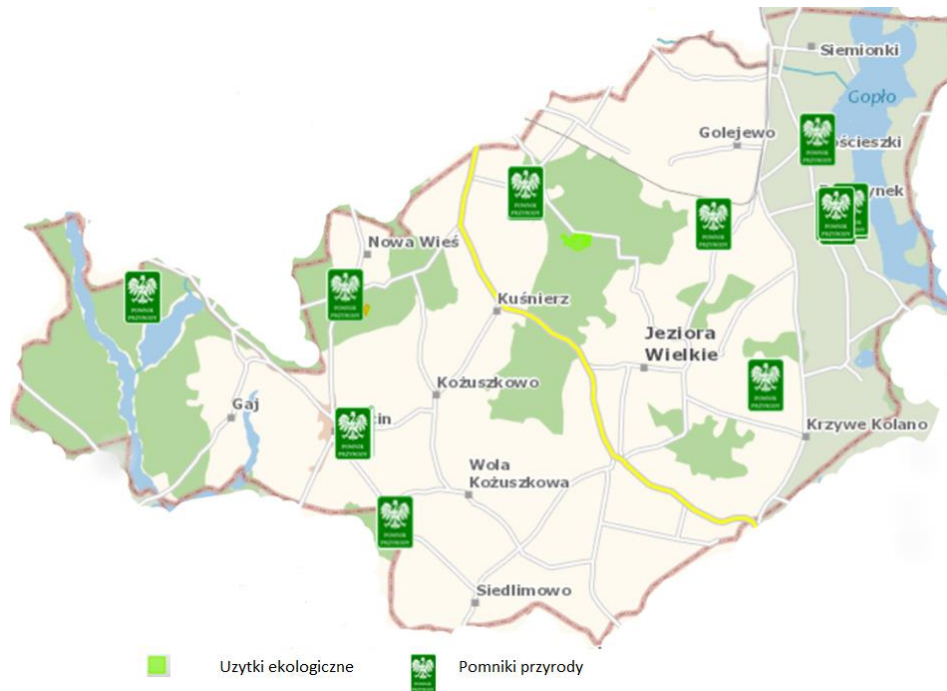
				Położenie formy ochrony przyrody: Gminy: Gniezno (wiejska), Strzelno (miejsko-wiejska), Ostrowite (wiejska), Wilczyn (wiejska), Mogilno (miejsko-wiejska), Jeziora Wielkie (wiejska), Słupca (wiejska), Powidz (wiejska), Witkowo (miejsko-wiejska), Trzemeszno (miejsko-wiejska), Kleczew (miejsko-wiejska), Orchowo (wiejska)
9	Obszar natura 2000	Ostoja Nadgoplańska	05.11.2004	Kod obszaru: PLB040004 Rodzaj ochrony: Dyrektywa ptasia Powierzchnia [ha]: 9815,8400 Położenie formy ochrony przyrody: Gminy: Skulsk (wiejska), Jeziora Wielkie (wiejska), Piotrków Kujawski (miejsko-wiejska), Kruszwica (miejsko-wiejska)
10	Pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	14.08.1991	Typ pomnika: Wieloobiektowy Podtyp pomnika: Grupa drzew Rodzaj tworzywa: drzewo Liczba tworów: 7 Opis pomnika: Buk zwyczajny o obwodzie 352 cm, dwie lipy drobnolistne o obwodach 420 i 410 cm oraz pięć topoli czarnych o obwodach 297-687 cm rosnące w parku w miejscowości Rzeszynek w gminie Kruszwica.
11	Pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	25.03.2008	Typ pomnika: Jednoobiektowy Rodzaj tworzywa: drzewo Gatunek drzewa: Dąb szypułkowy Wysokość [m]: 31 Pierśnica [cm]: 142 Opis pomnika: Dąb szypułkowy o obwodzie 420 cm rosnący na działce nr 3194/3, obręb Przyjezierze, gmina Jeziora Wielkie.
12	Pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	31.12.1994	Typ pomnika: Jednoobiektowy Rodzaj tworzywa: drzewo Gatunek drzewa: Wiąz szypułkowy Wysokość [m]: 32 Pierśnica [cm]: 104 Opis pomnika: Wiąz szypułkowy o obwodzie w pierśnicy 300 cm rosnący w parku dworskim na działce nr 76 w miejscowości Kościeszki w gminie Jeziora Wielkie stanowiących własność spółdzielczą pod zarządem Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego

				Położenie pomnika: Gmina Jeziora Wielkie (Park Dworski)
13	Pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	31.12.1994	Typ pomnika: Wieloobiektowy Podtyp pomnika: Grupa drzew Liczba tworów: 3 drzewa Gatunek drzewa: Lipa świdwa (1 szt.), lipa drobnolistna (2 szt.) Opis pomnika: Dwukonarowa wysoka lipa w dobrym stanie Położenie pomnika: Gmina Jeziora Wielkie (Park Dworski)
14	Pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	31.12.1994	Typ pomnika: Wieloobiektowy Podtyp pomnika: Grupa drzew Liczba tworów: 2 drzewa Opis pomnika: 838_1-Robinia grochodrzew o obwodzie 469 cm bardzo wysoka 25,6 m ubytki kory i 1 ubytek konaru, 838_2-Klon jawor 2 główne konary rozłożyste Położenie pomnika: Gmina Jeziora Wielkie (Park Dworski)
15	Pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	06.08.1992	Typ pomnika: Jednoobiektowy Rodzaj tworów: głąz narzutowy Opis pomnika: Głąz narzutowy znajdujący się przy drodze Strzelno – Wójcin w kierunku Przyjezierza w miejscowości Nowa Wieś. Położenie pomnika: Gmina Jeziora Wielkie
16	Pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	14.08.1991	Typ pomnika: Jednoobiektowy Rodzaj tworów: drzewo Gatunek drzewa: Robinia akacjowa Wysokość [m]:18 / Pierśnica [cm]:132 Opis pomnika: Robinia grochodrzew o obwodzie 320 cm rosnąca w miejscowości Dobsko na działce o nr ew. 643 w gminie Jeziora Wielkie Położenie pomnika: Gmina Jeziora Wielkie
17	Pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	14.08.1991	Typ pomnika: Jednoobiektowy Rodzaj tworów: głąz narzutowy Opis pomnika: Głąz narzutowy o obwodzie 410 cm znajdujący się przy drodze w Jeziorach Wielkich Położenie pomnika: Gminy: Jeziora Wielkie (wiejska) Tekstowy opis granic: Przy drodze gminnej Jeziora Wielkie – Lubstówek

18	Pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	14.08.1991	Typ pomnika: Wieloobiektowy Podtyp pomnika: Grupa drzew Liczba tworów: 2 drzewa Opis pomnika: 843_1:Topola czarna o obwodzie 676 cm rozłożysta, wysoka, duża ilość jemioty na gałęziach; 843_2:4 konarowy Buk zwyczajny o dużej koronie Położenie pomnika: Gmina Jeziora Wielkie, Park.
19	Pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	14.08.1991	Typ pomnika: Wieloobiektowy Podtyp pomnika: Grupa drzew Liczba tworów: 3 drzewa Opis pomnika: 844_1:Wiąz szypułkowy o obwodzie 452 cm, wysoki, 1 konar ułamany 5 pozostało, masywny pień; 844_2:dąb szypułkowy o obwodzie 376 cm, część gałęzi sucha, duża korona; 844_3:lipa drobnolistna o obwodzie 286 cm korona drzewa asymetryczna Położenie pomnika: Gmina Jeziora Wielkie, Park.
20	Użytek ekologiczny	-	15.11.1997	Nazwa: Nie nadano nazwy Rodzaj użytku: siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków Powierzchnia [ha]: 2,8200 Opis wartości przyrodniczej: Zarastające pastwisko Położenie: Gmina Jeziora Wielkie.
21	Użytek ekologiczny	-	15.11.1997	Nazwa: Nie nadano nazwy Rodzaj użytku: bagno Powierzchnia [ha]: 1,2200 Położenie: Gmina Jeziora Wielkie.
22	Użytek ekologiczny	-	15.11.1997	Nazwa: Nie nadano nazwy Rodzaj użytku: bagno Powierzchnia [ha]: 7,0000 Położenie: Gmina Jeziora Wielkie.
23	Użytek ekologiczny	-	15.11.1997	Nazwa: Nie nadano nazwy Rodzaj użytku: siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków Położenie: Gmina Jeziora Wielkie.

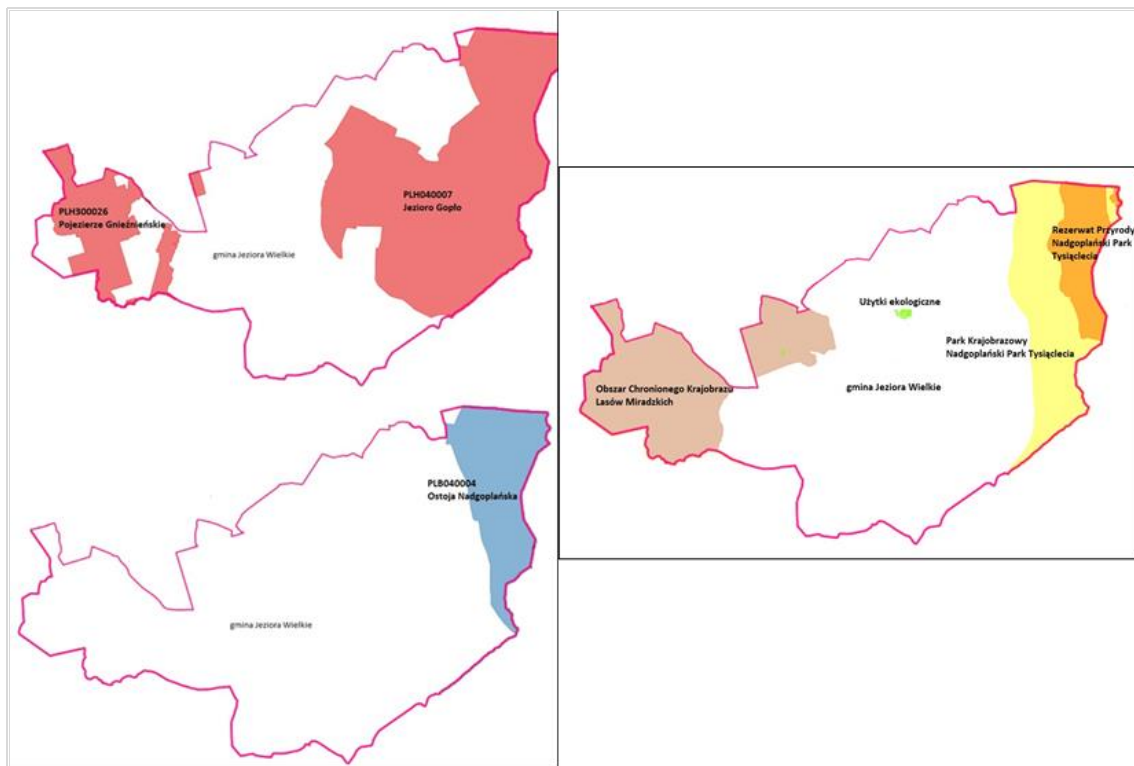
Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

Mapa 5. Użytki ekologiczne i pomniki przyrody na terenie Gminy Jeziora Wielkie

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

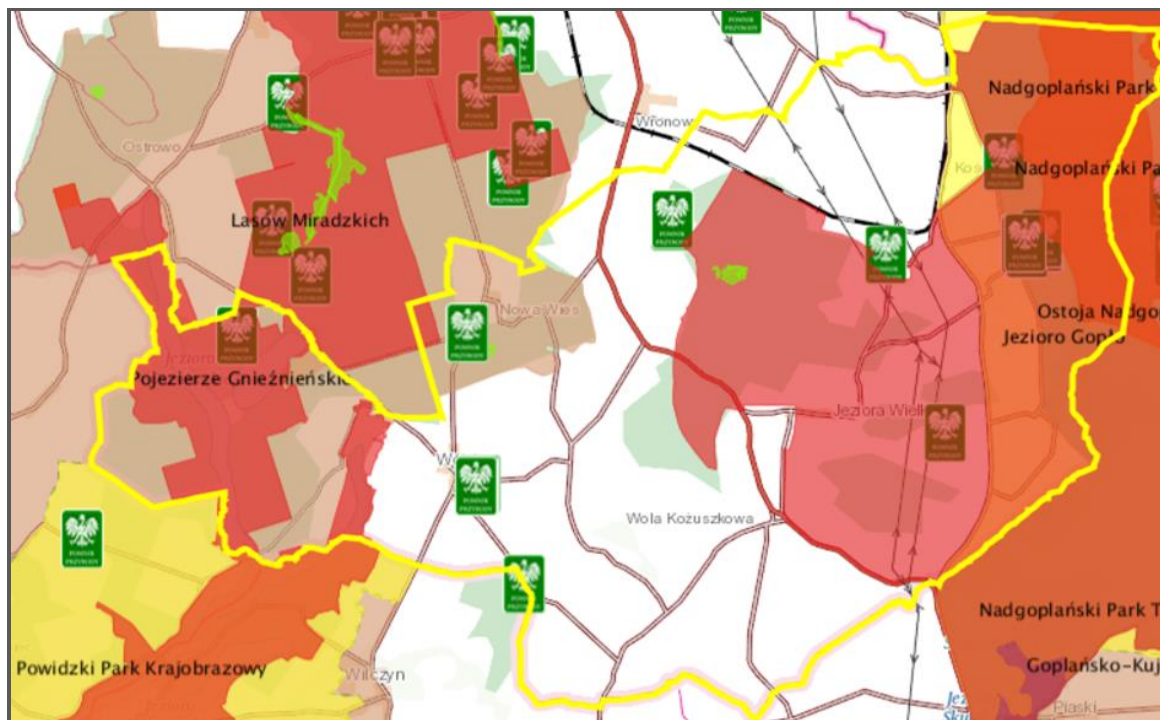
Mapa 6. Obszary Natura 2000 na terenie Gminy Jeziora Wielkie

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

Na poniższej mapie zaprezentowano łącznie wszystkie formy przyrody występujące na obszarze Gminy Jeziora Wielkie.

Mapa 7. Obszary chronione na terenie Gminy Jeziora Wielkie

Źródło: https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/Imgp_2.html

W poniższej tabeli przedstawiono dane porównawcze w zakresie obszarów prawnie chronionych występujących na obszarach gmin sąsiadujących z Gminą Jeziora Wielkie, jak również w całym powiecie mogileńskim oraz w województwie kujawsko – pomorskim w 2020 r.

Tabela 5. Formy ochrony przyrody na terenie gmin sąsiednich, powiatu oraz województwa kujawsko – pomorskiego w 2020 r.

Wyszczególnienie	rezerwy przyrody	parki krajobrazowe razem	rezerwy i pozostałe formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych	obszary chronioneg o krajobrazu razem	rezerwy i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronioneg o krajobrazu	użytki ekologiczne	pomniki przyrody
	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	szt.
Kruszwica (3)	1 287,10	6 436,58	1 287,10	0,00	0,00	0,00	29,00
Strzelno (3)	13,89	0,00	0,00	4 944,89	13,89	64,57	-
Skulsk (2)	0,00	3 074,59	0,00	2 686,30	0,00	0,00	-
Wilczyn (2)	0,00	2 042,42	0,00	0,00	0,00	0,00	2,00
Orchowo (2)	0,00	6 108,66	0,00	2 936,59	0,00	0,00	13,00
Jeziora Wielkie (2)	701,51	2 194,89	701,51	2 168,21	2 168,21	12,26	10,00

Powiat mogileński	745,58	2 194,89	701,51	8 275,05	17,00	80,06	75,00
KUJAWSKO-POMORSKIE	9 603,60	236 597,89	9 946,95	338 516,78	4 289,42	5 949,91	2 337,00

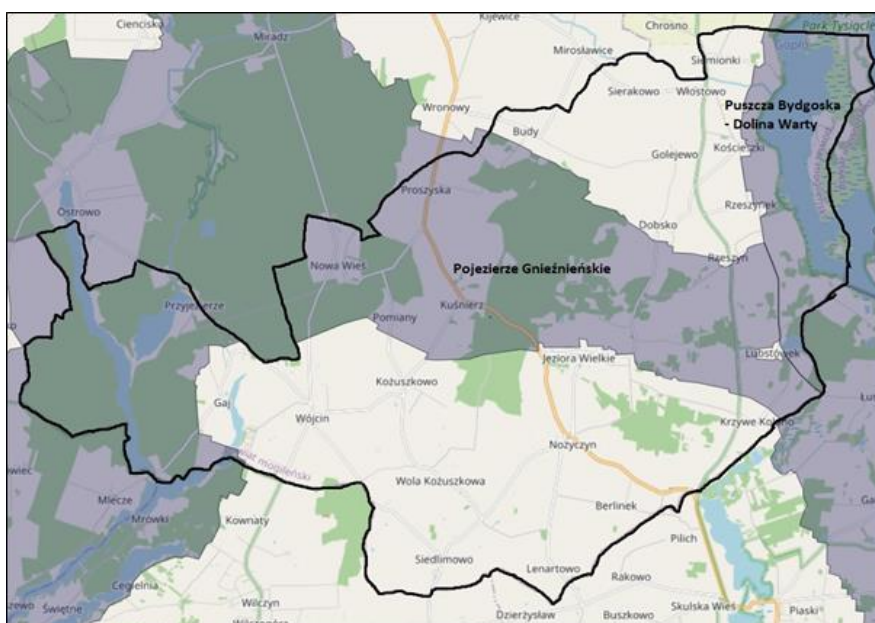
Źródło: Dane Banku Danych Lokalnych GUS

Porównując powierzchnie obszarów chronionych Gminy Jeziora Wielkie do poszczególnych form ochrony przyrody w powiecie mogileńskim można powiedzieć, że prawie cały obszar rezerwatów przyrody w powiecie położonych jest właśnie w Jeziorach Wielkich – 94,09%. Natomiast parki krajobrazowe znajdujące się na obszarze powiatu mogileńskiego w 100% położone są w Gminie Jeziora Wielkie. Z kolei obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i pomniki przyrody stanowią odpowiednio 26,20%, 15,31% oraz 13,33% w całkowitych zasobach powiatu.

W przypadku porównania obszarów przyrodniczych gmin sąsiednich Skulsk, Wilczyn i Orchowo położonych poza województwem kujawsko – pomorskim – Gmina Jeziora Wielkie wypada mniej korzystniej w zakresie powierzchni parków krajobrazowych. We wskazanych Gminach jedynie w Gminie Wilczyn obszary te mają zbliżone powierzchnie, jednakże w dwóch pozostałych Gminach są one zdecydowanie większe. Podobnie w przypadku obszarów chronionego krajobrazu w Gminie Strzelno oraz Gminie Orchowo ich udział powierzchniowy jest znacznie większy niż w Gminie Jeziora Wielkie. Użytki ekologiczne występują jedynie w Gminie Jeziora Wielkie i Gminie Strzelno, w której powierzchnia użytków jest znacznie większa. Największą liczbę pomników przyrody wśród porównywanych gmin odnotowano w Gminie Kruszwica – 29 szt.

Oprócz ww. form ochrony przyrody na terenie Gminy Jeziora Wielkie występują również korytarze ekologiczne, w tym Pojezierze Gnieźnieńskie i Puszcza Bydgoska – Dolina Warty. Zgodnie z mapą przebiegu korytarzy ekologicznych w Polsce opracowaną przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży pod kierownictwem prof. dr. hab. Włodzimierza Jędrzejewskiego, korytarze na terenie Gminy są zlokalizowane zgodnie z poniższą mapą.

Mapa 8. Lokalizacja korytarzy ekologicznych na terenie Gminy Jeziora Wielkie

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

Gmina Jeziora Wielkie pod względem ochrony przyrody jest bardzo atrakcyjna i konkurencyjna w stosunku do innych gmin w powiecie mogileńskim, ale również gmin sąsiednich. Bogactwo i zróżnicowanie form ochrony przyrody powoduje, że Gmina jest atrakcyjna dla mieszkańców i turystów poszukujących możliwości obcowania z naturą, odpoczynku i aktywności na świeżym powietrzu.

Lasy

Jednym z istotnych elementów kształtujących krajobraz oraz stanowiących o atrakcyjności danego obszary są lasy i tereny leśne. Na terenie Gminy Jeziora Wielkie powierzchnia lasów wynosiła 2 781,05 ha, a gruntów leśnych ogółem 2 833,48 ha. Powierzchnia zalesiona na terenie Gminy na przestrzeni analizowanych lat utrzymywała się zbliżonym poziomie – w perspektywie 6 analizowanych lat powierzchnia lasów zwiększyła się o 32,96 ha, a więc o 1,20%, w konsekwencji wzrosła również powierzchnia gruntów leśnych o 1,17%.

Tabela 6. Lasy i grunty leśne w Gminie jeziora Wielkie w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lasy							
las ogółem	ha	2 748,09	2 754,76	2 762,93	2 765,34	2 764,19	2 781,05
las publiczne ogółem	ha	2 327,42	2 327,80	2 327,80	2 330,21	2 329,06	2 345,92
las prywatne ogółem	ha	420,67	426,96	435,13	435,13	435,13	435,13
Grunty leśne							
Powierzchnia gruntów leśnych ogółem	ha	2 800,67	2 807,34	2 815,51	2 817,77	2 816,62	2 833,48
grunty leśne publiczne ogółem	ha	2 380,00	2 380,38	2 380,38	2 382,64	2 381,49	2 398,35
grunty leśne prywatne	ha	420,67	426,96	435,13	435,13	435,13	435,13
Lesistość							
lesistość w %	%	22,2	22,3	22,3	22,3	22,3	22,5

Źródło: Dane Banku Danych Lokalnych GUS

Poziom lesistości na terenie Gminy w 2020 r. wynosił 22,5% i w stosunku do roku 2015 zwiększył się o 0,3 punktu procentowego. Zarówno w powierzchni lasów jak i gruntów leśnych na terenie Gminy dominuje własność publiczna, lasy prywatne i grunty leśne prywatne stanowią odpowiednio 15,65% w ogólnej powierzchni lasów i gruntów leśnych w 2020 r.

Tabela 7. Poziom lesistości w gminach sąsiednich, powiecie mogileńskim oraz województwie kujawsko – pomorskich w latach 2015-2020

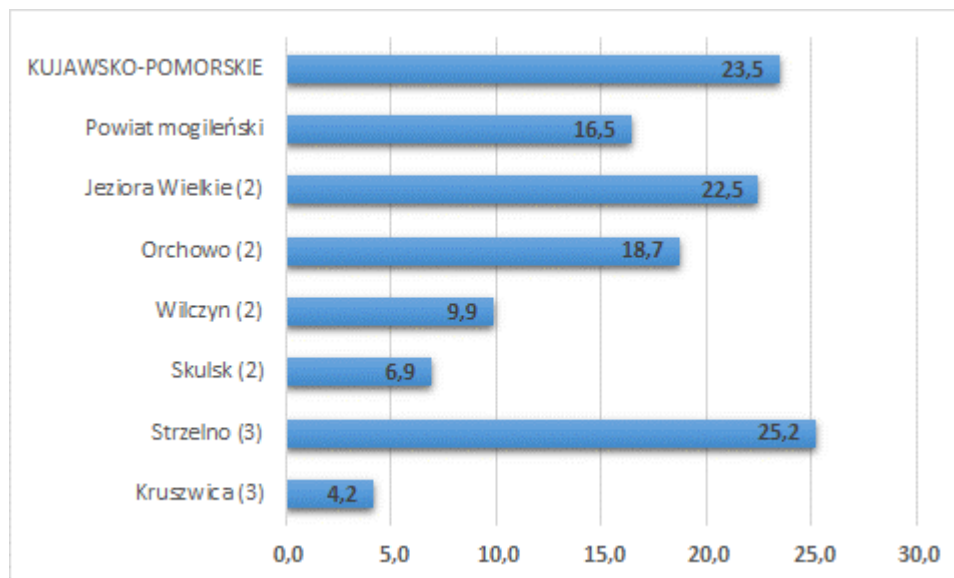
Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Kruszwica (3)	4,1	4,1	4,2	4,1	4,2	4,2
Strzelno (3)	25,0	25,0	25,0	25,1	25,1	25,2
Skulsk (2)	6,6	6,8	6,9	6,9	6,9	6,9
Wilczyn (2)	10,1	10,1	10,0	10,0	10,0	9,9
Orchowo (2)	18,7	18,7	18,7	18,7	18,7	18,7
Jeziora Wielkie (2)	22,2	22,3	22,3	22,3	22,3	22,5

Powiat mogileński	16,3	16,3	16,4	16,4	16,4	16,5
KUJAWSKO-POMORSKIE	23,4	23,5	23,5	23,5	23,5	23,5

Źródło: Dane Banku Danych Lokalnych GUS

Na porównywanym obszarze poziom lesistości jest bardzo zróżnicowany, co wynikać może m.in. z ukształtowania terenu, powierzchni czy też faktu, że dwie z porównywanych gmin są gminami miejsko – wiejskimi. Niemniej Gmina Jeziora Wielkie jest jedną z najbardziej zalesionych Gmin wśród porównywanych jednostek gminnych.

Wykres 1. Poziom lesistości w gminach sąsiadujących, powiecie mogileńskim i województwie kujawsko – pomorskim w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Pod względem lesistości, Gmina Jeziora Wielkie zajmuje 2 miejsce, tuż za Gminą Strzelno, w której poziom zalesienia wyniósł w 2020 r. – 25,2%. Ponadto poziom lesistości Gminy Jeziora Wielkie jest zbliżony do poziomu województwa wynoszącym 23,5%, a jednocześnie jest znacznie wyższy niż lesistość w powiecie mogileńskim – 16,5%. Wśród porównywanych gmin najmniejszy udział procentowy lasów odnotowuje się w Gminie Kruszwica – zaledwie 4,2%.

Podsumowując, Gmina Jeziora Wielkie posiada wiele bogactw przyrodniczych w postaci licznych form ochrony przyrody oraz lasów i gruntów leśnych. Jest jedną z najbardziej zalesionych gmin w powiecie mogileńskim oraz wśród porównywanych gmin sąsiednich. Należy to traktować jako przewagę konkurencyjną Gminy w zakresie starań o rozwój sektora turystycznego i ofertę spędzania czasu wolnego. Występowanie terenów cennych przyrodniczo w połączeniu z innymi zasobami endogenicznymi Gminy np. jeziorami, podnosi atrakcyjność turystyczną Gminy i daje jej duże możliwości rozwoju w obszarze turystyki aktywnej, wypoczynku i rekreacji.

1.5. Klimat i jakość powietrza

Gmina Jeziora Wielkie zgodnie z podziałem na regiony Polski zaproponowanego przez A. Wosia (1995), znajduje się w regionie XV-Środkowopolskim. Centralną część tego regionu stanowi Pojezierze Gnieźnieńskie. Na tle innych obszarów regionu ten wyróżnia stosunkowo częstsze występowanie dni

z pogodą bardzo ciepłą i zarazem pochmurną. Region ten wyróżnia się także dość znaczną frekwencją dni przymrozkowych bardzo chłodnych, w których jednocześnie występuje opad. Według danych najbliższej stacji meteorologicznej średnia temperatura roczna w regionie wynosi 8,1°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec (19°C), najchłodniejszym zaś styczeń (-2,5°C). W okresie od maja do września występuje średnio 30 dni gorących. W ciągu roku liczba dni z przymrozkami wynosi ok. 100. Średnia suma opadów w ciągu roku w Gminie Jeziora Wielkie wynosi 500 mm (w okresie wegetacyjnym od 280-330 mm), pokrywa śnieżna zalega od 30-50 dni, a okres wegetacyjny wynosi 220 dni. Najwyższe zachmurzenie notuje się w okresie od listopada do lutego. Na terenie Gminy Jeziora Wielkie przeważają, wiatry z sektora zachodniego, co świadczy o wpływie mas oceanicznych na warunki pogodowe tego obszaru. Wiatry południowo-zachodnie stanowią łącznie od 43 do 54% wiatrów. Udział wiatrów północnych wzrasta na wiosnę, a południowych jesienią i zimą. Średnia prędkość wiatrów wynosi od 1,9 do 3,1 m/s.¹ Warunki klimatyczne są dogodne do prowadzenia działalności rolniczej, jak również przyjazne, szczególnie w porze wiosennej i letniej do wypoczynku i rekreacji.

Jakość powietrza

Na terenie gminy Jeziora Wielkie nie są zlokalizowane żadne punkty pomiarowe w ramach monitoringu prowadzonego na terenie województwa kujawsko – pomorskiego. W związku z tym oceny jakości powietrza na analizowanym obszarze dokonano w oparciu o „Raport wojewódzki za rok 2020. Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko – pomorskim” (Bydgoszcz 2021), który corocznie opracowuje Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska.

Ocena jakości powietrza w województwie kujawsko – pomorskim dokonywana jest w oparciu o podział na 4 strefy: aglomerację bydgoską (kod PL0401), miasto Toruń (kod PL0402), miasto Włocławek (kod PL0403) i strefę kujawsko - pomorską (kod PL0404). Gmina Jeziora Wielkie terytorialnie została zakwalifikowana do strefy kujawsko – pomorskiej.

Tabela 8. Strefa kujawsko – pomorska – dane podstawowe

Kod strefy	Nazwa strefy	Typ strefy	Powierzchnia strefy [km ²]	Liczba mieszkańców strefy	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony zdrowia [tak/nie]	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony roślin [tak/nie]
PL0404	Strefa kujawsko -pomorska	Reszta województwa	17 596	1 412 853	tak	tak

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko – pomorskim, Bydgoszcz 2021

Zgodnie z informacjami zawartymi w Raporcie, które można przenieść również na poziom Gminy Jeziora Wielkie - głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza w województwie kujawsko -pomorskim jest emisja komunalno - bytowa w zakresie benzo(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀. Największa emisja tlenków siarki pochodzi z emitatorów punktowych, natomiast najwięcej tlenków azotu emitowanych jest z transportu drogowego.

Wyniki oceny dla poszczególnych stref ze względu na ochronę zdrowia wskazują na dobrą jakość ze względu na przyznanie im oceny na poziomie klasy A (tzn. nie przekraczający poziomu docelowego), z pewnymi wyjątkami. W całym województwie kujawsko – pomorskim tj. we wszystkich strefach

¹ Źródło: Informacja pochodzi z „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”

wystąpiły przekroczenia odnośnie stężeń bezo(a)pirenu – w tym przypadku wszystkie strefy zakwalifikowano do klasy C (tzn. powyżej poziomu docelowego). Ponadto w strefie kujawsko – pomorskiej, do której należy Gmina Jeziora Wielkie, stwierdzono również przekroczenie pyłu PM10 – przypisano ją do klasy C. Dodatkowo w odniesieniu do poziomu stężeń ozonu – każda ze stref uzyskała wynik na poziomie klasy D2, co oznacza stężenia powyżej poziomu celu długoterminowego.

Tabela 9. Podsumowanie wyników oceny jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia

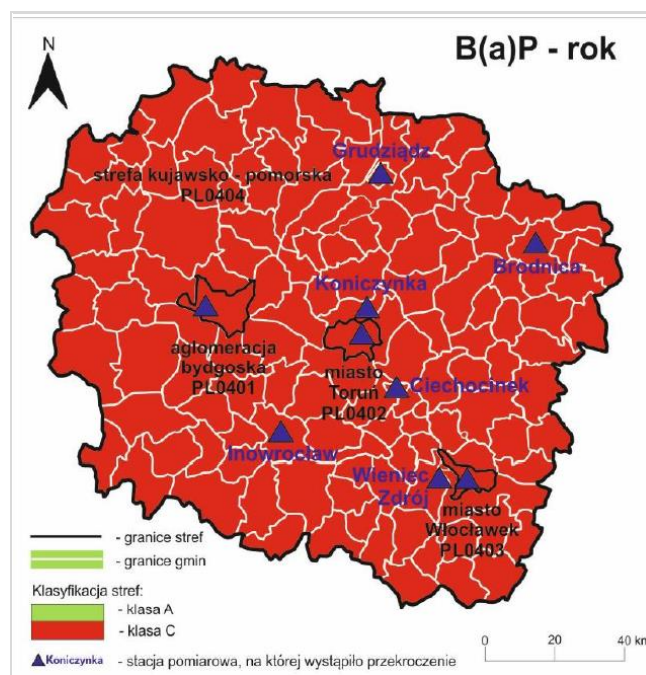
Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
1	aglomeracja bydgoska	PL0401	A	A	A	A	A ¹⁾	A	A	A	A	A	C	A1 ²⁾
2	miasto Toruń	PL0402	A	A	A	A	A ¹⁾	A	A	A	A	A	C	A1 ²⁾
3	miasto Włocławek	PL0403	A	A	A	A	A ¹⁾	A	A	A	A	A	C	A1 ²⁾
4	strefa kujawsko - pomorska	PL0404	A	A	A	A	A ¹⁾	C	A	A	A	A	C	A1 ²⁾

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, wszystkie strefy uzyskały klasę D2

²⁾ Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, wszystkie strefy uzyskały klasę A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko – pomorskim, Bydgoszcz 2021

Mapa 9. Klasyfikacja stref w województwie kujawsko – pomorskim dla benzo(a)pirenu dla czasu uśredniania – rok, z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia – 2020 r.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko – pomorskim, Bydgoszcz 2021

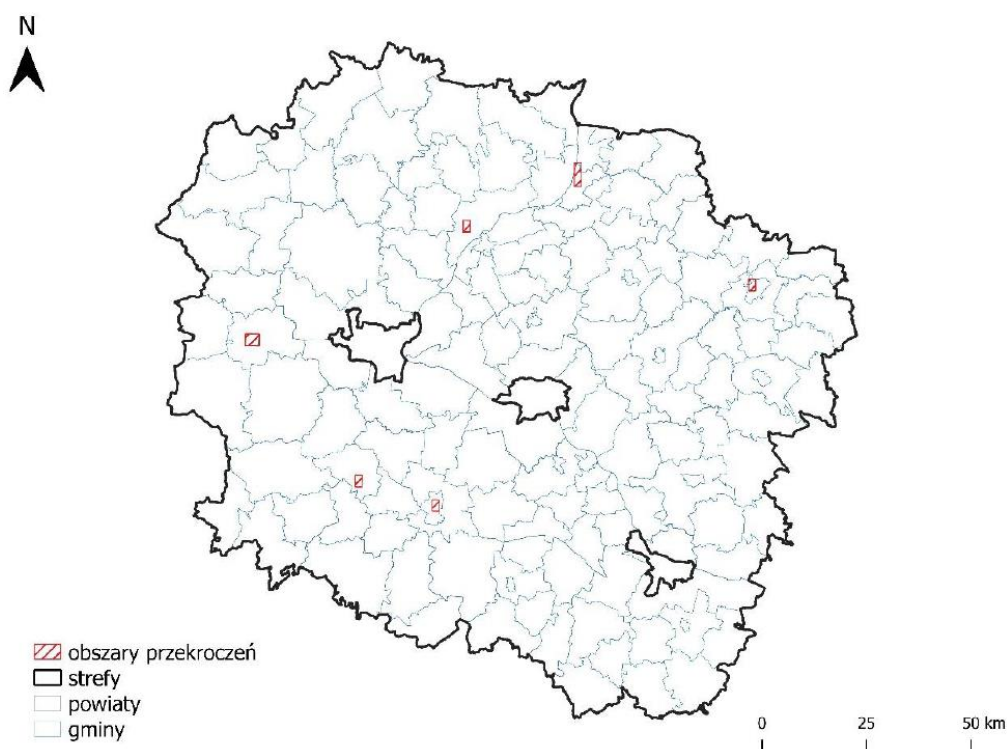
Natomiast w przypadku pyłu PM 10 w roku 2020 na terenie województwa kujawsko – pomorskiego nie odnotowano ani jednego dnia ze stężeniem 24-godzinny pyłu zawieszonego PM10 wyższym od poziomu alarmowego, a jedynie wystąpiły przekroczenia poziomu informowania. Zgodnie przeprowadzoną oceną jakości powietrza - poziom stężeń wskazuje na utrzymującą się na przestrzeni ostatnich lat niekorzystną sytuacją, jednak w latach 2019 - 2020 wystąpiło znacznie mniej przekroczeń niż w roku 2018. Poziom stężeń średnich rocznych z 2020 roku na wszystkich stacjach pomiarowych w województwie był niższy niż z 2019 roku.

Tabela 10. Wyniki klasyfikacji stref w ocenie rocznej dotyczącej pyłu PM10 - ochrona zdrowia ludzi

Kod strefy	Nazwa strefy	Klasa strefy dla PM10	Klasa strefy dla czasu uśredniania - 24 godz.	Klasa strefy dla czasu uśredniania - rok
PL0401	Aglomeracja Bydgoska	A	A	A
PL0402	miasto Toruń	A	A	A
PL0403	miasto Włocławek	A	A	A
PL0404	strefa kujawsko - pomorska	C	C	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko – pomorskim, Bydgoszcz 2021

Strefa kujawsko – pomorska została sklasyfikowana jako klasa C, jednakże należy podkreślić, że zgodnie z załącznikiem1. Zestawienie sytuacji przekroczeń w województwie kujawsko - pomorskim w 2020 roku w opisie obszaru przekroczenia dobowego poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM10 ze względu na ochronę ludzi nie wymieniono Gminy Jeziora Wielkie.

Mapa 10. Zasięg obszarów przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie kujawsko – pomorskim w 2020 roku

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko – pomorskim, Bydgoszcz 2021

Ocena jakości powietrza prowadzona była również ze względu na ochronę roślin. Zgodnie z wynikami oceny w strefie kujawsko – pomorskiej w zakresie poszczególnych zanieczyszczeń (SO₂, NO_x, O₃) uzyskano klasę A.

Tabela 11. Klasa strefy kujawsko – pomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO _x	O ₃ ¹⁾
1	strefa kujawsko - pomorska	PL0803	A	A	A

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego strefa kujawsko - pomorska uzyskała klasę D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko – pomorskim, Bydgoszcz 2021

W części województwa kujawsko – pomorskiego wskaźnik AOT40 z roku 2020 nieco przekracza poziom celu długoterminowego, dlatego przyjęto klasę D2 dla poziomu celu długoterminowego ozonu w klasyfikacji ze względu na ochronę roślin. Obszar przekroczeń objął centralną i południową część strefy kujawsko - pomorskiej, czyli 10 powiatów, w tym powiat mogileński na terenie które zlokalizowana jest Gmina Jeziora Wielkie.

Jednym z elementów przyczyniających się do poprawy jakości powietrza jest ograniczenie stosowania paliw kopalnych do ogrzewania mieszkań i domów i ogólnie produkcja energii elektrycznej i ciepłej z odnawialnych źródeł energii. Na terenie Gminy Jeziora Wielkie wydano trzy decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach na budowę farmy fotowoltaicznej:

- Decyzja nr RGK.6220.1.2017 dla Energy Solar 3 Sp. z o.o., zlokalizowanej na działce o nr ewid. 102/2 położonej w obrębie ewidencyjnym Proszyska, maksymalna moc planowanej farmy fotowoltaicznej – do 1 MW,
- Decyzja nr RGK.6220.1.2017 Dla MORUGA Sp. z o.o., zlokalizowanej na działce o nr ewid. 25 położonej w obrębie ewidencyjnym Lubstówek, maksymalna moc farmy fotowoltaicznej – do 1 MW (oddana do użytku),
- Decyzja nr RGK.6220.8.2020 z SIG Polska Portfolio 8 Sp. z o.o. Plac Marszałka Józefa Piłsudskiego 2, 00-073 Warszawa zlokalizowanej na działce o nr ewid. 112 położonej w obrębie ewidencyjnym Wola Kożuszkowa, maksymalna moc planowanej farmy fotowoltaicznej – do 2 MW.

Ponadto inwestycje w odnawialne źródła energii są również uwzględniane w przypadku termomodernizacji budynków sektora publicznego, jak i prywatnego.

Podsumowując jakość powietrza na terenie Gminy Jeziora Wielkie jest dobra poza ww. przekroczeniami zanieczyszczeń dla strefy kujawsko – pomorskiej. W celu ograniczenia poziomów zanieczyszczeń na szczeblu wojewódzkim zostały przyjęte programy ochrony powietrza oraz tzw. uchwała antysmogowa tj. uchwałę wprowadzającą na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Ponadto, Gmina na szczeblu lokalnym stara się realizować zadania przyczyniające się do poprawy jakości powietrza i ograniczenia emisji zanieczyszczeń i presji działalności człowieka na stan środowiska. W tym celu podejmowane są działania m.in. w zakresie termomodernizacji budynków, zwiększania udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym Gminy, jak również prowadzeniem działań edukacyjno – informacyjnych itp. Istnieje zapotrzebowanie na kontynuowanie tego typu działań, co przełoży się na wyższą jakość życia mieszkańców Gminy Jeziora Wielkie, jak również poprawę stanu środowiska naturalnego.

Tak jak wspomniano wcześniej podejmowanie działań i różnych inicjatyw na rzecz ochrony powietrza i tym samym również klimatu jest obecnie jednym z bardzo istotnych zarówno na szczeblu lokalnym, ponadlokalnym, jak i krajowym oraz unijnym. Działania na rzecz ochrony powietrza i klimatu mogą

mieć wymiar inwestycyjny i nieinwestycyjny. Dane o wydatkach inwestycyjnych we wskazanym obszarze można odnaleźć w wydatkach budżetowych.

Poniżej zaprezentowano wydatki budżetowe w latach 2015-2020 w kategorii „Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu”.

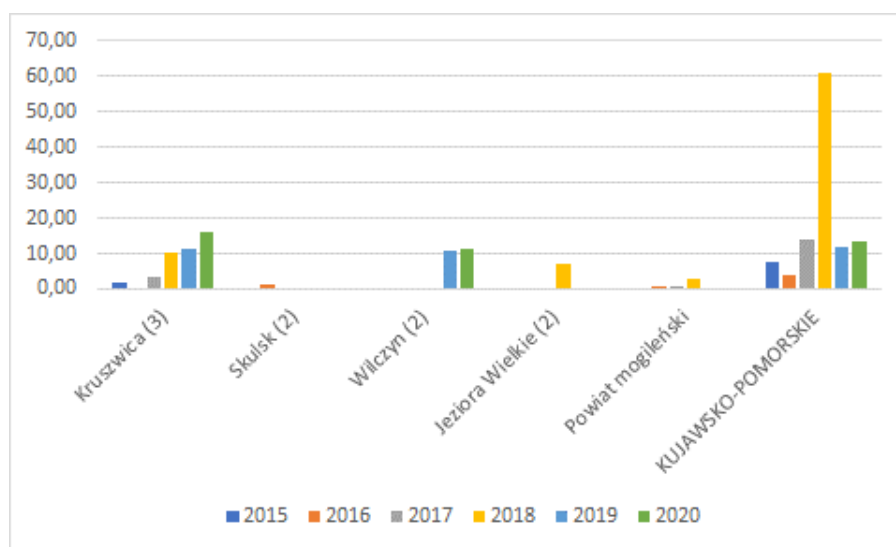
Tabela 12. Wydatki budżetowe na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu - porównanie

Wyszczególnienie	wydatki w rozdziale 90005 - Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kruszwica (3)	38 900,00	0,00	62 121,24	199 500,00	219 500,00	310 268,00
Skulsk (2)	0,00	9 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wilczyn (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	68 000,00	70 000,00
Strzelno (3)	-	-	-	-	-	-
Orchowo (2)	-	-	-	-	-	-
Jeziora Wielkie (2)	0,00	0,00	0,00	36 000,00	0,00	0,00
Powiat mogileński	0,00	36 900,00	4 920,00	136 000,00	0,00	0,00
Kujawsko - Pomorskie	15 397 712,60	8 301 346,89	28 702 357,03	126 556 129,86	24 787 441,43	27 908 185,47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Z przedstawionego porównania danych dotyczących Gminy Jeziora Wielkie oraz gmin sąsiadujących, jak również powiatu mogileńskiego i województwa kujawsko – pomorskiego wynika, że wysokość wydatków w dziale 90005 była zróżnicowana zarówno pod względem wysokości jak również ich ponoszenia. Analizując dane poszczególnych gmin, można zauważyć, że jedynie w Gminie Kruszwica praktycznie corocznie wydatkowano środki na inwestycje w ochronę powietrza i klimatu, natomiast w innych gminach wydatki te pojawiały się sporadycznie. W Gminie Jeziora Wielkie wydatki w tym dziale odnotowano wyłącznie w 2015 r., a powiecie mogileńskim w latach 2016-2018. W dwóch gminach tj. Strzelno oraz Orchowo tego typu wydatki nie zostały sklasyfikowane w żadnym z analizowanych lat.

Poniższy wykres obrazuje wydatki na rzecz ochrony powietrza i klimatu na 1 mieszkańca poszczególnych jednostek w latach 2015-2020.

Wykres 2. Wydatki budżetowe na mieszkańca w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Analiza powyższych danych wskazuje, że działania na rzecz ochrony powietrza i zmian klimatycznych powinny być zintensyfikowane. Należy dążyć, w miarę możliwości budżetowych do podejmowania inwestycji realnie przekładających się na zmniejszanie emisji zanieczyszczeń i ochronę środowiska, szczególnie powietrza i klimatu, co jest również zgodne z politykami i kierunkami działań definiowanymi w skali ponadlokalnej, krajowej czy Unii Europejskiej. Gmina Jeziora Wielkie część działań związanych z ochroną powietrza i klimatu będzie realizowała zgodnie z obowiązującym Programem ochrony środowiska.

1.6. Gospodarka odpadami

W województwie kujawsko – pomorskim kwestie systemu gospodarki odpadami określa „Plan Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028” wraz z załącznikami.

Zgodnie z powyższym dokumentem w województwie funkcjonują 4 regiony gospodarowania odpadami komunalnymi, a Gmina Jeziora Wielkie należy do regionu 3. „Południowy”. Na terenie Gminy Jeziora Wielkie zlokalizowane są dwa składowiska²:

- Składowisko odpadów w Jeziorach Wielkich - w fazie eksploatacji, nie przyjmuje odpadów (przeznaczone do rekultywacji);
- Składowisko odpadów w Siedlimowie – w fazie eksploatacji, nie przyjmuje odpadów (przeznaczone do rekultywacji).

System gospodarki odpadami w Gminie funkcjonuje m.in. następujący sposób:

- odbiór odpadów komunalnych odbywa się w dwóch systemach: pojemnikowym i workowym. Z nieruchomości odbierane są odpady niesegregowane (zmieszane) oraz selektywnie zebrane tj.: metale i tworzywa sztuczne, papier i tektura, szkło oraz bioodpady. Odbierany jest również popiół;

² Źródło: Informacja pochodzi z „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”

- funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (tzw. PSZOK). PSZOK-i stanowią jeden z kluczowych elementów niezbędnych dla realizacji założonych celów oraz prawidłowego funkcjonowania systemu gospodarki odpadami. PSZOK zlokalizowany jest w Siedlimowie. Punkt prowadzony jest przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jeziorach Wielkich Sp. z o.o. Odpady na PSZOK mieszkańcy dostarczają własnym transportem i we własnym zakresie.

W ramach PSZOK mieszkańcy mogą bezpłatnie oddać zebrane selektywnie następujące rodzaje odpadów:

- opakowania z: papieru i tektury, tworzyw sztucznych, drewna, metali, wielomateriałowe i szkła;
- zużyte opony, rozpuszczalniki, lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć, farby, tusze, kleje, leki, baterie i akumulatory, zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne, środki ochrony roślin, odpady ulegające biodegradacji, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady betonu i gruz.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące masy odebranych odpadów komunalnych na terenie Gminy Jeziora Wielkie. W 2020 roku na terenie gminy odebrano łącznie 1 243,15 Mg odpadów komunalnych, a więc mniej niż w roku 2019 kiedy to odebrano 1 475,980 Mg. Najwięcej odebrano odpadów zmieszanych, które stanowiły 29,9% wszystkich odebranych odpadów (w 2019 roku było to 42,5% ogólnej masy odebranych odpadów).

Tabela 13. Masa odpadów komunalnych odebranych z terenu Gminy jeziora Wielkie w latach 2019-2020

Rodzaje odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]	
	2019 rok	2020 rok
Zmieszane	627,640	371,420
Biodegradowalne	91,020	141,920
Tworzywa sztuczne	138,68	121,000
Szkło	104,090	112,990
Papier	12,560	13,580
Popiół	353,990	330,680
Gruz	44,760	40,840
Wielkogabarytowe	103,240	110,720
RAZEM	1475,980	1243,150

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Jeziora Wielkie

Na terenie Gminy do 2019 r. włącznie odbierano odpady zarówno z nieruchomości zamieszkałych, jak i niezamieszkałych. Natomiast w 2020 r. Gmina odstąpiła od odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości niezamieszkałych. W 2019 i 2020 roku Gmina Jeziora Wielkie nie osiągnęła poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. W przypadku pozostałych wymaganych poziomów narzuconych w przepisach obowiązującego prawa Gmina je osiągnęła.

Mimo, że zauważalne jest, iż mieszkańcy coraz lepiej i coraz więcej odpadów segregują, to w kontekście nieosiągniętych poziomów i coraz bardziej wymagających przepisów prawa konieczne będzie podejmowanie dalszych działań w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz racjonalnego segregowania odpadów komunalnych. Ważne będzie m.in. dalsze edukowanie społeczności lokalnej m.in. w zakresie segregacji i zagospodarowania odpadów zielonych.

Jednym z wciąż aktualnych problemów w zakresie ochrony środowiska, w tym gospodarowania odpadami są wyroby zawierające azbest. Gmina posiada opracowany „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Jeziora Wielkie w latach 2006-2032” przyjęty uchwałą nr XXIII/133/2013 Rady Gminy w Jeziorach Wielkich z dnia 28 stycznia 2013 roku. Jednym z elementów jest inwentaryzacja azbestu i wyrobów azbestowych znajdujących się na obszarze Gminy. Zgodnie z przeprowadzoną inwentaryzacją i informacjami zawartymi w bazie azbestowej, do unieszkodliwienia pozostało 2 560,874 Mg odpadów azbestowych, z czego od osób fizycznych należy 62,5% wszystkich wyrobów azbestowych (wg stanu na dzień 8.06.2021 r.)³.

W związku z powyższym Gmina powinna kontynuować działania zmierzające do zmniejszenia ilości azbestu i wyrobów azbestowych na swoim obszarze. Ważne jest nie tylko pozyskiwanie wsparcie finansowego na ten cel, ale również podejmowanie działań edukujących mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu i sposób jego usuwania i unieszkodliwiania.

2. SPOŁECZEŃSTWO OPARTE NA WIEDZY

2.1. Ludność

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Jeziorach Wielkich, w 2020 roku liczba ludności gminy wynosiła 4 787 osób, co stanowi 10,5% sumy mieszkańców powiatu mogileńskiego. Przy powierzchni gminy równej 123,73 km², zagęszczenie ludności w gminie Jeziora Wielkie wynosi 39 os./km². Oznacza to mniejszą gęstość zaludnienia w Gminie niż w powiecie mogileńskim, która wynosi 67 os./km². Spośród 22 sołectw, najmniej licznym jest sołectwo Radunek, zamieszkiwane przez 31 osób. Sołectwo Wójcin, które jest najliczniej zamieszkiwane, zasiedla 715 osób, co stanowi 15% mieszkańców gminy. Miejscowość gminną w 2020 roku zamieszkiwało 612 osób.

Tabela 14. Liczba ludności Gminy Jeziora Wielkie z podziałem na sołectwa w latach 2015-2020

Sołectwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Berlinek	95	97	96	93	88	86
Budy	77	75	75	76	74	74
Dobsko	78	78	85	86	84	84
Gaj	357	356	357	355	352	346
Golejewo	173	170	167	166	162	157
Jeziora Wielkie	634	634	634	617	610	612
Kościeszki	308	299	289	282	278	270
Kożuszkowo	220	223	219	222	217	216
Krzywe Kolano	176	174	174	177	176	180

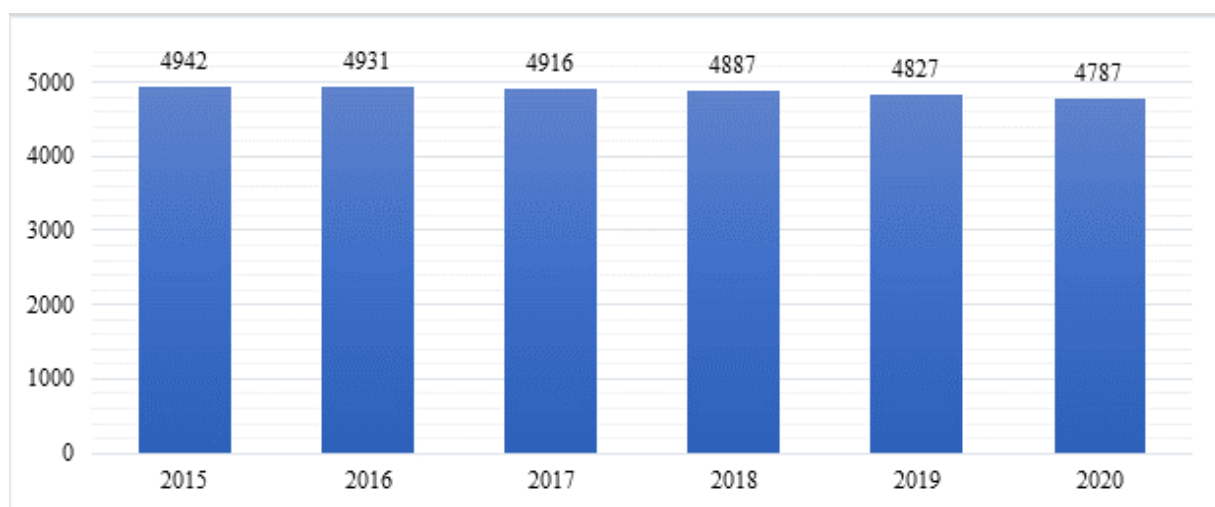
³ Źródło: Informacja pochodzi z „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”

Kuśnierz	141	140	141	138	138	139
Lenartowo	114	118	117	118	115	113
Lubstówek	102	107	106	104	103	104
Nowa Wieś	322	323	317	322	317	310
Nożyczyn	121	119	119	116	119	117
Proszyska	107	105	98	96	93	92
Radunek	29	29	28	31	30	31
Rzeszyn	130	130	135	131	136	129
Rzeszynek	150	150	149	143	135	137
Siedlimowo	232	233	236	238	242	246
Siemionki	292	293	295	293	287	285
Wola Kożuszkowa	357	356	352	356	347	344
Wójcin	727	722	727	727	724	715

Źródło: Urząd Gminy w Jeziorach Wielkich.

Na przestrzeni analizowanych lat całkowita liczba ludności Gminy corocznie malała. W latach 2015-2020 nastąpił jej spadek o 3%, czyli 155 osób. Największa zmiana w populacji mieszkańców nastąpiła w 2019 roku, kiedy ich liczba zmniejszyła się o 60 osób. W przypadku poszczególnych sołectw, w ciągu sześciu lat największej zmianie uległa liczba mieszkańców sołectw Kościeszki i Proszyska, których liczba mieszkańców zmniejszyła się kolejno o 12% i 14%. Pozytywny trend zmiany ludności następuje w sołectwach Radunek i Dobsko, gdzie odnotowano wzrost liczebności mieszkańców o 7% i 8%.

Wykres 3. Ludność Gminy Jeziora Wielkie w latach 2015-2020

Źródło: Urząd Gminy w Jeziorach Wielkich

W latach 2015-2020 zmniejszyła się ogólna liczba osób w wieku przedprodukcyjnym o ponad 3%. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym także uległa zmniejszeniu, jednakże odsetek zmian jest dwukrotnie wyższy i obejmuje 203 osoby. W tym samym okresie liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 11%. Negatywne zmiany demograficzne oznaczają, że społeczność gminy należy do grona społeczności starzejących się ze względu na brak zastępowalności pokoleń.

Tabela 15. Ludność Gminy Jeziora Wielkie z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wiek przedprodukcyjny (17 lat i mniej)						
Ogółem	872	865	863	856	842	844
Mężczyźni	440	446	443	435	433	441
Kobiety	432	419	420	421	409	403
Wiek produkcyjny						
Ogółem	3 145	3 132	3 105	3 060	2 986	2 942
Mężczyźni	1 688	1 667	1 650	1 630	1 589	1 571
Kobiety	1 457	1 465	1 455	1 430	1 397	1 371
Wiek poprodukcyjny						
Ogółem	943	969	982	1 008	1 032	1 047
Mężczyźni	281	297	311	318	327	340
Kobiety	662	672	671	690	705	707

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W celu zobrazowania sytuacji Gminy Jeziora Wielkie w odniesieniu do najbliższego otoczenia, w poniższej tabeli zaprezentowane dane demograficzne dla innych jednostek samorządowych.

Tabela 16. Ekonomiczne grupy wieku mieszkańców Gminy Jeziora Wielkie, gmin sąsiadujących, powiatu mogileńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 roku

Wyszczególnienie	Wiek 0-17 lat		Wiek 18-65 lat		Powyżej 65 r.ż.	
Gmina Jeziora Wielkie	844	17%	2 942	61%	1 047	22%
Gmina Kruszwica	3 282	17%	11 558	61%	4 172	22%
Gmina Orchowo	716	19%	2 296	60%	788	21%
Gmina Skulsk	1 148	19%	3 691	61%	1 257	21%
Gmina Strzelno	2 042	18%	6 978	61%	2 504	22%
Gmina Wilczyn	1 213	20%	3 784	61%	1 185	19%
Powiat mogileński	8 155	18%	27 593	61%	9 734	21%
Województwo kujawsko-pomorskie	371 591	18%	1 234 602	60%	455 749	22%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Spośród wymienionych w tabeli jednostek terytorialnych w najlepszej sytuacji znajduje się Gmina Wilczyn, gdzie 20% mieszkańców nie osiągnęło pełnoletności, a 19% stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. W najbliższym regionie, pod względem struktury ekonomicznych grup wieku, Gmina Jeziora Wielkie oraz Gmina Kruszwica znajdują się w podobnej sytuacji demograficznej, gdzie występuje jeden z najwyższych odsetków osób w wieku poprodukcyjnym osiągający 22%. Dane dotyczące Gminy Jeziora Wielkie są gorsze niż ma to miejsce w całym powiecie mogileńskim oraz w województwie kujawsko-pomorskim, choć skala występowania zjawiska w wymienionych trzech jednostkach terytorialnych jest do siebie zbliżona.

Tabela 17. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015 - 2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	57,7	58,6	59,4	60,9	62,8	64,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	108,1	112,0	113,8	117,8	122,6	124,1
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	30,0	30,9	31,6	32,9	34,6	35,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Lata 2015-2020 charakteryzują się rosnącymi wartościami wymienionych powyżej wskaźników obciążenia demograficznego. Największa zmiana nastąpiła w liczbie ludności w wieku poprodukcyjnym przypadającej na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. Sytuacja taka wskazuje na tendencję występującą na terenie całej Polski, starzejące się społeczeństwo.

Tabela 18. Ruch naturalny na terenie Gminy Jeziora Wielkie w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia żywe						
Ogółem	40	51	42	47	47	36
Kobiety	16	24	21	21	28	23
Mężczyźni	24	27	21	26	19	13
Zgony ogółem						
Ogółem	42	57	53	68	64	66
Kobiety	18	21	22	32	32	26
Mężczyźni	24	36	31	36	32	40
Przyrost naturalny						
Ogółem	-2	-6	-11	-21	-17	-30
Kobiety	-2	3	-1	-11	-4	-3
Mężczyźni	0	-9	-10	-10	-13	-27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Liczba urodzeń w Gminie Jeziora Wielkie w analizowanych latach była bardzo zróżnicowana. W analizowanym okresie najwięcej dzieci przyszło na świat w 2016 roku, kiedy odnotowano 51 urodzeń, zaś najmniej w 2020 roku, kiedy urodziło się zaledwie 36 mieszkańców, co może być również konsekwencją sytuacji społeczno-gospodarczej wywołanej pandemią koronawirusa. Proces starzejącego się społeczeństwa wpływa także na wzrost liczby zgonów, która przez sześć lat wzrosła o 57%, a od 2018 roku utrzymuje się na zbliżonym poziomie. W latach 2015-2020 przyrost naturalny

przyjmował ujemne wartości. Liczba ludności w 2020 roku, jedynie wskutek ruchu naturalnego, uległa zmniejszeniu o 30 osób.

Tabela 19. Ruch naturalny na 1000 mieszkańców na terenie Gminy Jeziora Wielkie, powiatu mogileńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia żywe					
Gmina Jeziora Wielkie	10,32	8,47	9,53	9,60	7,43
Powiat mogileński	9,46	10,43	9,97	9,62	9,47
Województwo kujawsko-pomorskie	9,52	10,03	9,55	9,32	8,70
Zgony ogółem					
Gmina Jeziora Wielkie	11,53	10,69	13,79	13,07	13,63
Powiat mogileński	9,77	9,93	10,39	10,27	12,15
Województwo kujawsko-pomorskie	9,85	10,20	10,88	10,65	12,31
Przyrost naturalny					
Gmina Jeziora Wielkie	-1,21	-2,22	-4,26	-3,47	-6,19
Powiat mogileński	-0,30	0,50	-0,41	-0,66	-2,68
Województwo kujawsko-pomorskie	-0,33	-0,17	-1,33	-1,33	-3,60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Od 2017 roku w Gminie Jeziora Wielkie odnotowuje się mniejszą liczbę urodzeń na 1000 mieszkańców niż ma to miejsce w powiecie mogileńskim i województwie kujawsko-pomorskim. W analogicznym porównaniu, w latach 2016-2020 corocznie w Gminie odnotowano więcej zgonów. Ze względu na niski wskaźnik urodzeń i wysoki wskaźnik zgonów na 1000 mieszkańców, w Gminie występują niższe wartości przyrostu naturalnego niż ma to miejsce w jednostkach terytorialnych wyższego rzędu.

Tabela 20. Ruch migracyjny na terenie Gminy Jeziora Wielkie w latach 2016 - 2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Zameldowania ogółem	50	50	60	46	50
z miast	24	30	26	18	27
ze wsi	26	20	33	27	22
z zagranicy	0	0	1	1	1
Wymeldowania ogółem	53	50	62	80	54
do miast	36	24	38	34	19
na wieś	17	26	24	46	35
za granicę	0	0	-	-	-
Saldo migracji	-3	0	-2	-34	-4
Saldo migracji na 1000 osób	-0,6	0,0	-0,4	-6,9	-0,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Najwyższą liczbę zameldowań na terenie Gminy Jeziora Wielkie odnotowano w 2018 roku, kiedy w ich skutek liczba ludności Gminy zwiększyła się o 60 osób. W 2017 i 2020 roku większość napływu ludności następował z miast. W przypadku wymeldowań, następował ich wzrost do 2019 roku, kiedy osiągnęły maksymalną wartość w ciągu badanego okresu wynoszącą 80 wymeldowań. W 2016 i 2018 roku przeważającą ich część stanowiły migracje do miast. W latach 2015-2020 ruch migracyjny dotyczący zagranicy przyjmował znikome wartości. Saldo migracji w całym badanym okresie przyjmowało wartość ujemną, z wyjątkiem roku 2017 kiedy odnotowaną tę samą liczbę wymeldowań i zameldowań.

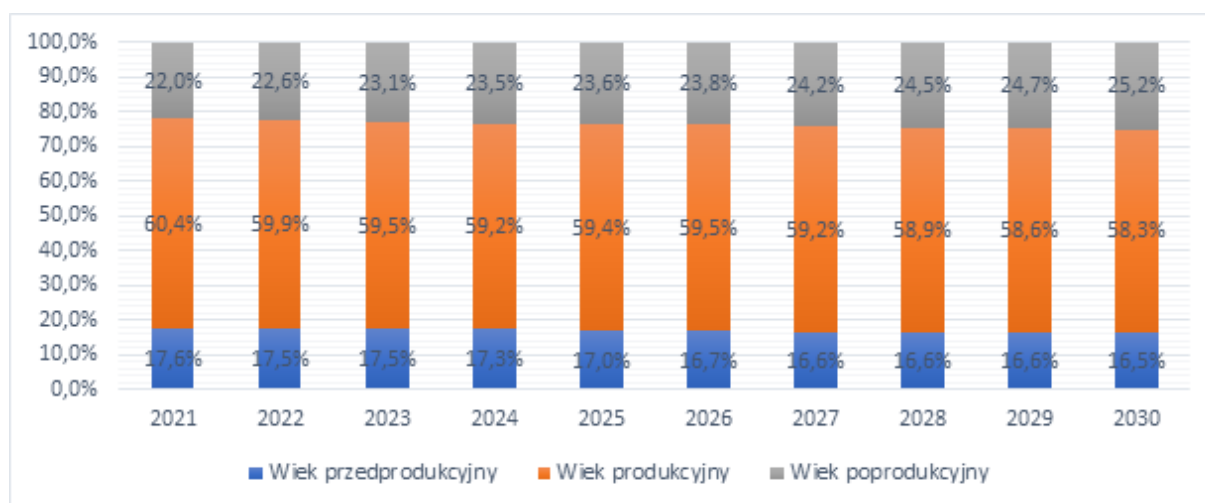
Tabela 21. Ruch migracyjny na terenie powiatu mogileńskiego w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Zameldowania ogółem	468	458	478	506	441
z miast	255	275	231	257	248
ze wsi	209	180	246	246	190
z zagranicy	4	3	1	3	3
Wymeldowania ogółem	591	583	657	655	511
do miast	302	239	303	284	205
na wieś	285	343	353	369	298
za granicę	4	1	-	-	-
Saldo migracji	-123	-125	-179	-149	-70
Saldo migracji na 1000 osób	-2,7	-2,7	-3,9	-3,3	-1,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Porównując Gminę Jeziora Wielkie do powiatu mogileńskiego można stwierdzić, że trend wymeldowań jest tożsamy. Większość z nich, zarówno w Gminie, jak i w powiecie, miała miejsce na wieś. Saldo migracji na 1000 osób niższą wartość osiągało przeważnie w przypadku powiatu. Wyjątek stanowi rok 2019, kiedy to większą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w Gminie Jeziora Wielkie. Warto zauważyć, że zarówno w przypadku Gminy jak i powiatu, saldo migracji przyjmuje wartości ujemne.

Analizowane lata 2015-2020 wraz z prognozą wyznaczoną przez Główny Urząd Statystyczny pozwalają na zaobserwowanie tendencji wskazującej na spadek liczby mieszkańców wraz z jednoczesnym postępowaniem zjawiska starzejącego się społeczeństwa.

Wykres 4. Prognoza struktury ludności na terenie Gminy Jeziora Wielkie z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe do 2030 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 22. Prognoza liczby ludności na terenie Gminy Jeziora Wielkie z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe do 2030 roku

Rok	Ogółem liczba ludności	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2021	4 900	863	2 960	1 077
2022	4 886	855	2 929	1 102
2023	4 872	851	2 897	1 124
2024	4 856	841	2 874	1 141
2025	4 839	821	2 875	1 143
2026	4 824	807	2 868	1 149
2027	4 807	797	2 848	1 162
2028	4 787	795	2 819	1 173
2029	4 769	793	2 796	1 180
2030	4 749	785	2 769	1 195

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Prognoza demograficzna do 2030 roku wskazuje, że w Gminie Jeziora Wielkie nastąpi spadek liczby mieszkańców o 3,1%, czyli 151 osób. W przypadku poszczególnych ekonomicznych grup wiekowych, największej zmianie ulegnie grupa mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, których liczba zwiększy się o 11%, czyli 118 osób, co stanowi zmianę na poziomie 3,2 punktu procentowego. O 9% (78 osób) zmniejszy się liczba mieszkańców niepełnoletnich, co oznacza spadek ich odsetka w strukturze ludności o 1,1 punktu procentowego. W przypadku osób w wieku produkcyjnym, w ciągu dziesięciu lat ich odsetek spadnie o 6,5% (191 osób.), czyli 2,1 punktu procentowego.

Tabela 23. Prognoza migracji w gminie Jeziora Wielkie na lata 2021-2030

Rok	Zameldowania	Wymeldowania	Saldo migracji wewnętrznych
2021	42	51	-9
2022	41	50	-9
2023	41	49	-8
2024	40	49	-9
2025	39	48	-9
2026	39	47	-8
2027	39	47	-8
2028	38	46	-8
2029	38	45	-7
2030	37	45	-8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Według prognozy demograficznej opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny, z biegiem lat nastąpi spadek liczby zameldowań i wymeldowań. Ruch migracji wewnętrznych będzie zanikał, choć saldo migracji w dalszym ciągu pozostanie w każdym roku ujemne.

Reasumując, zmiany demograficzne zachodzące w gminie Jeziora Wielkie nie są optymistyczne. Spadek liczby mieszkańców, ujemny przyrost naturalny i rosnąca liczba seniorów oznacza, że społeczeństwo znajduje się w fazie starzenia się, co jednak nie jest problemem wyłącznie w Gminie, ale stanowi trend ogólnokrajowy. Porównując ruch naturalny w Gminie Jeziora Wielkie do powiatu i województwa można wnioskować, że zjawisko to w Gminie zachodzi szybciej niż ma to miejsce w jednostkach terytorialnych znajdujących się wyżej w hierarchii. Saldo migracji także przyjmuje wartości ujemne, co dodatkowo przyczynia się do zmniejszenia się liczby mieszkańców Gminy. Prognozy wyznaczone przez GUS wskazują na utrzymanie się tendencji malejącej liczby mieszkańców i utrzymującego się ujemnego salda migracji do 2030 roku.

2.2. Edukacja

System edukacji na terenie Gminy Jeziora Wielkie tworzą 2 szkoły podstawowe oraz oddziały przedszkolne funkcjonujące przy każdej ze szkół. Na terenie Gminy Jeziora Wielkie kształcenie dzieci i młodzieży odbywa się w szkołach podstawowych tj.:

- Szkole Podstawowej im. Kazimierza Woźnieckiego w Jeziorach Wielkich,
- Szkole Podstawowej im. Powstańców Wielkopolskich w Wójcinie.

Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Woźnieckiego zlokalizowana jest w budynku mieszczącym się w Jeziorach Wielkich 104. W ramach Szkoły funkcjonuje 8 klas oraz 4 oddziały przedszkolne. Natomiast **Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Wójcinie** funkcjonuje pod adresem Wójcin 59, w budynku oddanym do użytku w 2004 r. W Szkole funkcjonuje 8 klas oraz 3 oddziały przedszkolne.

W każdej z placówek edukacyjnych na terenie Jezior Wielkich prowadzone są liczne projekty i programy. W roku szkolnym 2019/2020 w szkołach realizowano m.in.:

a. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Wójcinie:

- Szklanka mleka,
- Owoce w szkole,
- Akcja "Naktętki dla niepełnosprawnych",
- Lepsza Szkoła,
- Umiem pływać,
- Góra grosza,
- Trzymaj formę - klasa VI – VIII,
- Czyste powietrze wokół nas,
- Nie pal przy mnie, proszę,
- Bieg po zdrowie,
- Chroń się przed kleszczami wszelkimi sposobami,
- Profilaktyka chorób pasożytniczych: owsica, wszawica, świeżb,
- STOP Dopalaczom,
- Dopalacze - trzecia strona zjawiska,
- Dzieci uczą rodziców;

b. Szkoła Podstawowa w Jeziorach Wielkich:

- Spraw, aby dzieci z Syrii przetrwały zimę,
- Żyj smacznie i zdrowo,
- Po pierwsze dziecko,
- Odpakowani.pl,
- Anioły ze szkoły,
- Umiem pływać,
- Zbiórka nakrętek,
- Szkoła z Klasą 2.0,
- WF z Klasą,
- Multisport,
- Eko - Skrzat z przyrodą Pomorza i Kujaw za pan brat,
- Lepsza Szkoła,
- Tydzień kolorów,
- Trzymaj Formę,
- Wszystkie Kolory Świata,
- Aktywna szkoła- aktywny uczeń,
- Owoce w szkole,
- Szklanka mleka.

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Jeziorach Wielkich liczba uczniów w roku szkolnym 2019/2020 wynosiła 442 osoby, w tym 111 dzieci uczęszczało do oddziałów przedszkolnych, a 10 uczniów pochodziło spoza Gminy Jeziora Wielkie. Z kolei w roku szkolnym 2020/2021 liczba uczniów w szkołach na terenie Gminy zmniejszyła się o 2 osoby i wynosiła 440 uczniów. W oddziałach przedszkolnych

odnotowano natomiast wzrost i liczba dzieci wynosiła 119 osób. Liczba uczniów z terenów poza Gminą utrzymała się na tym samym poziomie i liczyła 10 osób.

Tabela 24. Wyniki egzaminów ósmoklasisty w roku szkolnym 2018/2019 oraz 2019/2020

Nazwa przedmiotu	Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Woźnickiego w Jeziorach Wielkich		Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Wójcinie	
	2018/2019	2019/2020	2018/2019	2019/2020
Język polski	58%	60%	57%	61%
Język angielski	43%	53%	37%	45%
Matematyka	36%	40%	33%	43%

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Jeziorach Wielkich

Wyniki uzyskane przez ósmoklasistów na egzaminie kończącym szkołę podstawową wskazują na niewielką, ale jednak poprawę w zakresie kształcenia na terenie Gminy Jeziora Wielkie. W każdej ze szkół podstawowych odnotowano wzrost wyników na poziomie kilku punktów procentowych z każdego z przedmiotów branych pod uwagę. Obie szkoły uzyskały podobne wyniki z wszystkich przedmiotów, jednakże dostrzec można niewielkie różnice tj. uczniowie Szkoły w Jeziorach Wielkich uzyskali lepszy wynik z języka angielskiego na poziomie 53%, a uczniowie Szkoły w Wójcinie lepiej poradzi sobie z języka polskiego - 61% oraz matematyki – wynik na poziomie 43%. Uzyskane wyniki wskazują na konieczność dalszego podejmowania działań przyczyniających się do wzrostu poziomu kształcenia i osiągniętych wyników w nauce.

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie porównawcze wyników egzaminów ósmoklasistów, jakie uzyskano w gminach sąsiednich do Gminy Jeziora Wielkie oraz w powiecie mogileńskim.

Tabela 25. Wyniki egzaminów ósmoklasisty za rok 2019/2020 w gminach sąsiednich oraz w powiecie mogileńskim

Wyszczególnienie		Wyniki egzaminu – rok szkolny 2019/2020 [średni wynik %]		
		Język polski	Język angielski	Matematyka
Gmina Strzelno	Miasto	61	58	41
	Obszar wiejski	60	55	38
Gmina Kruszwica	Miasto	50	51	31
	Obszar wiejski	57	50	40
Gmina Skulsk (woj. wielkopolskie)		49	48	33
Gmina Wilczyn (woj. wielkopolskie)		52	56	40
Gmina Orchowo (woj. wielkopolskie)		45	44	34
Gmina Jeziora Wielkie		59	52	36
Powiat mogileński		54	55	37

Źródło: Dane opracowane na podstawie <https://www.oke.qda.pl/index.php?page=p2021> oraz https://www.oke.poznan.pl/cms,5988,wyniki_gmin_powiatow.htm, dostęp: 13.09.2021 r.

Porównując wyniki uczniów szkół z terenu Gminy Jeziora Wielkie ze średnimi wynikami uzyskanymi na poziomie powiatu mogileńskiego można stwierdzić, że każda ze szkół w Gminie plasuje się powyżej średniego wyniku dla powiatu w zakresie przedmiotów: język polski oraz matematyka. Natomiast w przypadku języka angielskiego zbliżony wynik od średniej dla powiatu uzyskała Szkoła w Jeziorach Wielkich (53%), a szkoła w Wójcinie znacznie niższy (45%). Analizując natomiast średni wynik w ujęciu

% dla całej Gminy Jeziora Wielkie znacząco przewyższa on wynik dla średniej powiatu w zakresie języka polskiego, a z języka angielskiego oraz matematyki jest niewiele niższy.

Natomiast analizując wyniki Gminy Jeziora Wielkie i zestawiając je z wynikami ósmoklasistów z gmin sąsiednich można zauważyć:

- **Język polski:** Gmina Jeziora Wielkie osiągnęła podobny wynik do Gminy Strzelno, gdzie uczniowie ze szkół z obszaru miasta jak i obszaru wiejskiego uzyskali wynik w granicach 60% i 61%. W pozostałych Gminach sąsiednich wyniki z języka polskiego wahały się między 45%, a 57%.
- **Język angielski:** w gminach sąsiadujących z Gminą Jeziora Wielkie wyniki z języka angielskiego były dość zróżnicowane, jednakże lepsze wyniki uzyskali uczniowie w gminach: Strzelno oraz Wilczyn. W gminach: Kruszwica, Orchowo i Skulsk wyniki egzaminów są niższe niż średni wynik dla Gminy Jeziora Wielkie.
- **Matematyka:** wyniki egzaminu z tego przedmiotu w każdej z porównywanych gmin nie przekroczyły 50%. Najwyższy wynik z tego przedmiotu uzyskali uczniowie szkół z terenu miasta Gminy Strzelno – 41%, w pozostałych gminach wyniki wahały się między 31%, a 40%.

Jednym z kluczowych czynników wywierających wpływ na jakość edukacji jest stan i jakość infrastruktury oraz wyposażenia placówek edukacyjnych. W poniższej tabeli zaprezentowano zestawienie pracowni i wyposażenie szkół.

Tabela 26. Pracownie i wyposażenie szkół

L.p.	Wyszczególnienie	Posiadane wyposażenie [TAK/NIE]
1	Pracownia językowa	Nie
2	Pracownia komputerowa	Tak – 2 szt.
3	Laboratorium przyrodnicze	Nie
4	Komputery do użytku uczniów	Tak – 55 szt.
5	Projektory multimedialne	Tak – 2 szt.
6	Tablice multimedialne	Tak – 21 szt.
7	Toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Tak – 1 szt.
8	Podjazd/pochylnia/schodolaz/winda	Tak – 2 szt.
9	Monitoring szkolny	Nie

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Jeziorach Wielkich

Z przedstawionego zestawienia wynika, że szkoły na terenie Gminy Jeziora Wielkie charakteryzują się wyposażeniem w podstawowe elementy niezbędne do nauki, jednak wymagają doinwestowania m.in. utworzenia pracowni językowej oraz laboratorium przyrodniczego, które pozwolą na rozwijanie umiejętności dzieci i młodzieży w tak istotnych kwestiach jak nauka języków obcych oraz poznawanie środowiska i budowanie świadomości ekologicznej, tak ważnej w dzisiejszych czasach. Ponadto, zdiagnozowanie zapotrzebowanie na lepsze dostosowanie infrastruktury placówek edukacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, szczególnie w zakresie toalet. Zauważa się również potrzebę instalacji monitoringu szkolnego, który obecnie nie funkcjonuje w żadnej z szkół.

Opieka nad dziećmi do lat 3

Obecnie na terenie Gminy Jeziora Wielkie brak jest zabezpieczenia opieki nad dziećmi do lat 3 – nie funkcjonują ani żłobki ani kluby dziecięce.

2.3. Ochrona zdrowia

System ochrony zdrowia tworzy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” w Wójcinie oraz Grupowa Praktyka Lekarza Rodzinnego Nasz Lekarz Krzysztof Burzyński, Zbigniew Monowid. Wskazane placówki świadczą usługi w zakresie podstawowej opieki medycznej, szczególnie w zakresie chorób wewnętrznych i medycyny rodzinnej. Ze świadczeń w przychodniach specjalistycznych i usług szpitalnych mieszkańcy Gminy Jeziora Wielkie korzystają m.in. w SPZOZ w Strzelnie, który położony jest w odległości około 20 km, bądź innych placówek ochrony zdrowia, jak np. w Inowrocławiu, czy też Mogilnie.

W Gminie funkcjonuje również apteka, która zlokalizowana w Jeziorach Wielkich.

Liczba udzielonych porad lekarskich oraz wskaźnik liczby udzielonych porad na jednego mieszkańca wskazują, że w analizowanym okresie tj. w latach 2015-2020 liczba porad lekarskich systematycznie wzrastała.

Tabela 27. Ochrona zdrowia w Gminie jeziora Wielkie

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ambulatoryjna opieka zdrowotna							
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie ogółem	-	21 289	21 711	22 580	17 649	23 616	25 188
Podmioty ambulatoryjne - przychodnie ogółem	ob.	2	2	3	3	3	3
Podmioty ambulatoryjne - praktyki lekarskie na wsi	--	1	1	1	1	1	1
Podmioty ambulatoryjne -przychodnie na 10 tys. ludności	ob.	4	4	6	6	6	6
Podstawowa opieka zdrowotna							
Podstawowa opieka zdrowotna - porady ogółem	-	21 289	21 711	22 434	17 348	23 302	25 048
Przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu - przychodnie ogółem	ob.	0	0	1	1	1	1
Apteki							
Apteki ogólnodostępne	ob.	1	1	1	1	1	1
Apteki ogólnodostępne - wskaźnik: ludność na aptekę ogólnodostępną	osoba	4 960	4 966	4 950	4 924	4 860	4 833

Źródło: Dane Banku Danych Lokalnych GUS

Zgodnie z przedstawionymi statystykami liczba porad lekarskich ogółem w 2020 r. wynosiła 25 188, co w porównaniu z rokiem 2015 stanowi wzrost o 18,31% (3 899 porad więcej). Wzrost liczby porad na terenie Gminy Jeziora Wielkie może mieć wiele przyczyn m.in. starzenie się społeczeństwa, wzrost zanieczyszczenia powietrza, niezdrowy tryb życia i ogólny wzrost zachorowań na choroby cywilizacyjne itp.

2.4. Kapitał społeczny

Aktywność społeczna w Gminie Jeziora Wielkie jest prowadzona przede wszystkim przez Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji – samorządową jednostkę organizacyjną, wykonującą zadania własne Gminy w obszarze organizowania działań kulturalnych społeczności lokalnej oraz lokalne stowarzyszenia i podmioty działające na rzecz rozwoju lokalnego.

Wyrazem społecznego zaangażowania w rozwój lokalny jest między innymi silny i zintegrowany kapitał społeczny, wyrażany jako ogół stosunków międzyludzkich, relacji i stosunków, będących efektem synergicznego oddziaływania podmiotów społecznych, w tym grup, stowarzyszeń i mieszkańców. O kapitale społecznym mówić można również w kontekście podejmowania przez lokalne społeczności inicjatyw w zakresie organizowania życia lokalnego.

Na obszarze Gminy Jeziora Wielkie działania w zakresie podnoszenia kapitału społecznego podejmują przede wszystkim placówki publiczne, jak również podmioty z sektora społecznego, takie jak stowarzyszenia i organizacje pozarządowe. Dane Krajowego Rejestru Sądowego wskazują, że do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji i ZOZ wpisanych jest 27 podmiotów tj.:

- Kółko Rolnicze w Kożuszkowie,
- Kółko Rolnicze w Kościeszkach,
- Kółko Rolnicze we Włostowie,
- Kółko rolnicze w Lubstówku,
- Kółko Rolnicze w Siedlimonie,
- Kółko Rolnicze Rzeszynek,
- Kółko Rolnicze w Wójcinie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wójcinie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rzeszynie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Jeziorach Wielkich,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Golejowie Kółko Rolnicze w Budach,
- Stowarzyszenie Producentów Rolnych „Kujawiak”,
- Związek Zawodowy Pracowników Domu Pomocy Społecznej w Siemionkach,
- Stowarzyszenie na rzecz wspierania osób z zaburzeniami psychicznymi „Szansa”,
- Fundacja „Miś”,
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Jeziorańskiej w Jeziorach Wielkich,
- Stowarzyszenie „Kujawskie Pogranicze” w Jeziorach Wielkich,
- Stowarzyszenie SM,
- Stowarzyszenie Nadgople,
- Walcz o zdrowie,
- Stowarzyszenie „Brama Kujaw”,
- Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet „Malwa”,
- Stowarzyszenie ekologiczne „Eko-Przyjezierze”,
- Fundacja Milda,
- Stowarzyszenie Sympatyków Zakładów Aktywności Zawodowej,

- Fundacja Przyjaciół Kotów Przyjezierza.

Powyższa lista form aktywności społecznej wskazuje na różnorodne obszary zainteresowań mieszkańców z Gminy Jeziora Wielkie. Ponadto na terenie Gminy Jeziora Wielkie działają 3 koła gospodyń wiejskich:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Nowej Wsi,
- Koło Gospodyń Wiejskich Wola Kozuszkowa,
- Koło Gospodyń Wiejskich Jeziora Wielkie.

Jedną z form aktywności społecznej i budowania kapitału społecznego w Gminie Jeziora Wielkie jest również działalność amatorskiego ruchu artystycznego. Na tym polu aktywnie działają zespoły muzyczne, taneczne oraz wokalne takie jak⁴:

- **Zespół Pieśni i Tańca "Jezioranie"**, który powstał w 1984 roku, kierownikiem zespołu jest Dorota Woźniecka, a kapelą kieruje Paweł Politowski. Zespół liczy 22 osoby,
- **Zespół "Radość"** powstał przy klubie Seniora w 2007 roku. Zespół wraz z kapelą liczy 17 osób, kierownikiem zespołu jest pan Wojciech Skowron. Zespół specjalizuje się w wykonywaniu piosenek biesiadnych,
- **Orkiestra Dęta OSP** - powstała w 1948 roku jej długoletnim kapelmistrzem był Kazimierz Woźniecki. Obecnie orkiestrą kieruje Wojciech Skowron, składa się ona z członków OSP i współpracuje z członkami Orkiestry Dętej ze Skulska. Orkiestra liczy 35 osób,
- **Zespół Taneczny "D&M"** Instruktorem jest pani Emilia Świeciak,
- **Zespół Wokalny "Jutrzenka"** - zespół w składzie Julia Sadowska, Zofia Erdman oraz Natalia Wojtasik śpiewa od czterech lat. Ma bardzo bogaty repertuar, instruktorami są pani Dorota Olejniczak oraz pan Krzysztof Ciałkowski.

3. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I SOCJALNE

3.1. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne definiowane jest jako ogół warunków i instytucji zapewniających i chroniących zdrowie, życie i minie obywateli. Na terenie Gminy Jeziora Wielkie nad bezpieczeństwem społeczności lokalnej czuwają policjanci z Posterunku Policji w Jeziorach Wielkich, który jest jednostką podległą Komendy Powiatowej Policji w Mogilnie.

Zgodnie z Rocznym sprawozdaniem z działalności Komendanta Powiatowego Policji w Mogilnie wraz z informacją o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie mogileńskim w 2019 r. na terenie Gminy Jeziora Wielkie odnotowano:

- Kradzieże z włamaniem – 6,
- Kradzieży cudzej rzeczy – 8,
- Kradzież samochodu- 0,
- Bójka i pobicie – 0,
- Uszkodzenie mienia – 6,

⁴ Źródło: http://kultura.jeziorawielkie.pl/viewpage.php?page_id=4

- Przepięstwa rozbójnicze – 0,
- Przepiępczość narkotykowa – 2.

Ponadto na obszarze Gminy bezpieczeństwo mieszkańcom zapewnia działalność Ochotniczych Straży Pożarnych. Obecnie funkcjonują 4 jednostki OSP tj.:

- Ochotnicza Straż Pożarna Jeziora Wielkie,
- Ochotnicza Straż Pożarna Wójcin,
- Ochotnicza Straż Pożarna Golejewo,
- Ochotnicza Straż Pożarna Rzeszynek,

W 2020 r. odnotowano 22 pożary oraz 12 wypadków. Wykaz wyjazdów strażackich do pożarów i miejscowych zagrożeń w latach 2018-2020 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 28. Pożary i miejscowe zagrożenia z uczestnictwem OSP z terenu Gminy Jeziora Wielkie w latach 2016-2020

L.p.	Pożary		Miejscowe zagrożenia			
	na terenie Gminy	poza terenem Gminy	wypadki	wichury	falszywe alarmy	inne
OSP Jeziora Wielkie						
2016	22	2	12	x	x	54
2017	16	x	10	x	2	10
2018	16	x	15	x	x	54
2019	15	x	15	x	2	56
2020	11	2	8	2	2	46
OSP Wójcin						
2016	15	x	16	6	2	12
2017	8	x	x	x	x	19
2018	13	x	5	13	x	1
2019	17	x	5	3	x	15
2020	14	1	4	1	1	25

Źródło: Raport o stanie Gminy Jeziora Wielkie za lata 2018-2020

Z przedstawionych danych wynika, że liczba pożarów na terenie Gminy, do których wzywane były jednostki OSP zmniejszała się w analizowanym okresie – odnotowano spadek na poziomie 32,43% w stosunku do roku 2016. W odniesieniu do liczby wypadków na terenie, w których uczestniczyli strażacy OSP - ich liczba również się zmniejszyła się o 16 (57,14%).

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie nie funkcjonuje scentralizowany system monitoringu wizyjnego.

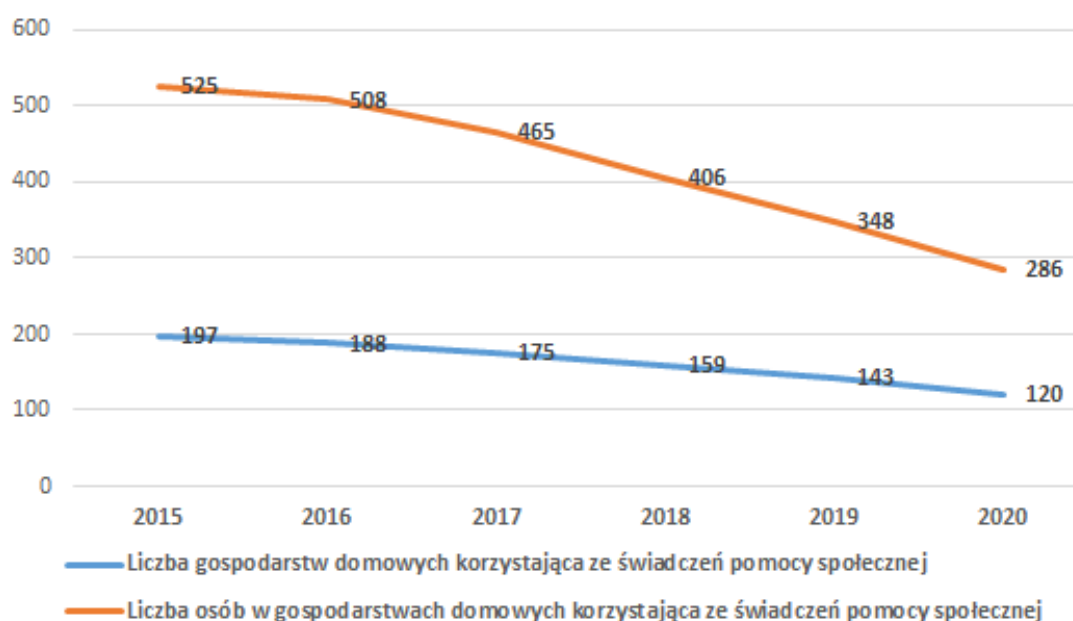
3.2. Bezpieczeństwo socjalne

Działania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego dla mieszkańców Gminy realizuje głównie Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich.

Zakres bezpieczeństwa socjalnego realizowany jest w ramach świadczeń udzielanych osobom potrzebującym w ramach pomocy społecznej. Działalność pomocy społecznej ma również na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie sami pokonać. Celem działań podejmowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie pozostaje bieżące wspieranie potrzebujących osób i rodzin w zapewnieniu godnych warunków do życia i rozwoju.

Z pomocy społecznej w Gminie Jeziora Wielkie w 2020 r. korzystało 120 gospodarstw domowych, co ma przełożenie na wartość liczbową osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na poziomie 286 osób – mieszkańców Gminy. Na przestrzeni analizowanych lat liczba gospodarstw domowych korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej systematycznie spadała w każdym roku. W stosunku do roku 2015 odnotowano spadek o 77 gospodarstw domowych tj. zmniejszenie o 39,09%.

Wykres 5. Liczba gospodarstw domowych i osób w tych gospodarstwach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2015-2020 na terenie Gminy jeziora Wielkie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Jeziorach Wielkich

Na terenie Gminy nie funkcjonują placówki stacjonarnej pomocy społecznej, w związku z tym osoby potrzebujące są kierowane do odpowiednich placówek poza Gminę. W związku z tym w 2020 r. Gmina opłaciła pobyt w domach pomocy dla 12 osób, w tym dla 3 osób przewlekłe psychicznie chorych, 3 osób niepełnosprawnych intelektualnie, 1 osoby przewlekłe somatycznie chorej oraz 5 osób w podeszłym wieku. Dodatkowo 6 osób zostało skierowanych do Dziennego Domu Pobytu w Strzelnie.

Analizując strukturę powodów korzystania z pomocy społecznej na terenie Gminy wśród nich dominują następujące przyczyny:

- bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem,

- długotrwała lub ciężka choroba,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność.

Analiza danych z ostatnich 6 lat wskazuje, że ww. powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej dominowały w każdym z analizowanych lat. Ogólnie w latach 2015-2020 zauważalna jest tendencja spadkowa jeśli chodzi o liczbę rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W ostatnich latach ich liczba zmniejszyła się o 132 rodziny tj. 34,74% , a więc łącznie 473 osoby (44,04%). Najwyższą korzystną zmianę zaobserwować można w zakresie zmniejszenia się liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia – w analizowanych latach ich liczba zmniejszyła się o 50 rodzin tj. o 64,94%. Odmienna sytuacja dotyczy natomiast liczby rodzin, które pobierały świadczenia z powodu ubóstwa – ich liczebność zwiększyła się systematycznie do 2018 r., następnie znacząco się zmniejszyła, jednakże w całym analizowanym okresie odnotowano wzrost liczby rodzin o 11,76% i o 50% jeśli chodzi o liczbę osób w rodzinach.

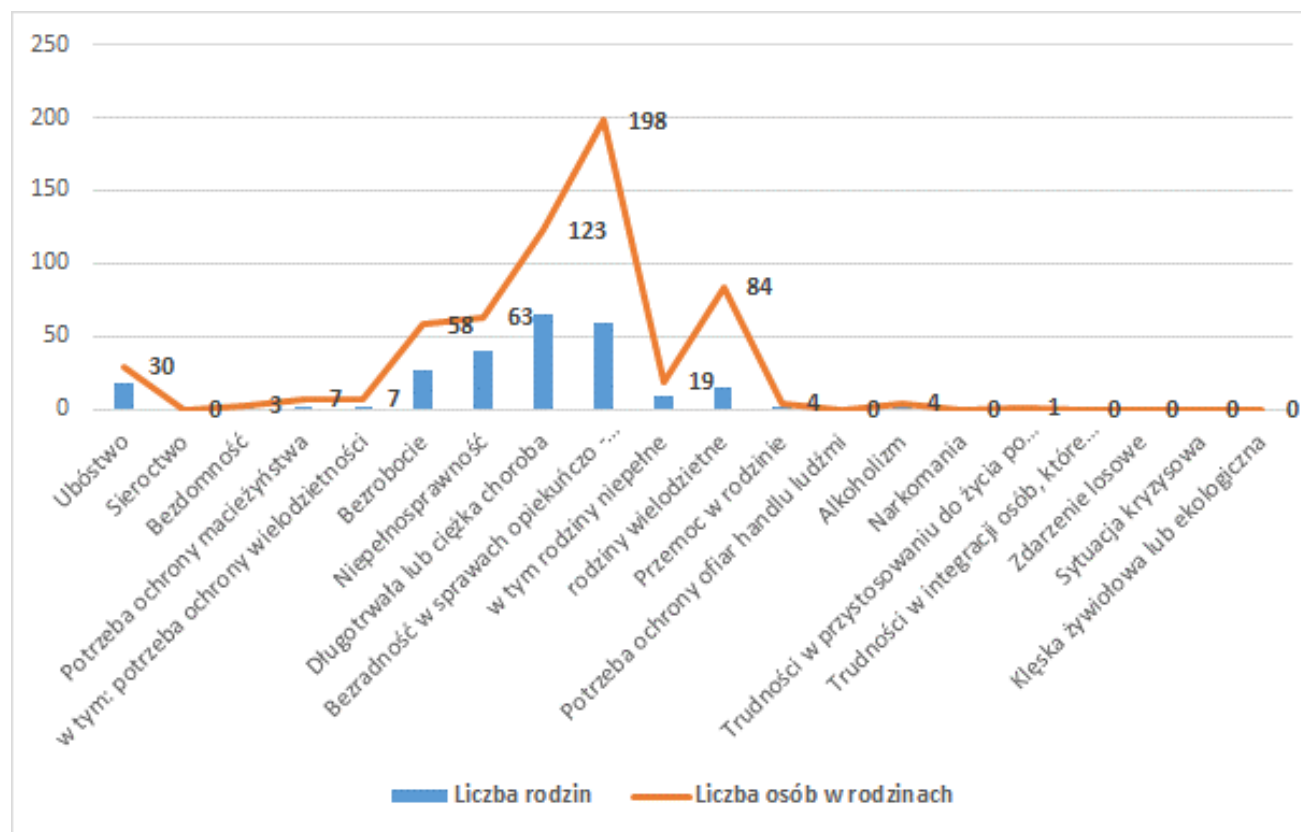
Tabela 29. Liczba rodzin oraz osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2015-2020

L.p.	Powód trudnej sytuacji życiowej	2015		2016		2017		2018		2019		2020	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1	Ubóstwo	17	20	21	36	23	40	47	85	21	34	19	30
2	Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Bezdomność	3	3	3	3	3	3	1	1	1	1	3	3
4	Potrzeba ochrony macierzyństwa	2	8	1	3	3	9	3	13	2	7	1	7
5	w tym: potrzeba ochrony wielodzietności	0	0	0	0	0	0	1	6	1	5	1	7
6	Bezrobocie	77	210	70	199	57	151	53	141	45	118	27	58
7	Niepełnosprawność	59	108	50	78	53	90	50	75	40	60	40	63
8	Długotrwała lub ciężka choroba	80	165	84	181	83	182	79	138	86	166	66	123
9	Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	81	315	76	290	86	302	80	274	71	224	60	198
10	w tym rodziny niepełne	20	62	15	46	22	63	17	44	19	51	10	19
11	rodziny wielodzietne	30	162	25	136	24	129	21	113	17	91	15	84
12	Przemoc w rodzinie	1	3	1	4	0	0	0	0	0	0	1	4
13	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Alkoholizm	7	13	7	13	4	7	5	5	4	4	4	4
15	Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

16	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	2	6	9	1	1	1	1	1	1	1	1
17	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18	Zdarzenie losowe	1	3	2	8	2	8	1	3	0	0	0	0
19	Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem		380	1074	361	1006	361	985	359	899	308	762	248	601

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Jeziorach Wielkich

Wykres 6. Rodziny korzystające z pomocy społecznej w 2020 r. oraz powody udzielania świadczeń

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Jeziorach Wielkich

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie obowiązuje „Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023”, który został przyjęty uchwałą Nr XXX/167/2021 Rady Gminy w Jeziorach Wielkich z dnia 25 maja 2021 r. Opracowanie Programu jest zadaniem ustawowym Gminy, ale również wyrazem troski władz lokalnych o rodziny funkcjonujące na jej obszarze. Program wskazuje działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, jak również działania profilaktyczne i prorodzinne, których celem jest zapobieganie marginalizacji oraz społecznemu wykluczeniu. Działania wskazane w Programie mają przyczynić się do rozwiązania problemów tych rodzin, jak również stworzenia spójnego systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienia pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci. Obowiązek ten realizowany jest przy współpracy i współdziałaniu odpowiednich służb społecznych, organizacji pozarządowych, kościołów oraz związków wyznaniowych.

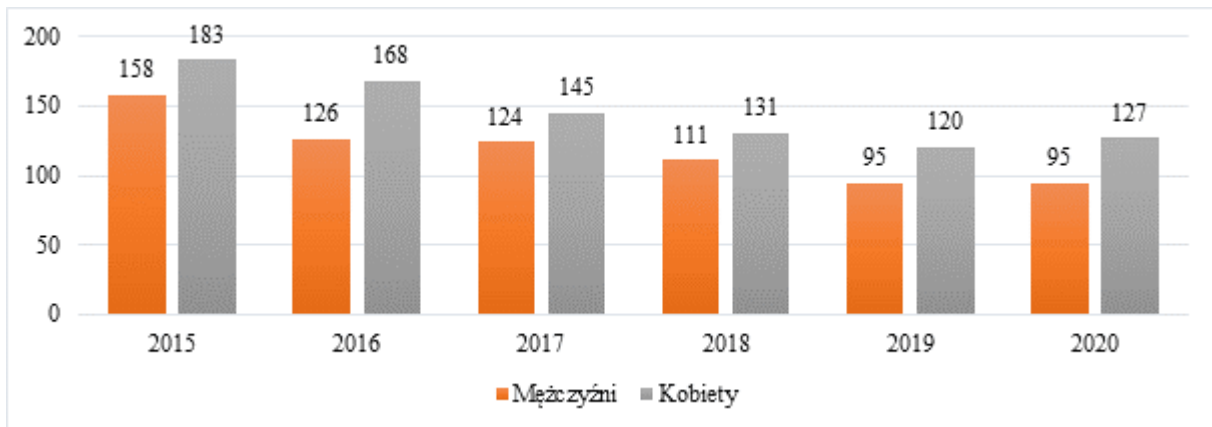
Podsumowując, liczba gospodarstw domowych oraz rodzin z terenu Gminy Jeziora Wielkie, które korzystają z pomocy społecznej zmniejsza się, jednakże ich liczba wciąż jest stosunkowo wysoka i wymaga podejmowania działań, które przyczynią się do rozwiązania ich problemów. Niepokojące jest również zjawisko wzrostu liczby rodzin, które korzystają ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa. Na tą grupę należy zwrócić szczególną uwagę, tak by problem się nie pogłębił. Zauważyć należy również, że jednym z głównych problemów społecznych w Gminie jest bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach, dlatego ten obszar wymaga wsparcia w kolejnych latach. Dodatkowo należy podkreślić, że obecny poziom korzystania ze świadczeń pomocy społecznej – zmniejszania się liczby rodzin i osób z niej korzystającej – jest wynikiem m.in. dotychczasowej efektywnej działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

3.3. Bezrobocie

Bezrobocie mierzone jest za pomocą stopy bezrobocia, która obliczana jest poprzez wyrażenie stosunku liczby bezrobotnych do zasobów siły roboczej. Za bezpośrednią przyczynę tego zjawiska uważa się niewystarczającą liczbę wolnych miejsc pracy. Wywołuje ono inne niepożądane zjawiska, tj. ubóstwo i wykluczenie społeczne. W dłuższym okresie może prowadzić do pojawienia się patologii społecznych oraz pogorszenia ogólnego stanu zdrowia ze względu na obniżony standard życia. Mniejsze przychody mieszkańców odbijają się na lokalnej gospodarce, gdyż zmniejszona konsumpcja wpływa na niższe wyniki sprzedażowe przedsiębiorców.

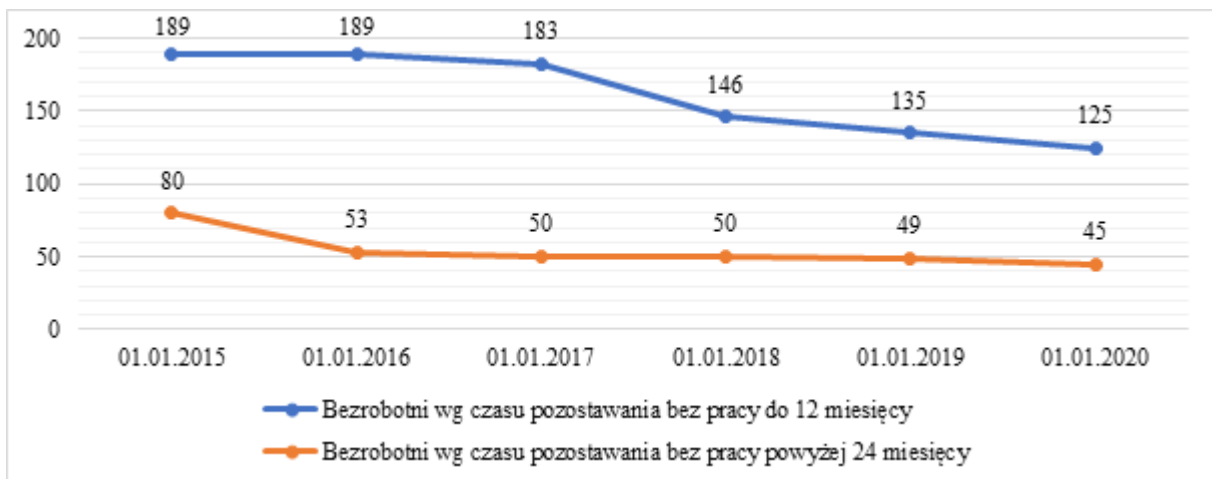
Lata 2015-2020 w Gminie Jeziora Wielkie charakteryzują się spadkiem liczby zarejestrowanych bezrobotnych o 119 osób, co stanowi ich zmianę na poziomie 35%. Przez cały analizowany okres tendencja zmian była malejąca, z wyjątkiem 2020 roku, kiedy nastąpił wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych o 7 osób, co może mieć związek ze zmianami na rynku pracy wywołanymi pandemią koronawirusa.

Na poniższym wykresie zaprezentowane dane dotyczące zarejestrowanych osób bezrobotnych na przestrzeni ostatnich 6 lat.

Wykres 7. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Większość zarejestrowanych bezrobotnych stanowią kobiety, co także jest trendem ogólnokrajowym. Na przestrzeni sześciu lat ich odsetek w liczbie bezrobotnych zwiększył się o 3,5 punktu procentowego.

Wykres 8. Liczba bezrobotnych w Gminie Jeziora Wielkie wg czasu pozostawania bez pracy w latach 2015-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu.

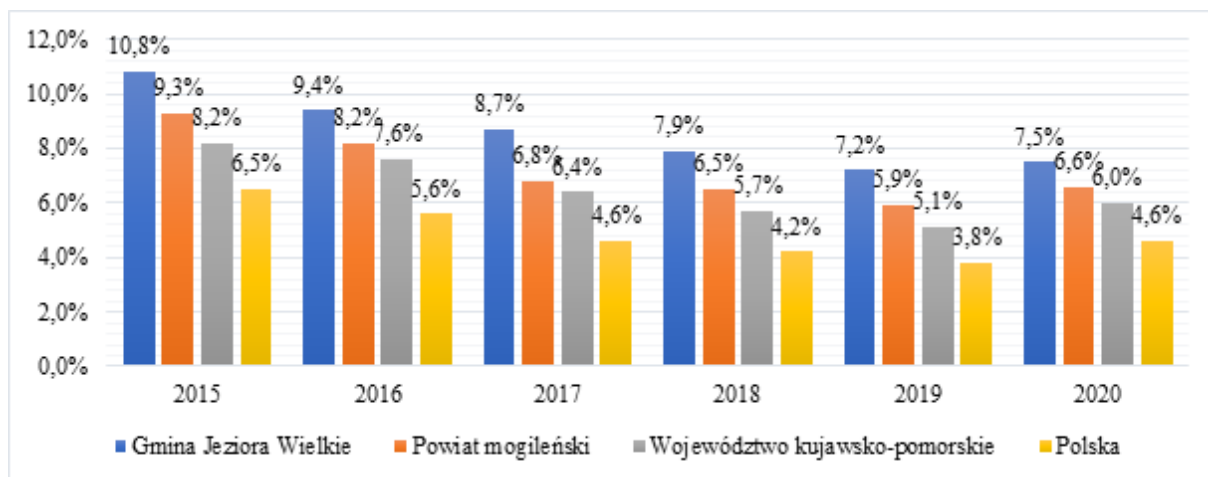
W latach 2015-2017 liczba bezrobotnych pozostających bez pracy do 12 miesięcy uległa niewielkim zmianom i zmniejszyła się o 6 osób. z kolei w 2018 roku ich liczba spadła o 37 mieszkańców, co oznacza zmianę na poziomie 20% względem roku poprzedniego. w kolejnych latach również odnotowano spadek liczby bezrobotnych. W przypadku pozostawania bez pracy powyżej 24 miesięcy największą zmianę odnotowano w 2016 roku, kiedy odsetek bezrobotnych uległ zmniejszeniu o 34%. Od tego momentu obserwuje się malejącą tendencję zmian, choć warto zauważyć, że jest ona mniejsza niż w przypadku liczby bezrobotnych pozostających bez pracy do 12 miesięcy.

Tabela 30. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jeziora Wielkie oraz w gminach sąsiadujących w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Jeziora Wielkie	10,8%	9,4%	8,7%	7,9%	7,2%	7,5%
Gmina Kruszwica	10,8%	10,7%	8,5%	7,8%	6,8%	8,0%
Gmina Orchowo	7,5%	7,0%	6,4%	6,6%	5,9%	7,0%
Gmina Skulsk	10,1%	9,6%	8,1%	4,5%	4,9%	6,4%
Gmina Strzelno	10,5%	9,6%	7,2%	6,9%	6,4%	6,9%
Gmina Wilczyn	11,4%	10,7%	8,1%	6,3%	6,2%	7,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Zarówno w Gminie Jeziora Wielkie, jak i w gminach sąsiednich, do 2019 roku spadał odsetek bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, z wyjątkiem Gminy Skulsk, gdzie spadek trwał do 2018 roku. W 2020 roku nastąpił wzrost omawianego wskaźnika we wszystkich analizowanych gminach, co może być spowodowane gwałtownymi zmianami rynku pracy wywołanymi przez pandemię koronawirusa. Spośród gmin sąsiednich, w ciągu omawianych sześciu lat największe zmiany zaszły w Gminie Wilczyn, gdzie udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zmniejszył się o 4,1 punktu procentowego. Porównując Gminę Jeziora Wielkie do gmin sąsiednich można zauważyć, że wartości wskaźnika w Gminie należą do jednych z najwyższych, niższe występują we wszystkich analizowanych gminach poza Gminą Kruszwica.

Wykres 9. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jeziora Wielkie, powiecie mogileńskim, województwie kujawsko-pomorskim oraz w Polsce w latach 2015-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

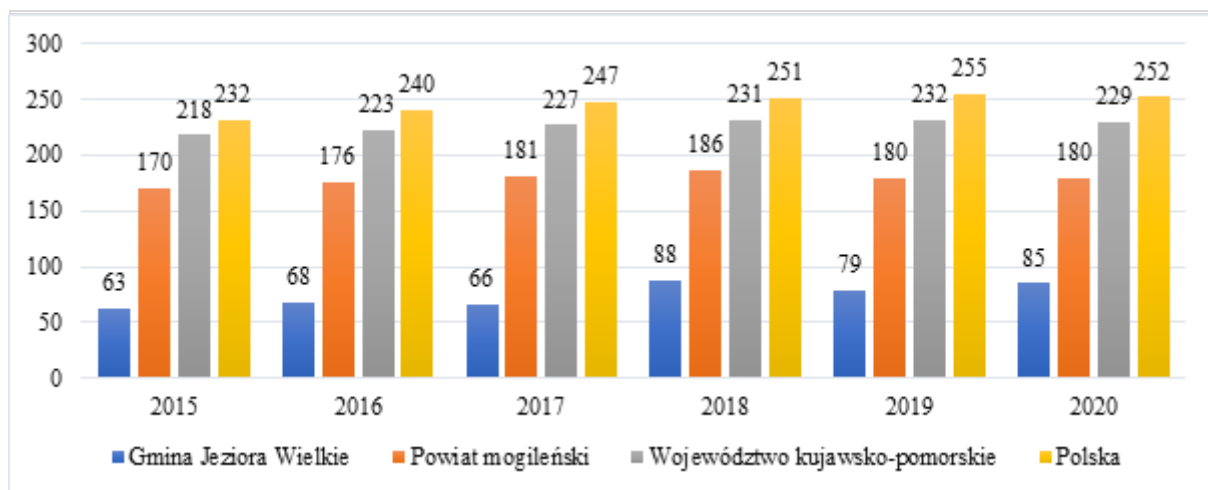
W Gminie Jeziora Wielkie od 2015 roku obserwuje się wyższy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym niż ma to miejsce w powiecie mogileńskim, województwie kujawsko-pomorskim oraz w Polsce. Warto dodać, że przez pięć kolejnych lat rozbieżność między wymienionymi jednostkami malała. W 2020 roku, za sprawą zmian na rynku pracy, w każdej z nich nastąpił wzrost wskaźnika, jednak w Gminie Jeziora Wielkie wzrósł on o mniejszą liczbę punktów procentowych, niż miało to miejsce w pozostałych.

Tabela 31. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców w Gminie Jeziora Wielkie oraz w gminach sąsiadujących w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Jeziora Wielkie	63	68	66	88	79	85
Gmina Kruszwica	156	158	166	168	169	164
Gmina Orchowo	77	80	84	85	86	84
Gmina Skulsk	74	80	81	77	83	82
Gmina Strzelno	189	191	205	201	189	188
Gmina Wilczyn	63	61	60	63	65	63

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

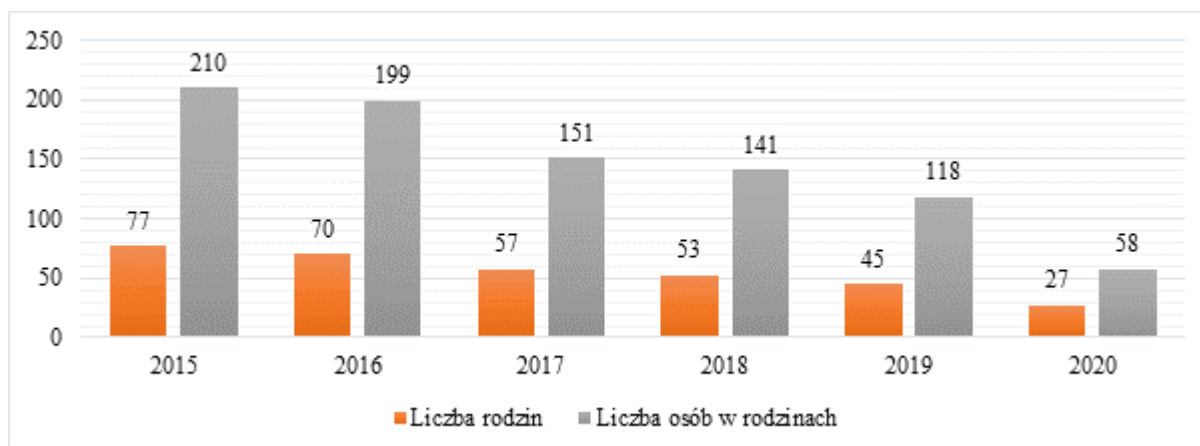
Liczba pracujących na 1000 mieszkańców w Gminie Jeziora Wielkie w ciągu sześciu lat zwiększyła się o 22 osoby, co jest największą zmianą spośród gmin sąsiednich. Wzrost liczby pracujących o 35% daje dobrą perspektywę na dalszy rozwój rynku pracy w Gminie. Warto dodać, że w Gminie Kruszwica i Gminie Strzelno wartości wskaźnika są nawet ponad dwukrotnie wyższe niż w Gminie Jeziora Wielkie. Choć Gmina Strzelno ma najwyższą liczbę pracujących na 1000 mieszkańców w regionie, to w ostatnich latach jej sytuacja uległa pogorszeniu. Do 2017 roku liczba pracujących na 1 000 mieszkańców uległa zwiększaniu do 205 pracujących, co jest wynikiem trzykrotnie wyższym niż w Gminie Jeziora Wielkie w analogicznym okresie. Od tego momentu obserwuje się spadek liczby pracujących, przy czym wartość wskaźnika w 2020 roku była zbliżona do wartości z 2015 roku.

Wykres 10. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców w Gminie Jeziora Wielkie, powiecie mogileńskim, województwie kujawsko-pomorskim oraz w Polsce w latach 2015-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Porównując Gminę Jeziora Wielkie z jednostkami terytorialnymi wyższego szczebla w zakresie liczby pracujących na 1000 mieszkańców można zauważyć, że wartości w Gminie znacznie odbiegają od wartości dla pozostałych wymienionych jednostek. Rosnąca wartość wskaźnika dla Gminy pozwala sądzić, że Gmina Jeziora Wielkie swoją sytuacją na rynku pracy zbliża się do poziomu powiatowego, jednak należy zauważyć, że najprawdopodobniej nastąpi to w odległej perspektywie z uwagi na ponad dwukrotnie większą wartość wskaźnika dla powiatu mogileńskiego.

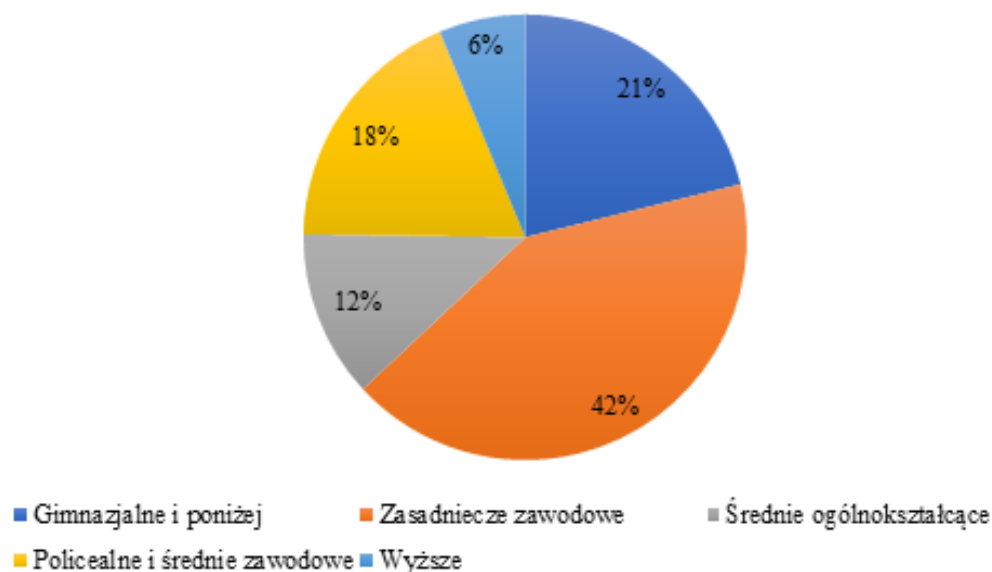
Wykres 11. Bezrobocie jako powód trudnej sytuacji życiowej mieszkańców Gminy Jeziora Wielkie w latach 2015-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Jeziora Wielkie.

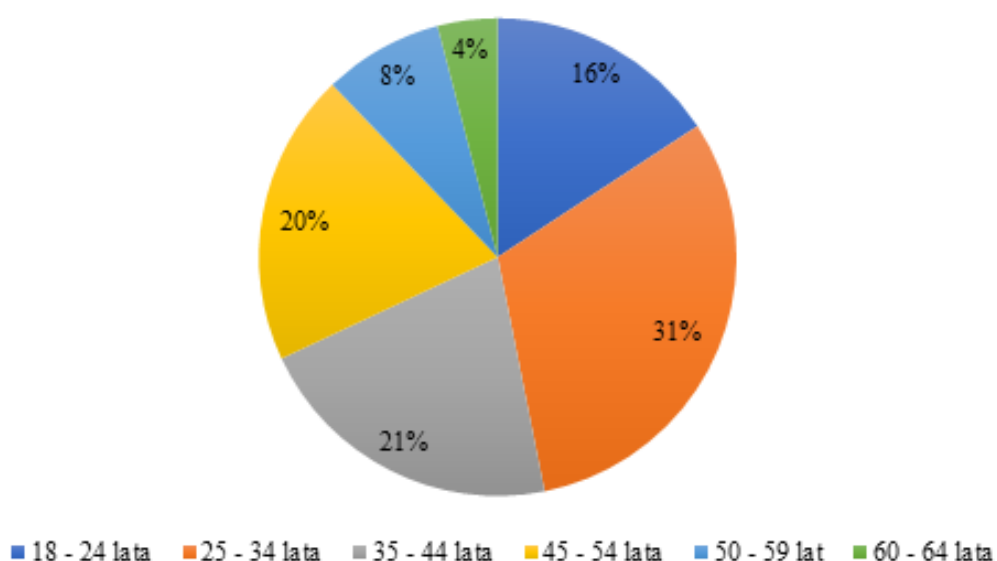
Mający miejsce rozwój rynku pracy w Gminie Jeziora Wielkie znajduje pozytywne odzwierciedlenie w jakości życia mieszkańców. Od 2015 roku liczba rodzin, dla których bezrobocie było powodem trudnej sytuacji życiowej, zmniejszyła się o 50 rodzin, co oznacza zmianę na przestrzeni sześciu lat o 65%. W przypadku liczby osób, dla których problem bezrobocia przestał być utrapieniem życiowym, w latach 2015-2020 ich odsetek zmniejszył się o 72%, czyli 152 osoby.

Wykres 12. Struktura bezrobotnych według wykształcenia w Gminie Jeziora Wielkie na dzień 31.12.2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu.

Zgodnie z danymi WUP w Toruniu, z końcem 2020 roku największy odsetek osób bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, a ponad co piąty bezrobotny posiadał wykształcenie gimnazjalne i niższe. Łącznie grupy te stanowią 63% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Jeziora Wielkie. Najmniejszy odsetek zarejestrowanych osób bezrobotnych stanowili mieszkańcy z wykształceniem wyższym.

Wykres 13. Struktura bezrobotnych według wieku w Gminie Jeziora Wielkie na dzień 31.12.2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu

W przypadku struktury wieku bezrobotnych, na dzień 31.12.2020 r., najbardziej liczną grupą były osoby w wieku 25 – 34 lata. Warto dodać, że jest to wiek wchodzenia młodych osób na rynek pracy. Kolejną grupą są mieszkańcy Gminy w wieku 35 – 44 lata. Łącznie grupy te stanowią 52% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Wraz z wiekiem liczba bezrobotnych spada. Najmniej liczną grupą byli mieszkańcy w wieku 60 – 64 lata, którzy stanowili 4% bezrobotnych.

Podsumowując, w latach 2015-2020 w gminie Jeziora Wielkie liczba zarejestrowanych bezrobotnych uległa zmniejszeniu o 35%, co jest zjawiskiem pożądanym. Niepokojące jest jednak wolne tempo zmian liczby bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy, których odsetek w latach 2016-2020 zmniejszył się jedynie o 15%. W porównaniu do gmin sąsiednich, Gmina Jeziora Wielkie charakteryzuje się względnie wysokim odsetkiem liczby zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Sytuacja bezrobocia w Gminie wygląda gorzej, niż ma to miejsce w powiecie mogileńskim, województwie kujawsko-pomorskim, czy w Polsce, jednak większe tempo zmian obserwuje się w przypadku analizowanej Gminy, co oznacza, że w dalszej perspektywie możliwe jest zrównanie poziomu bezrobocia Gminy z sytuacją panującą w powiecie mogileńskim. Patrząc na liczbę bezrobotnych na 1000 mieszkańców można zauważyć, że Gmina wypada przeciętnie w porównaniu do gmin z najbliższego sąsiedztwa. Co więcej, kwestia ta jest na znacznie wyższym poziomie w przypadku jednostek terytorialnych wyższego szczebla. Nie zmienia to faktu, że z biegiem lat bezrobocie w Gminie Jeziora Wielkie uległo zmniejszeniu, dzięki czemu mniejsza liczba rodzin i osób definiuje trudną sytuację życiową przez pryzmat bezrobocia. Zjawisko to jednak w dalszym ciągu występuje. Zmagać się z nim muszą przede wszystkim osoby słabiej wykształcone posiadające wykształcenie zawodowe, gimnazjalne i niższe, oraz osoby w wieku 25-44 lata. Grupy te stanowią kolejno 63% i 52% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Jeziora Wielkie.

4. GOSPODARKA I ROLNICTWO

4.1. Podmioty gospodarcze i przedsiębiorczość

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie w 2020 r. było zarejestrowanych 10 podmiotów w sektorze publicznym oraz 377 w sektorze prywatnym. W sektorze publicznym liczba podmiotów gospodarczych zmieniała się w niewielkim stopniu – w latach 2015-2020 można zauważyć spadek liczby przedsiębiorstw ogółem tj. w 2020 r. nastąpił spadek o 1 podmiot. Natomiast w sektorze prywatnym zaobserwować można systematyczny wzrost liczby przedsiębiorstw ogółem. Na przestrzeni lat 2015-2020 nastąpił rozwój działalności gospodarczej wyrażony we wzroście liczby podmiotów o 47 tj. 14,24% w porównaniu z rokiem 2015.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe dane dotyczące liczby podmiotów w poszczególnych sektorach na terenie Gminy Jeziora Wielkie.

Tabela 32. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Jeziora Wielkie w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
podmioty gospodarki narodowej ogółem	341	349	350	369	377	388
sektor publiczny - ogółem	11	11	11	11	10	10
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	8	8	8	8	7	6
sektor publiczny - spółki handlowe	0	0	0	0	0	1
sektor prywatny - ogółem	330	338	338	357	366	377
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	281	288	288	304	309	319
sektor prywatny - spółki handlowe	9	9	9	10	11	12
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	1	1
sektor prywatny - spółdzielnie	1	1	2	2	2	2
sektor prywatny - fundacje	1	1	1	2	2	2
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	17	17	18	18	19	19

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Dominującą grupą podmiotów w sektorze publicznym są państwowe i samorządowe jednostki budżetowe, które w 2020 r. stanowiły 60% wszystkich podmiotów w tym sektorze. Natomiast w sektorze prywatnym, według form własnościowych, w każdym z analizowanych lat najliczniejszą grupę stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których liczba w 2020 r. wyniosła 319, tj. 84,62% wszystkich podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym. Ta grupa przedsiębiorców jest również tą, której liczebność zwiększyła się w największym stopniu w latach 2015-2020 - wzrost o 38 podmiotów tj. o 13,52%.

Na przestrzenie ostatnich 6 lat drugą najliczniejszą grupę podmiotów stanowiły stowarzyszenia i organizacje społeczne, a w dalszej kolejności spółki handlowe. Wśród spółek handlowych również odnotowano wzrost liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą o 33,33%. Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych zmniejszyła się o 2 podmioty, co w analizowanym okresie stanowiło spadek o 11,76%. Liczba podmiotów kapitałe zagranicznym przez cały okres utrzymywała się na tym samym poziomie. W pozostałych grupach przedsiębiorców sytuacja zmieniała się nieznacznie.

Mimo niewielkiej liczby podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym w Gminie należy zwrócić uwagę, że do 2018 r. następował systematyczny wzrost, a od 2019 r. odnotowano spadek i następnie ustabilizowanie sytuacji. Łącznie na przestrzeni ostatnich lat nastąpiła pozytywna zmiana na poziomie 28%. Podmioty, które zarejestrowały swoją działalność pochodziły reprezentowały branżę „przemysł i budownictwo” -20 podmiotów oraz 10 podmiotów „pozostałe działalności”.

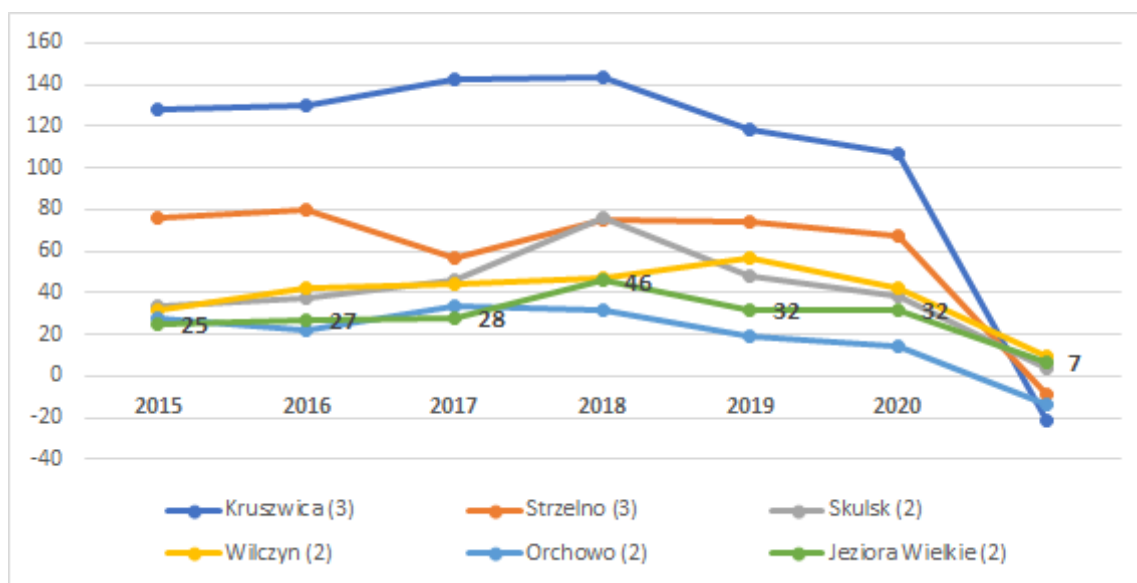
Tabela 33. Porównanie liczby podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych w gminach sąsiednich, województwie kujawsko - pomorskim oraz powiecie mogileńskim

Nazwa	podmioty gospodarki narodowej ogółem						zmiana 2015/2020	zmiana [%]
	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
Kruszwica (3)	128	130	142	143	118	107	-21	-16,41%
Strzelno (3)	76	80	57	75	74	67	-9	-11,84%
Skulsk (2)	34	37	46	76	48	38	4	11,76%
Wilczyn (2)	32	42	44	47	57	42	10	31,25%
Orchowo (2)	28	22	34	32	19	14	-14	-50,00%
Jeziora Wielkie (2)	25	27	28	46	32	32	7	28,00%
Powiat mogileński	327	290	283	343	304	291	-36	-11,01%
KUJAWSKO-POMORSKIE	17 121	16 050	16 578	18 752	17 948	15 698	-1 423	-8,31%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Porównując wyniki osiągnięte przez Gminę Jeziora Wielkie do danych dotyczących powiatu mogileńskiego i województwa kujawsko – pomorskiego można zauważyć, że sytuacja Gminy odbiega od trendu powiatowego i wojewódzkiego, w których liczba nowo rejestrowanych podmiotów w latach 2015-2020 znacznie się zmniejszyła.

Wykres 14. Podmioty nowo zarejestrowane w Gminie i gmin sąsiednich w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na powyższym wykresie przedstawiono porównanie Gminy o w obszarze nowo zarejestrowanych podmiotów w latach 2015–2020. We wszystkich porównywanych samorządach liczba podmiotów nowo rejestrowanych ulegała wahaniom, jednak tylko w Gminie Jeziora Wielkie, Skulsk oraz Wilczyn odnotowano zmianę na plus tj. wzrost liczby nowo rejestrowanych podmiotów. W pozostałych gminach liczba rejestrowanych podmiotów zmniejszyła się na przestrzeni analizowanych lat.

Korzystna dla Gminy Jeziora Wielkie sytuacja dotyczy podmiotów gospodarczych, które wyrejestrowały swoją działalność z jej terenu. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2015-2020 następowało systematycznie zmniejszanie się liczby podmiotów likwidujących swoją działalność. Na przestrzeni analizowanych lat, liczba wyrejestrowań spadła o 41,94%, co jest porównywalne z wynikiem w województwie kujawsko – pomorskim – 41,32%. Natomiast porównując Gminę z powiatem mogileńskim zmiana jest nieco mniejsza, gdyż wynik dla powiatu to 51,12%. Z punktu widzenia branż z jakich nastąpiły wyrejestrowania – 8 podmiotów pochodziło z branży: przemysł i budownictwo” a 10 podmiotów z pozostałych branż.

Tabela 34. Porównanie liczby podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych w województwie kujawsko - pomorskim, powiecie mogileńskim oraz gminach sąsiednich

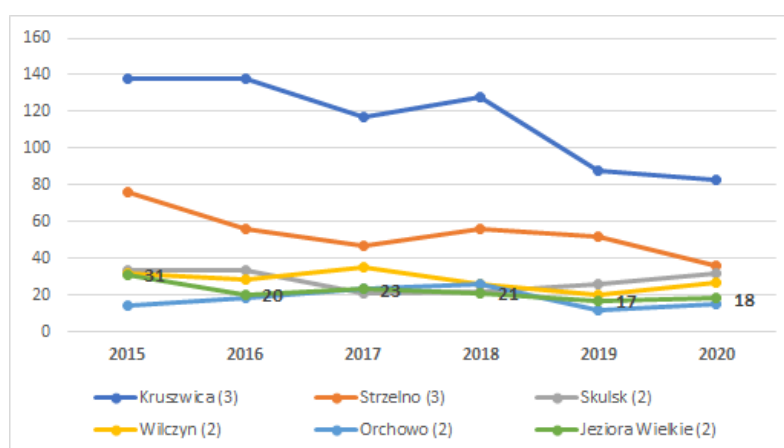
Wyszczególnienie	podmioty gospodarki narodowej ogółem							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	zmiana 2015/20 20	zmiana w %
Kruszwica (3)	138	138	117	128	88	83	-55	-39,86%
Strzelno (3)	76	56	47	56	52	36	-40	-52,63%
Skulsk (2)	33	33	21	22	26	32	-1	-3,03%
Wilczyn (2)	32	28	35	26	20	27	-5	-15,63%
Orchowo (2)	14	18	23	26	12	15	1	7,14%

Jeziora Wielkie (2)	31	20	23	21	17	18	-13	-41,94%
Powiat mogileński	313	259	250	235	189	153	-160	-51,12%
KUJAWSKO-POMORSKIE	15 483	15 185	14 647	16 485	11 501	9 085	-6 398	-41,32%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na poniższym wykresie zobrazowano porównanie danych dla Gminy Jeziora Wielkie z informacjami dla gmin sąsiednich. Wśród porównywanych samorządów jedynie w Gminie Orchowo liczba wyrejestrowanych podmiotów zwiększyła się, jednak jest to zmiana minimalna, zaledwie o 1 podmiot w porównaniu z 2015 r. Wśród pozostałych gmin, Jeziora Wielkie plasują się na trzeciej pozycji pod względem zmniejszenia liczby podmiotów wyrejestrowanych – tuż za Kruszwicą oraz Strzelnem.

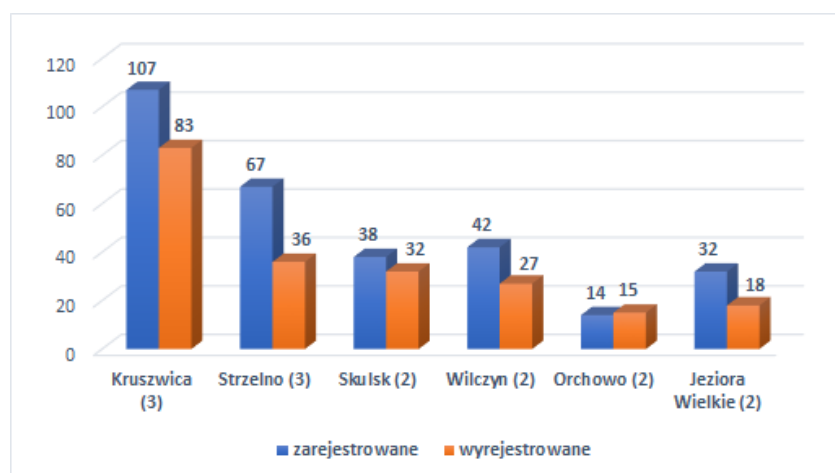
Wykres 15. Podmioty wyrejestrowane w Gminie Jeziora Wielkie i gminach sąsiednich w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W analizowanych Gminach, w tym w Gminie Jeziora Wielkie relacja podmiotów gospodarczych, które zostały wyrejestrowane oraz zarejestrowane była korzystna tj. z przewagą podmiotów nowo zarejestrowanych, z wyjątkiem Gminy Orchowo.

Wykres 16. Relacja nowo zarejestrowanych podmiotów do liczby podmiotów wyrejestrowanych w Gminie Jeziora Wielkie oraz w gminach sąsiednich w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura gospodarki lokalnej Gminy Jeziora Wielkie jest zróżnicowana, co jest charakterystyczne dla regionu i całego kraju. Analizując sytuację w Gminie w latach 2015-2020 z punktu widzenia udziału poszczególnych rodzajów działalności gospodarczych prowadzonych na terenie Gminy Jeziora Wielkie można zauważyć duże zróżnicowanie rodzajowe, jednakże kilka branż jest zdecydowanie najliczniejszych. Wśród branż dominujących można wymienić:

- podmioty z sekcji F (**Budownictwo**)- 22,55%
- podmioty z sekcji G (**Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle**)- 27,06%
- sekcję H (**Transport i gospodarka magazynowa**)- 9,28%
- podmioty z sekcji C (**przetwórstwo przemysłowe**) – 8,75%,
- działalności w ramach sekcji A, tj. **Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo** – 6,37%,
- **Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby** (sekcja S i T) - 7,16%

Strukturę prowadzonej działalności gospodarczej w sektorze prywatnym na terenie Gminy Jeziora Wielkie przedstawia podział podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007.

Tabela 35. Podmioty wg sekcji PKD 2007 w sektorze prywatnym w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015-2020

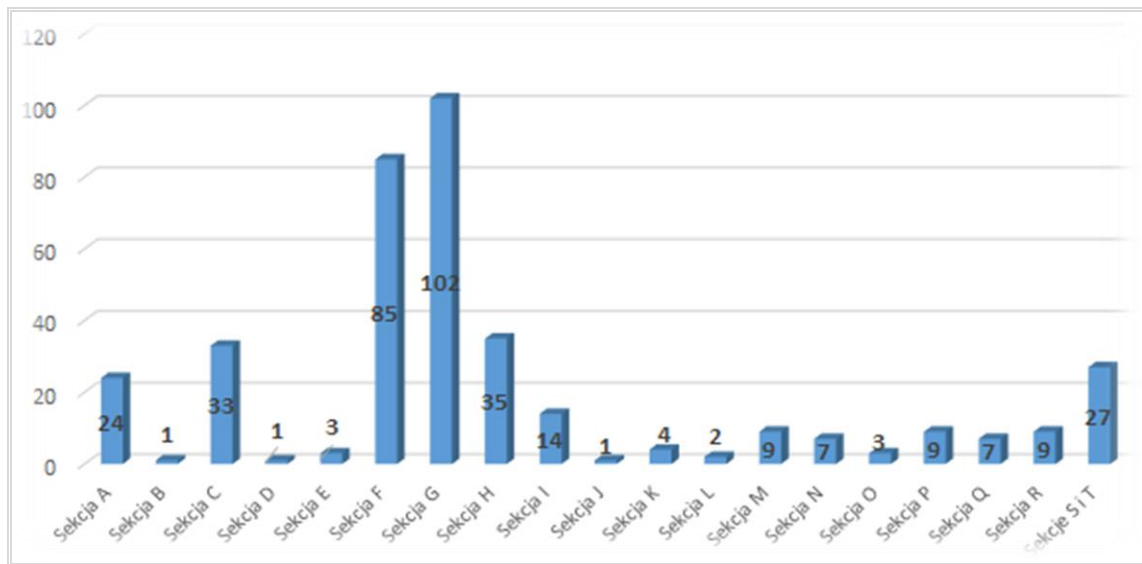
Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Udział %
ogółem	330	338	338	357	366	377	
A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	27	27	25	24	24	24	6,37
B - Górnictwo i wydobywanie	1	1	1	1	1	1	0,27
C - Przetwórstwo przemysłowe	32	32	36	36	34	33	8,75
D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	0	0	1	1	0,27
E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	3	3	3	3	3	0,80
F - Budownictwo	57	67	69	73	71	85	22,55
G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	97	99	94	103	105	102	27,06
H - Transport i gospodarka magazynowa	27	25	29	31	33	35	9,28
I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15	15	15	14	13	14	3,71
J - Informacja i komunikacja	2	2	1	1	1	1	0,27
K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6	5	4	4	4	4	1,06
L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	2	2	3	3	2	0,53
M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7	8	8	7	8	9	2,39

N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	10	9	8	9	8	7	1,86
O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	3	3	3	3	3	0,80
P - Edukacja	7	7	6	6	9	9	2,39
Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	7	7	7	7	7	7	1,86
R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	6	8	8	9	9	2,39
S i T - Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	21	20	19	23	28	27	7,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na poniższym wykresie zaprezentowane dane dotyczące liczby przedsiębiorców sektora prywatnego na terenie Gminy Jeziora Wielkie w poszczególnych sekcjach w 2020 r.

Wykres 17. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w Gminie Jeziora Wielkie w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Charakter działalności gospodarczej poza liczebnością przedsiębiorstw oraz profilem prowadzonej przez nich działalności można zdefiniować również poprzez ocenę wielkości poszczególnych podmiotów np. liczbę zatrudnianych pracowników.

Tabela 36. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Jeziora Wielkie wg wielkości zatrudnienia w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	341	349	350	369	377	388
0 - 9	325	333	334	352	358	369
10 - 49	14	14	14	15	16	16
50 - 249	2	2	2	2	3	3

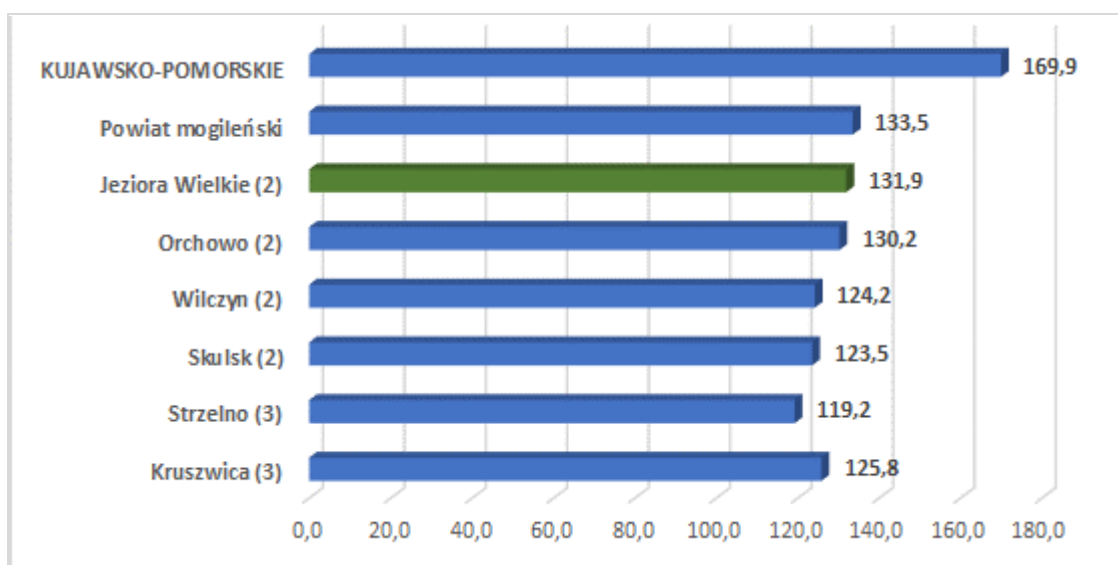
Źródło: Dane Banku Danych Lokalnych GUS

Gmina Jeziora Wielkie to gmina rolnicza i turystyczna, gdzie przeważa przedsiębiorczość z sektora MŚP. Przeważająca liczba podmiotów to małe przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, co jest również związane z dominującą liczbą jednoosobowych działalności gospodarczych. W 2020 r. przedsiębiorstwa do 9 osób stanowiły 95,10% wszystkich podmiotów gospodarczych, podobnie było w latach poprzednich. W dalszej kolejności najliczniejsze były przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 pracowników. Liczba dużych przedsiębiorstw na obszarze Gminy jest zdecydowanie mniejsza, gdyż w 2020 r. były to zaledwie 3 firmy.

Jak już wspomniano, taka struktura przedsiębiorstw jest typowa dla niewielkich gmin, szczególnie o charakterze rolniczym. W takich przypadkach największe potrzeby w zakresie działalności gospodarczej związane są z handlem i usługami, które zaspokajane są właśnie przez małych przedsiębiorców, w tym jednoosobowe działalności gospodarcze. Mimo braku dużych i bardzo dużych przedsiębiorstw czy zakładów przemysłowych, taka struktura podmiotów gospodarczych zapewnia Gminie stabilizację finansową i mniejsze ryzyko wzrostu bezrobocia z powodu zamknięcia większego zakładu pracy.

Poziom aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców danej gminy pozwala wyzwolić potencjał do rozwoju danego samorządu i zapewnia wzrostu, ale i stabilizacji lokalnej społeczności. Także są to czynniki wpływające na gospodarkę samorządu. Społeczeństwo Gminy Jeziora Wielkie wykazują się aktywnością gospodarczą, co znajduje swoje odzwierciedlenie we wskaźniku nasycenia przedsiębiorczością.

Wykres 18. Podmioty gospodarcze przypadające na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Gminie Jeziora Wielkie i gminach sąsiednich w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniosła na koniec roku 2020 – 131,9, natomiast dla powiatu mogileńskiego – 133,5 a dla województwa kujawsko – pomorskiego 169,9. Wartości wskaźnika dot. liczby podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wskazuje, że najniższą aktywność gospodarczą wśród porównywanych samorządów wykazują mieszkańcy Gminy Strzelno – 119,2, zaś najwyższą – mieszkańcy Gminy Jeziora Wielkie, a tuż za nią Gmina Orchowo – 130,2.

Wskaźnik dla Gminy Jeziora Wielkie – gminy wiejskiej z funkcją rolniczą i turystyczną, jest dość wysoki, szczególnie w porównaniu do innych gmin. Wpływ na takie uwarunkowanie mógł mieć wzrost liczby mieszkańców aktywnych zawodowo oraz liczba wpisów do rejestru REGON przewyższająca liczbę dokonanych wyrejestrowań. Gminę jest zatem aktywna i przedsiębiorcza, jednakże wymaga podjęcia działań do wzmacniania rozwoju mikroprzedsiębiorczości i zakładania własnych działalności gospodarczych, które będą pobudza dalszy rozwój.

4.2. Rolnictwo

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie powierzchnia ogólna gruntów wynosi 124 km². Tereny osiedleńcze stanowią niewielką część obszaru gminy. Struktura użytkowania terenów przedstawia się następująco⁵:

- użytki rolne 81,94 km²,
- lasy i zadrzewienia 26,39 km²,
- wody 8,80 km²,
- tereny osiedlowe i komunikacyjne 3,61 km²,
- nieużytki 3,22 km².

Na obszarze Gminy występują gleby klas od I do VI. W północno – wschodniej części obszaru Gminy – od Sierakowa do Rzeszyna zidentyfikowano kompleksy glebowe pszenne bardzo dobre oraz pszenne dobre (D-czarne ziemie), jak również kompleks żytni bardzo dobry. Podobnie na obszarze na północny – wschód od Wójcina i w rejonie miejscowości Siedlimowa oraz w rejonie Lenartowa również występują kompleksy pszenne dobre (D-czarne ziemie) i kompleks żytni dobry. Na pozostałym obszarze w trójkącie Proszyska-Wójcin-Nożyczyn oraz w pasie między m. Jeziora Wielkie, a Krzywym Kolanem przeważa kompleks żytni dobry. Najsłabsze kompleksy glebowe tj. żytni słaby i bardzo słaby znajdują się w pasie między lasem, na północ od Jezior Wielkich, a Jeziorem Gopło. Klasy gleb na terenie gminy: I-IIIb występują w przewadze w północno-wschodniej części gminy. Gmina Jeziora Wielkie ma dobre warunki do rozwijania produkcji rolniczej⁶.

Tabela 37. Klasyfikacja gleb na terenie Gminy Jeziora Wielkie [w ha]

Rok	I	II	III	IIIa	IIIb	IV	IVa	IVb	V	VI
2015	12,0 600	308,634 1	26,756 9	484,846 1	540,668 0	166,830 0	867,504 1	1086,901 0	1645,520 0	618,539 7
2016	12,2 9	316,92	27,59	503,26	569,1	177,79	920,15	1170,78	1771,58	653,200 6
2017	36,4 4	364,22	28,18	554,22	593,34	186,65	956,87	1232,39	1898,5	683,7
2018	36,5 1	406,26	29,25	612,18	623,46	191,72	1020,82	1308,85	1980,17	698,69
2019	36,5 1	409,83	29,84	642,85	650,13	207,09	1067,81	1392,93	2118,5	724,560 5

⁵ Źródło: *Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jeziora Wielkie*

⁶ Źródło: *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028*

2020	36,5 1	421,1	29,84	677,97	678,33	218,39	1120,24	1482,32	2211,51	754,176 6
-------------	-----------	-------	-------	--------	--------	--------	---------	---------	---------	--------------

Źródło: Dane Urzędu Gminy Jeziora Wielkie

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie struktura gospodarstw liczbą gospodarstw rolnych zmieniała się na przestrzeni ostatnich lat. W latach 2015-2020 zaobserwować można coroczny wzrost liczby gospodarstw rolnych – w analizowanym okresie ich liczebność wzrosła o prawie 3%. W 2020 r. na obszarze Gminy funkcjonowało 721 gospodarstw.

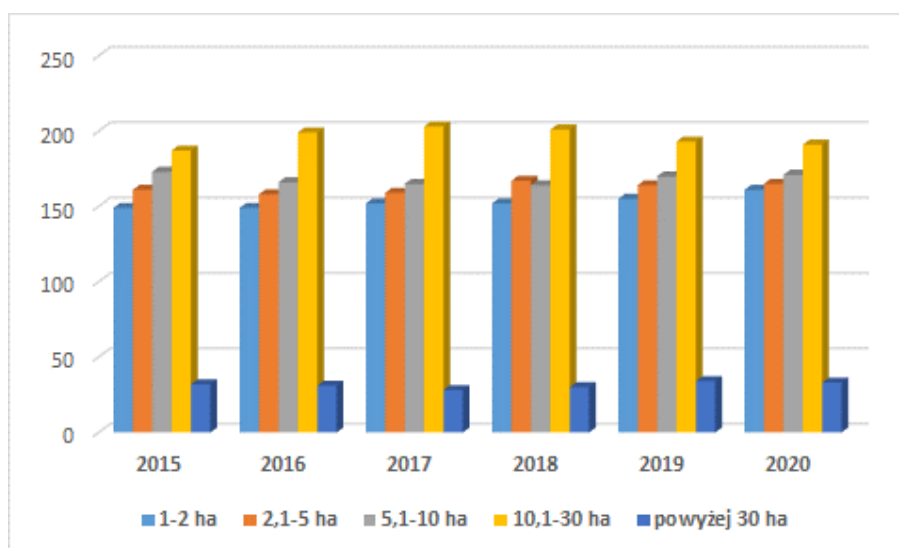
Tabela 38. Liczba i wielkość gospodarstw rolnych na terenie Gminy jeziora Wielkie w latach 2015-2020

Rok	1-2 ha	2,1-5 ha	5,1-10 ha	10,1-30 ha	powyżej 30 ha	Razem
2015	149	161	173	187	32	702
2016	149	158	166	199	31	703
2017	152	159	165	203	28	707
2018	152	167	164	201	30	714
2019	155	164	170	193	34	716
2020	161	165	171	191	33	721

Źródło: Dane Urzędu Gminy Jeziora Wielkie

Zmianom ulegała również struktura gospodarstw rolnych, aczkolwiek utrzymała się tendencja gospodarstw od 1 do 30 ha – ich liczba w latach 2015-2020 wahała się między 26% a blisko 29%. W każdym z analizowanych lat dominowały gospodarstwa od 10,1 ha do 30 ha. Odnotowano również występowanie dużej liczby gospodarstw małych od 1 do 2 ha. W dalszej kolejności najliczniejsze były gospodarstwa 5,1 – do 10 ha. Liczba gospodarstw dużych powyżej 30 ha corocznie była najmniejsza w każdym roku. W 2020 r. ich liczba wynosiła 33 szt. i zwiększyła się o 1 w stosunku do roku 2015.

Wykres 19. Liczba i wielkość gospodarstw rolnych na terenie Gminy jeziora Wielkie w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Jeziora Wielkie

Wśród upraw dominują zboża oraz uprawy przemysłowe, uprawy rzepaku i rzepiku oraz buraka cukrowego. Na obszarze Gminy uprawia się również pomidory – uznawane za produkt lokalny, stąd obszar Gminy uznawany jest za małe zagłębie plantacyjne (pomidorowe).

Gmina Jeziora Wielkie jest gminą o charakterze typowo rolniczym, gdzie występują dobre gleby umożliwiające efektywną produkcję rolną. Liczba gospodarstw rolnych funkcjonujących na obszarze Gminy utrzymuje się na w miarę stabilnym poziomie, podobnie ich powierzchnia. Gmina wykorzystuje swój potencjał w zakresie położenia, warunków glebowych i innych uwarunkowań wykorzystuje swój potencjał, jednakże w obliczu zmieniających się warunków wymaga kontynuowania działań wspierających i promujących produkty lokalne.

5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

5.1. Infrastruktura sieciowa

Infrastruktura wodociągowa oraz kanalizacyjna

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie funkcjonuje dobrze rozwinięta sieć wodociągowa oraz sieć kanalizacyjna. W Gminie nie funkcjonuje sieć gazowa. Gmina w zakresie potrzeb i możliwości finansowych stara się realizować inwestycje poprawiające jakość i dostępność infrastruktury sieciowej. W tabeli poniżej zaprezentowane dane dotyczące % udziału budynków mieszkalnych na obszarze Gminy podłączonych do sieci wodno – kanalizacyjnej oraz gazowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na terenie Gminy.

Tabela 39. Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Infrastruktura wodociągowa						
Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej - w % ogółu budynków mieszkalnych	%	100	100	100	100	100
Infrastruktura kanalizacyjna						
Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej - w % ogółu budynków mieszkalnych	%	61,2	54,9	55,1	55,4	55,4
Relacja sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej						
Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej	%	51,39	51,39	51,39	51,39	51,39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

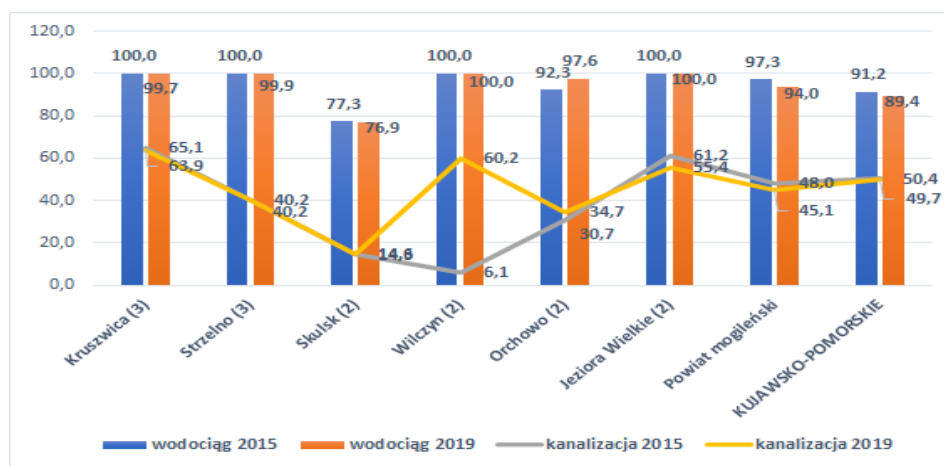
Na terenie Gminy Jeziora Wielkie 100 % budynków mieszkalnych jest podłączonych do sieci wodociągowej. Natomiast w przypadku sieci kanalizacyjnej – dostęp do niej posiada 55,4% budynków.

Różnica pomiędzy siecią wodociągową i sieć kanalizacyjną jest bardzo wyraźna – w 2019 r. relacja sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej wynosiła w Gminie 51,39%. Zważając na wiejski charakter Gminy, a więc również zróżnicowanie w gęstości zabudowy, wyposażenie w sieć kanalizacyjną można ocenić jako dobre, aczkolwiek wymagające dalszego rozwijania. Poziom wyposażenie w sieć kanalizacyjną jest

typowy dla gmin wiejskich, gdzie występuje rozproszona zabudowa i inwestycje w sieć kanalizacyjną nie zawsze są uzasadnione ekonomicznie. Niemniej władze samorządowe podejmują działania by zmniejszać wskazana dysproporcję pomiędzy podłączeniem budynków do sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej.

Na poniższym wykresie przedstawiono zmianę w latach 2015 i 2019 w ujęciu % w zakresie podłączenia budynków mieszkalnych w wodociąg i kanalizację w Gminie Jeziora Wielkie, woj. kujawsko - pomorskim, powiecie mogileńskim oraz gminach sąsiednich.

Wykres 20. Budynki mieszkalne na terenie Gminy Jeziora Wielkie podłączone do infrastruktury technicznej - w % ogółu budynków mieszkalnych – porównanie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Jeziora Wielkie na tle województwa i powiatu mogileńskiego charakteryzuje się wyższym poziomem budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej, jak i do sieci wodociągowej. Gmina w 2019 r. posiadała 100% budynków podłączonych do wodociągu a wartość dla województwa wynosiła 89,4%, w przypadku powiatu mogileńskiego było to nieco więcej – 94%. W zakresie kanalizacji Gmina znów przewyższa poziom uzyskany na szczeblu ponadlokalnym tj. zarówno województwo jak i powiat charakteryzowały się podłączeniem budynków do sieci kanalizacyjnej na poziomie nie przekraczającym 50% (odpowiednio: województwo – 49,7%, powiat – 45,1%). Z kolei analizując wyposażenie budynków innych gmin w sieć wodociągową Gmina Kruszwica, Strzelno oraz Wilczyn i Orchowo mają zbliżony poziom do Gminy Jeziora Wielkie. Wskazane gminy osiągają 100% lub blisko 100% poziom zwodociągowania. Najniższy poziom w zakresie budynków podłączonych do sieci wodociągowej w 2019 r. charakteryzował Gminę Skulsk – jedynie 76,9%.

W przypadku podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej w gminach sąsiadujących Gmina Jeziora Wielkie jest zdecydowanie lepiej wyposażona. Podobnie jak w Gminie, tak i w innych gminach zauważalna jest dysproporcja pomiędzy wyposażeniem w infrastrukturę kanalizacyjną. Spośród porównywanych samorządów Gmina Kruszwica osiągnęła w 2019 r. największy udział budynków podłączonych do infrastruktury kanalizacyjnej – 63,9%. Gmina Jeziora Wielkie uplasowała się na 3. miejscu, tuż za Gminą Wilczyn (60,2%). Najmniej podłączonych do kanalizacji budynków występuje w Gminie Skulsk – 14,3%. Należy jednak brać pod uwagę fakt, że zróżnicowanie w podłączeniu do sieci kanalizacyjnej może być związane z charakterem obszaru (miejski, wiejski) oraz wskaźnikiem koncentracji (gęstość zabudowy i liczebność mieszkańców na danym obszarze), co przekłada się na uzasadnienie ekonomiczne dla budowy tego typu infrastruktury. Dysproporcja

w zakresie sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej jest raczej typowa dla całego kraju, stąd analizowany obszar nie jest pod tym względem odmienny.

Sieć wodociągowa na obszarze Gminy

W 2020 r. długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej na terenie Gminy wynosiła 122,6 km a liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych oraz budynków zbiorowego zamieszkania 1 383 szt. Długość sieci na przestrzeni analizowanych lat była niezmienna w analizowanych latach, natomiast nastąpił wzrost liczby przyłączy – ich liczba wzrosła o 26 szt. tj. odnotowano zatem wzrost o 1,92% w stosunku do roku 2015., co świadczy o rozwoju mieszkalnictwa.

Tabela 40. Sieć wodociągowa w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	122,6	122,6	122,6	122,6	122,6	122,6
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 357	1 376	1 387	1 358	1 370	1 383

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ilość wody dostarczanej do gospodarstw domowych w Gminie Jeziora Wielkie w ostatnich latach ulegała wahaniom – w 2020 r. wynosiła 233,6 dam³, odnotowano zatem 0,99% wzrost w zakresie dostarczonej wody w stosunku do roku bazowego 2015. Analogicznie do większej ilości dostarczanej wody, zwiększyło się również zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca – w 2020 r. wynosiło ono 48,2 m³ na 1 mieszkańca. W ujęciu sześcioletnim odnotowano wzrost zużycia wody na poziomie 3,66%.

Tabela 41. Zużycie wody i liczba korzystających z sieci wodociągowej w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015 - 2020

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019	2020
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	231,3	210,0	218,6	236,1	230,6	233,6
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	46,5	42,5	44,1	47,9	47,1	48,2
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	4 960	4 966	4 950	4 924	4 860	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podobnie jak w przypadku ilości zużywanej wody, wahaniom ulegała liczba osób korzystających z sieci wodociągowej na obszarze Gminy Jeziora Wielkie. Zgodnie z danymi GUS w 2019 r. z sieci wodociągowej korzystało 4 860 osób, to o 100 osób mniej niż w 2015 r. W analizowanym okresie ogólna liczba korzystających zmniejszyła się zatem o 2,02 %.

Sieć kanalizacyjna na obszarze Gminy

W latach 2015-2020 w Gminie Jeziora Wielkie nie prowadzono inwestycji w zakresie budowy sieci kanalizacyjnej. W 2020 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 63 km i w stosunku do 2015 r. nie uległa zmianie. Odnotowano natomiast wzrost liczby przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych o 31 szt. – ich liczba w 2020 r. wyniosła 792 szt. (wzrost o 4,07% w analizowanym horyzoncie czasowym).

Tabela 42. Sieć kanalizacyjna w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015 - 2020

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	63,0	63,0	63,0	63,0	63,0	63,0
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	63,0	63,0	63,0	63,0	63,0	0,0
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	761	772	783	772	776	792

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Gminie Jeziora Wielkie na przestrzeni lat 2015 – 2019 odnotowano ogólny spadek liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej – spadek o 47 osób. W 2019 r. z sieci kanalizacji korzystało 3 195 mieszkańców Gminy.

Tabela 43. Liczba korzystających z sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Jeziora Wielkie w latach 2015 - 2020

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	3 242	3 260	3 262	3 232	3 195	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ścieki powstające na terenie Gminy Jeziora Wielkie trafiają do dwóch oczyszczalni ścieków komunalnych.

Tabela 44. Komunalne oczyszczalnie ścieków na terenie Gminy Jeziora Wielkie

Lokalizacja	Rodzaj Oczyszczalni	Projektowa Przepustowość Oczyszczalni Maksymalna [M ³ /D]	Projektowana Maksymalna Wydajność Oczyszczalni Rlm	Bezpośredni Odbiornik Ścieków Oczyszczonych
Przyjezierze	Mechaniczno - biologiczna	651	2271	Kanał Ostrowo - Gopło
Siemionki	Mechaniczno – biologiczna - chemiczna	75	932	Jezioro Gopło

Źródło: Urząd Gminy w Jeziorach Wielkich.

W miejscach, gdzie jest niemożliwa technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej, budowane są indywidualne systemy oczyszczania ścieków. Na terenie Gminy Jeziora Wielkie w 2020 r. liczba zbiorników bezodpływowych wynosi 453 szt., a przydomowych oczyszczalni ścieków 34 szt.

Ponadto Gmina opracowała koncepcję przebudowy oraz rozbudowy gminnego systemu kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Jeziora Wielkie wraz z likwidacją oczyszczalni ścieków przy Domu Pomocy Społecznej w miejscowości Siemionki. Zakres koncepcji obejmuje systemy kanalizacji w miejscowościach:

- a) Strefa I: Siemionki, Sierakowo, Sierakówek, Włostowo, Golejewo, Kościeszki,
- b) Strefa II: Rzeszynek,

c) Strefa III: Rzeszyn, Jeziora Wielkie, pompownia ścieków P-3⁷.

W poniższej tabeli przedstawiono podsumowanie w zakresie korzystania przez mieszkańców Gminy Jeziora Wielkie z infrastruktury sieciowej w latach 2015-2019.

Tabela 45. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015-2019 – podsumowanie

Wskaźniki korzystających z infrastruktury technicznej	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Wodociąg	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kanalizacja	%	65,4	65,6	65,9	65,6	65,7
Gaz	%	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Jeziora Wielkie jest dobrze wyposażona w infrastrukturę sieciową, jednakże poziom jej dostępności jest bardzo różny, szczególnie w zakresie infrastruktury sieci kanalizacyjnej. Najlepiej ocenić można zwodociągowanie Gminy, które pod względem korzystających z tego typu infrastruktury wynosi 100%. Natomiast doinwestowania wymaga sieć kanalizacyjna, z której korzysta jedynie 65,7% społeczności gminnej. Należy rozważyć rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej, jeśli będzie to uzasadnione z punktu widzenia ekonomicznego i zapotrzebowania mieszkańców obecnych i przyszłych.

Infrastruktura komunikacyjna

Sieć dróg na obszarze gminy stanowią drogi: gminne, powiatowe oraz droga krajowa nr 25. Na obszarze Gminy nie występują drogi wojewódzkie, główny szkielet komunikacyjny w Gminie stanowią drogi powiatowe, których sieć jest stosunkowo gęsta i obejmuje wszystkie najważniejsze miejscowości gminne, oraz zapewnia dobre powiązanie Gminy Jeziora Wielkie z sąsiednimi gminami, w tym również z sąsiednim województwem. Przez obszar Gminy przebiega droga krajowa nr 25 - stanowi ona oś komunikacyjną Gminy i istotne połączenie gminy z krajowym systemem drogowym. Droga ta nie pełni jednak istotniejszej roli w strukturze transportowej Gminy, chociaż fragmentami wykorzystywane jest również dla lokalnych połączeń.

Drogi gminne mają znaczenie lokalne i stanowią uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom. Szczególne znaczenie wśród dróg gminnych mają te, które zapewniają bezpośredni dojazd do ośrodka administracyjnego gminy, wsi gminnej Jeziora Wielkie.

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, takie jak:

1. **Droga krajowa nr 25 o długości 10,559 od 200+970 do km 211+529,**
2. **Drogi powiatowe o łącznej długości 96,453 km:**
 - 2437 C Gębice – Ostrowo – Wójcin,
 - 2453 C Strzelno – Wójcin – gr. woj. (Kownaty),
 - 2454 C Nowa Wieś – Proszyska,

⁷ Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

- 2455 C Młyny – Włostowo,
- 2456 C Wronowy – Mirosławice,
- 2457 C Kościeszki – Jeziora Wielkie,
- 2458 C Kuśnierz – Wójcin,
- 2459 C Jeziora Wielkie - Siedlimowo – gr. woj. (Wtórek),
- 2460 C Kożuszkowo – Wola Kożuszkowa,
- 2461 C Wójcin – Siedlimowo,
- 2462 C Gaj – Wysoki Most – gr. woj. (Mleczce),
- 2463 C Przyjezierze – Nowa Wieś,
- 2464 C Nożyczyn – Lenartowo – gr. woj. (Radwanczewo),
- 2465 C Pomianki – Kożuszkowo,
- 2466 C Włostowo – Siemionki,
- 2467 C Rzeszyn – Rzeszynek,
- 2468 C Lubstówek – Krzywe Kolano,
- 2581 C Kruszwica – Włostowo - Krzywe Kolano.

3. Drogi gminne o łącznej długości 72 km.

Przez teren Gminy przebiega nieczynna obecnie linia kolejowa normalnotorowa nr 231: Inowrocław, Kruszwica, Strzelno, Mogilno. Na terenie Gminy znajduje się dawna stacja kolejowa Gopło.

Gmina Jeziora Wielkie położona jest w znacznej odległości od głównych ośrodków w województwie tj. Bydgoszczy – ponad 75 km oraz Torunia - ponad 60 km, co powoduje mniejszą dostępność mieszkańców Gminy do wysokiej jakości usług publicznych typowych dla szczebla wojewódzkiego. Oprócz odległości do kluczowych ośrodków miejskich województwa problematyczna jest również niska dostępność do wystarczającej liczby połączeń komunikacyjnych. Określone problemy powodują, że Gmina Jeziora Wielkie jest dotknięta problemem peryferyjności transportowej, czyli cechującym się zbyt długim dojazdem (lub jego brakiem) do Bydgoszczy lub Torunia.

5.2. Infrastruktura mieszkaniowa

Budynki mieszkalne

Tempo przyrostu mieszkań w Gminie było mniejsze niż w tym samym okresie w powiecie mogileńskim (przyrost o 5,93%) oraz w województwie kujawsko - pomorskie (6,97%).

Tabela 46. Zmiana liczby budynków mieszkalnych w Gminie Jeziora Wielkie, powiecie mogileńskim oraz województwie w latach 2015-2020

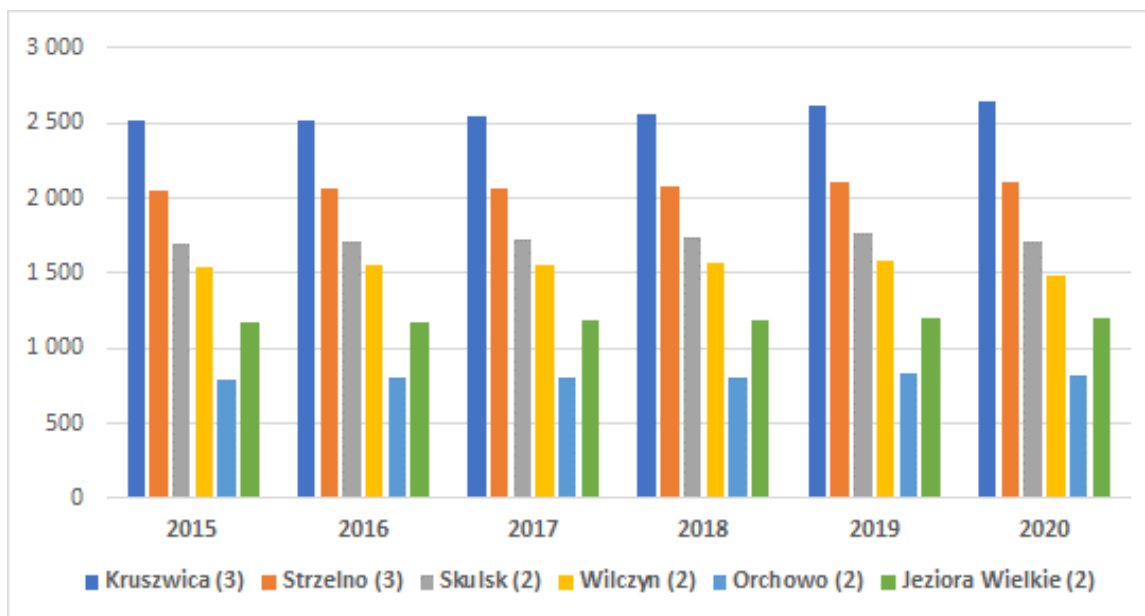
Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Jeziora Wielkie (2)	1 169	1 179	1 183	1 190	1 200	1 207
Powiat mogileński	8 471	8 554	8 630	8 703	8 923	8 973
KUJAWSKO-POMORSKIE	294 575	297 966	301 177	304 729	310 879	315 117

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Jeziora Wielkie w porównaniu z gminami sąsiednimi można zauważyć, że liczba mieszkań przyrosła stosunkowo dużo - Gmina zajmuje 3 pozycję, gdyż najwięcej mieszkań w ostatnich latach

powstało w Gminie Kruszwica - 138 szt. a następnie w Gminie Strzelno – 57 szt. Odmienna sytuacja zaistniała w Gminie Wilczyn, gdzie liczba mieszkań zmniejszyła się o 57 szt. Pod względem liczby mieszkań i tempa ich przyrostu na ostatnim miejscu uplasowała się Gmina Skulsk.

Wykres 21. Zmiana liczby budynków mieszkalnych w Gminie Jeziora Wielkie oraz w gminach sąsiednich w latach 2015-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkania

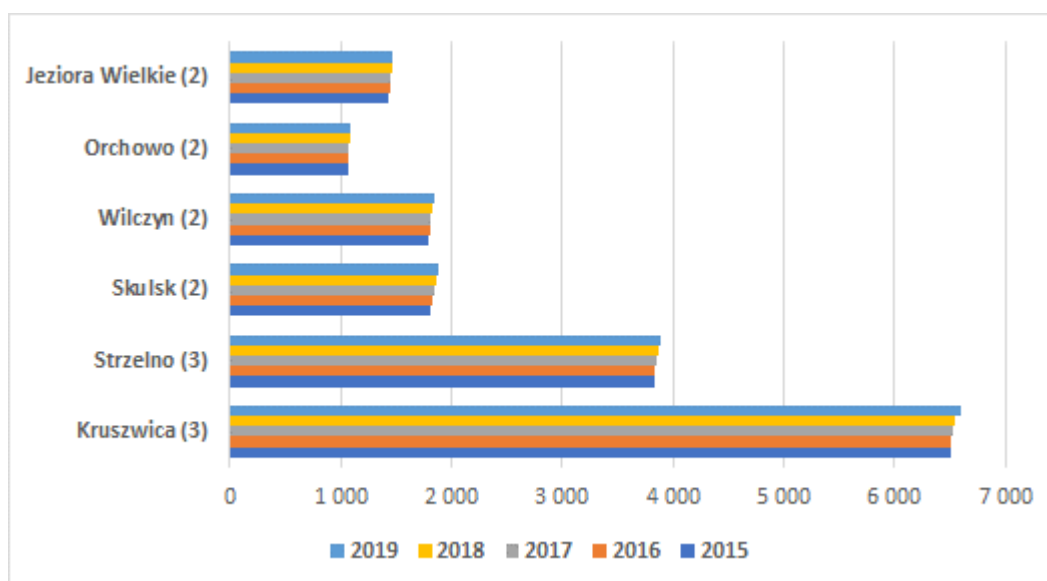
Na koniec 2019 r. na terenie Gminy Jeziora Wielkie istniało 1 466 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 129 227 m². Infrastruktura mieszkaniowa w Gminie systematycznie się zwiększała i w porównaniu z rokiem 2015 odnotowano wzrost o 27 mieszkań tj. 1,88%. Poniżej przedstawiono szczegółowe dane w zakresie infrastruktury mieszkaniowej w Gminie w latach 2015 - 2019.

Tabela 47. Infrastruktura mieszkaniowa w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Mieszkania	-	1 439	1 450	1 455	1 462	1 466
Izby	-	6 176	6 242	6 273	6 307	6 326
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	125 919	127 174	127 881	128 712	129 227

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba mieszkań w poszczególnych gminach sąsiednich nie ulegała znaczącym zmianom. Jak widać na poniższym wykresie największym zasobem mieszkaniowym dysponowały Gminy Kruszwica oraz Strzelno, co jest oczywiście typowe dla gmin miejskich, gdzie rozwija się zabudowa wielorodzinna. Pod względem liczby mieszkań Gmina Jeziora Wielkie plasuje się na 5. wśród porównywanych gmin. Najmniejszy zasób mieszkaniowy znajduje się w gminie Orchowo.

Wykres 22. Zmiana liczby mieszkań w Gminie Jeziora Wielkie na tle innych gmin sąsiednich w latach 2015 - 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkania znajdujące się na obszarze Gminy są wyposażone w podstawową infrastrukturę techniczną – sanitarną. W 2019 r. 1422 mieszkania były podłączone do sieci wodociągowej. Natomiast łazienka i ustęp spółukiwany znajdował się odpowiednio w 1 361 i 1 321 wszystkich mieszkań w Gminie. Liczba mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie wynosiła w 2019 r. – 1 006.

Tabela 48. Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno – sanitarne na terenie Gminy Jeziora Wielkie w latach 2016-2019

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
wodociąg	-	1 395	1 406	1 411	1 418	1 422
ustęp spółukiwany	-	1 334	1 345	1 350	1 357	1 361
łazienka	-	1 294	1 305	1 310	1 317	1 321
centralne ogrzewanie	-	979	990	995	1 002	1 006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Infrastruktura mieszkaniowa na terenie Gminy jest dobrze wyposażona i obecnie adekwatna do zapotrzebowania. Gmina gospodaruje swoim zasobem mieszkaniowym w sposób zapewniający jej dobry stan i dostępność. Na bieżąco realizowane są zadania mające zapewnić odpowiedni standard, w najbliższej przyszłości działania te będą kontynuowane.

6. KULTURA, SPORT I TURYSTYKA

6.1. Działalność kulturalna, sport i rekreacja

Działalność kulturalna oraz sportowo - rekreacyjna na terenie Gminy Jeziora Wielkie jest prowadzona przez Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji oraz Bibliotekę Publiczną.

Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji (GOKiR)

GOKiR powstał 1 stycznia 1986 roku na bazie obiektu Ochotniczej Straży Pożarnej w Jeziorach Wielkich i wówczas przyjął nazwę Gminny Ośrodek Kultury „Strażak”. Od 01.01.2004 GOK zmienił nazwę na Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji i oprócz działalności kulturalnej przejął nadzór nad ośrodkiem wypoczynkowym w Przyjezierzu.

W Ośrodku na pełen etat pracuje 5 osób, a 6 instruktorów jest zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu i zajmują się oni amatorskim ruchem artystycznym. Są to instruktorzy w zakresie muzyki, tańca, plastyki, zespołu pieśni i tańca, jak również instruktor ds. orkiestry dętej. Ośrodek zatrudnia również opiekuna Gminnej Izby Tradycji i Pamięci. Oprócz wymienionej kadry, podczas realizacji różnych wydarzeń wsparcie stanowią wolontariusze m. in. z OSP oraz Kół Gospodyń Wiejskich.

Infrastrukturę o charakterze kulturalnym w Gminie, pełni baza lokalowa zarządzana przez GOKiR. W Jeziorach Wielkich istnieje infrastruktura, w skład której wchodzi m.in. sala widowiskowa płaska ze sceną, jak również mniejsza sala. W obiekcie znajdują się również pomieszczenia biurowe. Ponadto w obiektach Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji swoją siedzibę ma również jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Jeziorach Wielkich. W pomieszczeniach Ośrodka znajduje się również kuchnia, nad którą czuwa Koło Gospodyń Wiejskich.

W zapleczu infrastrukturalnym GOKiR znajdują się pomieszczenia powierzone, zlokalizowane na terenie Ośrodka Wypoczynkowego Przyjezierze. Wśród tych pomieszczeń można wymienić:

- Pomieszczenia socjalne i sanitarne na polu biwakowym,
- Hangar przeznaczony na sprzęt pływający,
- Budynek socjalno – magazynowy (przeznaczony w okresie letnim dla ratowników oraz osób będących członkami drużyny nr 4 Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego).

GOKiR dysponuje również podstawowym sprzętem nagłaśniającym oraz oświetleniowym do organizacji imprez tanecznych oraz audio wideo. Ponadto, w zasobach Ośrodka znajdują się instrumenty wykorzystywane przez orkiestrę dętą.

Zgodnie z celem statutowym samorządowej jednostki organizacyjnej, działalność Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji skupia się na prowadzeniu inicjatyw społeczno – kulturalnych oraz rekreacyjnych, mających na celu organizowanie i rozwój społeczności lokalnej w różnorodnych formach. Działania podejmowane przez Ośrodek, polegające na zapewnieniu oferty spędzania wolnego czasu, rozwoju osobistego, rodzinnego i kulturalnego, sprzyjają aktywizacji społecznej i integracji wielopokoleniowej.

W ramach obecnej oferty kulturalnej Gminnego Centrum Kultury i Rekreacji pozostają m.in.:

- **Wielki Festyn Pomidorowy** – jest to jedna z największych imprez premierowych w powiecie mogileńskim, która ma charakter promocyjno – rozrywkowy. Impreza jest skierowana do szerokiego grona odbiorców. Liczba uczestników wynosi około 5 tys.
- **Gminny Turniej Wsi** – organizowane są drużynowe zawody sportowo – rekreacyjne dla sołectw z obszaru gminy. Szacunkowa ilość osób wynosi około 300.
- **Gminny Festiwal Pieśni i Piosenki Religijnej im. Ks. Władysława Matuszczaka,**
- **Mikstura** – impreza rozrywkowa, w której biorą udział dzieci i młodzież z terenu gminy, a odbiorcami są mieszkańcy. Liczba uczestników wynosi około 150 osób.
- **„Aktywna Plaża”** – impreza organizowana w weekend majowy, ma charakter sportowo – rekreacyjny.

- **Powiatowy Przegląd Stołów Wigilijnych**- impreza o zasięgu powiatowym, w której udział biorą koła gospodyń wiejskich. Głównym celem tego wydarzenia jest kontynuowanie tradycji w społeczeństwie, wymiana doświadczeń itp. W konkursie uczestniczy łącznie z oglądającymi około 200 osób.
- **Inauguracja sezonu turystycznego w Przyjezierzu** – jest to impreza organizowana na terenie ośrodka wypoczynkowego podczas której organizowane są konkurencje rekreacyjno – sportowe dla dzieci na plaży głównej. Dodatkowym elementem są występy muzyczne różnych zespołów. Odbiorcami tej imprezy są głównie turyści wypoczywający w Ośrodku w Przyjezierzu.
- **Noc Świętojańska nad Jeziorem Wójcińskim**,
- **Gminne Konkursy Recytatorskie** – organizowane są dwa konkursy w ciągu roku „O pióro Jana Brzechwy” -skierowany do dzieci szkół podstawowych w klasach 1-3, oraz „Strofka” dla dzieci z klas 4-8.
- **Wakacje na wsi** – w trakcie trwania sezonu wakacyjnego organizowane są na terenie różnych miejscowości w Gminie imprezy o różnym charakterze, podczas których zapewnia się fachową opiekę. Organizowane są również wycieczki piesze i rowerowe. Z tej opcji korzysta około 70 dzieci.
- **Festyny Integracyjne** – w okresie letnim organizowanych jest kilka imprez plenerowych w kilku miejscowościach Gminy. W każdej z imprez uczestniczy średnio około 150 osób, w różnym wieku.

W ramach działalności GOKiR działa aktywnie również Amatorski Ruch Artystyczny (opisane we wcześniejszych rozdziałach) oraz sekcja tenisa stołowego, kółko plastyczne oraz Klub Seniora.

GOKiR oferuje zatem rozbudowaną i zróżnicowaną ofertę kulturalną i rekreacyjno – sportową skierowaną zarówno do mieszkańców, jak i turystów. Ponadto podejmuje działania integrujące społeczność pochodzącą z różnych środowisk i w różnym wieku. Niemniej w omawianej sferze i ze względu na zmieniające się warunki i oczekiwania wciąż pozostaje wiele do zrobienia. Ważnym aspektem pozostaje zatem poszukiwanie nowych form aktywności kulturalnej i sportowo – rekreacyjnej, która będzie adekwatna do potrzeb i oczekiwań społeczeństwa, jak również będzie konkurencyjna w porównaniu z ofertami gmin sąsiednich. Dodatkowym i również ważnym pozostaje również doinwestowanie istniejącej bazy lokalowej i zagospodarowanie przestrzeni, jak również budowa nowej, którą można by wykorzystać do prowadzenia działalności Ośrodka.

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie funkcjonują również świetlice wiejskie, które również są wykorzystywane do prowadzenia działań kulturalnych oraz integracyjnych dla mieszkańców.

Dodatkowo w Gminie Jeziora Wielkie funkcjonuje Gminna Izba Pamięci i Tradycji, działająca pod patronatem GOKiR. Izba zlokalizowana jest w miejscowości Kuśnierz. W Izbie zatrudniona jest jedna osoba na pełen etat odpowiadająca za jej funkcjonowanie i nadzór. W Izbie znajdują się zbiory archeologiczne, starodawne przedmioty codziennego użytku, militaria, które są skatalogowane i umieszczone w dwóch salach.

Gminna Biblioteka Publiczna

Elementem kultury pozostaje także czytelnictwo, dla którego głównym podmiotem organizującym jest Gminna Biblioteka Publiczna w Jeziorach Wielkich oraz filia mająca siedzibę w Wójcinie – w budynku Szkoły Podstawowej. W Bibliotece zatrudniona jest jedna osoba na pełen etat. Biblioteka Publiczna jest ośrodkiem gminnym mającym na celu zaszczepienie w mieszkańcach chęci zwiększenia poziomu czytelnictwa i rozwoju kulturalnego.

Księgozbiory zlokalizowane są w obu placówkach Biblioteki. Ponadto w Bibliotece można skorzystać z dostępu do Internetu, gdyż w ramach jej wyposażenia znajdują się 3 komputery.

Do zadań Biblioteki należy:

- Wypożyczanie książek,
- Udostępnianie czytelni do korzystania ze zbiorów książkowych oraz prasy na miejscu,
- Organizowanie konkursów z zakresu literatury,
- Współorganizowanie konkursów recytatorskich,
- Powszechne, bezpłatne udostępnianie Internetu w celu poszerzania wiedzy.

Działalność Biblioteki, podobnie jak GOKiR jest skierowana do mieszkańców i wciąż poszukuje się nowych możliwości, pozwalających rozwijać i integrować społeczeństwo. Wśród możliwości rozwoju działalności na rzecz społeczności można wymienić:

- Organizacja konkursów czytelnictwa z podziałem na wiek uczestników,
- Organizacja spotkań autorskich,
- Organizacja większej ilości konkursów „Zgaduj – Zgadula”,
- Nawiązanie szerszej współpracy z organizacjami społecznymi i organizacjami z terenu Gminy.

W zasobach Gminnej Biblioteki Publicznej w 2020 r. znajdował się księgozbiór liczący 18 165 woluminów. W ostatnich 6 latach liczba zbiorów zmniejszyła się, podobnie jak poziom czytelnictwa. W Gminie Jeziora Wielkie liczba czytelników, zmniejszyła się aż o 24,75% w stosunku do roku 2015. Podobnie zmalała liczba wypożyczeń księgozbiorów na zewnątrz – odnotowano spadek o 40,71%.

Tabela 49. Poziom czytelnictwa w Gminie Jeziora Wielkie

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
księgozbiór	wol.	19 682	18 944	17 716	18 121	18 534	18 165
czytelnicy w ciągu roku	osoba	590	568	540	527	506	444
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	10 396	9 987	7 869	7 661	7 351	6 164

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zmniejszenie się poziomu czytelnictwa może mieć różne przyczyny m.in. postęp technologiczny i dostęp do książek w formie elektronicznej. Niemniej jest to niepokojące zjawisko, szczególnie w przypadku dzieci i młodzieży.

Zabytki

Jednym z istotnych aspektów życia kulturalnego, jak również tożsamości lokalnej są zabytki i dziedzictwo kulturowe, które wykorzystywane jest również do rozwoju turystycznego. Zabytki są ważnym elementem kulturotwórczym jest nawiązanie do historii regionu, wartości i tradycji. Położone na jego terenie zabytki wraz z zasobami dziedzictwa kulturowego wpływają na konieczność wyznaczania kierunków działań umożliwiających ich dalsze zachowanie oraz ochronę przy jednoczesnym przekazywaniu młodszemu pokoleniom oraz udostępniając je dla ruchu turystycznego, właściwego dla regionu.

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie znajdują się obiekty zabytkowe o wysokich walorach artystycznych i mające historyczne znaczenie. Część z nich wpisana jest do rejestru zabytków. Są to m.in.:

- kościół parafialny p.w. św. Anny w Kościeszkach (Akl.11a/222) z 1760 r.,

- spichlerz w zespole dworskim w Rzeszynku (A/23) z 1709 r.,
- kościół parafialny p.w. św. Michała Archaniola w Siedlimowie (A/275/1) z 1786 r.

W poniższej tabeli przedstawiono formy ochrony zabytków znajdujących się w poszczególnych miejscowościach na terenie Gminy Jeziora Wielkie.

Tabela 50. Formy ochrony zabytków w Gminie Jeziora Wielkie

Miejscowość	Zabytki
Berlinek	– cmentarz ewangelicki, nieczynny, wpisany do ewidencji zabytków, strefa „B” ochrony konserwatorskiej, - dom nr 1 wpisany do ewidencji zabytków (konieczna weryfikacja)
Budy	– pozostałości zespołu dworsko-parkowego - strefa „B” ochrony konserwatorskiej, dwór z pozostałościami parku wpisany do ewidencji zabytków, – dom nr 8, dawna szkoła z budynkiem gospodarczym, wpisany do ewidencji zabytków
Gaj	– cmentarz ewangelicki (Gaj-Bartodziejewice), nieczynny, wpisany do ewidencji zabytków, strefa „B” ochrony konserwatorskiej, – dom – dawna szkoła wpisana do ewidencji zabytków (konieczna weryfikacja i ewentualne uzupełnienie ewidencji) ,
Golejewo	– pozostałości zespołu dworsko-parkowego - strefa „B” ochrony konserwatorskiej, dwór z pozostałościami parku wpisany do ewidencji zabytków,
Jeziora Wielkie	– kościół ewangelicki, obecnie rzymsko-katolicki p.w. Matki Boskiej Królowej Polski, wpisany do ewidencji zabytków, objęty strefą „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej, – cmentarz parafialny, dawny ewangelicki, wpisany do ewidencji zabytków, strefa „B” ochrony konserwatorskiej dla obszaru wsi nie wyznaczono stref ochrony konserwatorskiej, do ewidencji – zabytków wpisany jest zespół szkoły: szkoła i budynek gospodarczy (konieczna weryfikacja i ewentualne uzupełnienie ewidencji)
Kościeszki	– zespół dworsko-parkowy z folwarkiem, strefy „A” i „B” ochrony konserwatorskiej i strefa ochrony ekspozycji i krajobrazu, wpisane do ewidencji zabytków są: dwór z parkiem , budynek inwentarski i spichlerz – zespół kościoła parafialnego objęty strefą „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej: kościół p.w. Św. Anny wpisany do rejestru zabytków, plebania i dzwonnica wpisane do ewidencji zabytków , – cmentarz parafialny, wpisany do ewidencji zabytków, strefa „B” ochrony Konserwatorskiej
Gopło	– budynek dworca i wieża ciśnień wpisane do ewidencji zabytków
Krzywe Kolano	– dwa cmentarze ewangelickie, nieczynne, strefy „B” ochrony konserwatorskiej - budynek nr 7 – dawna szkoła wpisana do ewidencji zabytków , bez oznaczenia strefy dla wsi (konieczna weryfikacja i uzupełnienie ewidencji)
Kuśnierz	– zespół dworsko-parkowy objęty strefą „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej i strefą ochrony ekspozycji i krajobrazu, wpisane do ewidencji zabytków

	– pozostałości zespołu folwarcznego z gorzelnią objęte strefą „B” ochrony konserwatorskiej, do ewidencji zabytków są wpisane: spichlerz, gorzelnia, ogrodzenie, – cmentarz choleryczny, strefa „B” ochrony konserwatorskiej, – cmentarz ewangelicki (konieczna weryfikacja)
Lenartowo	– park podworski, strefa „A” ochrony konserwatorskiej (wpisany do ewidencji zabytków), – pozostałości zespołu folwarcznego, strefa „B” (konieczna weryfikacja)
Lubstówek	– park podworski wpisany do ewidencji zabytków, strefa „A” – pozostałości zespołu folwarcznego, strefa „B”, gorzelnia wpisana do ewidencji zabytków
Nowa Wieś	– nie oznaczono strefy ochrony konserwatorskiej dla wsi, wpisane do ewidencji zabytków są: leśniczówka i szkoła, (konieczna weryfikacja i uzupełnienie ewidencji)
Pomiany	– nie oznaczono strefy ochrony konserwatorskiej dla wsi, wpisana do ewidencji zabytków jest leśniczówka (konieczna weryfikacja i uzupełnienie ewidencji)
Rzeszyn	– zespół wiejski, wpisany do ewidencji zabytków, objęty strefą „B” ochrony konserwatorskiej, do ewidencji indywidualnie wpisano dawny budynek szkoły (konieczna weryfikacja i uzupełnienie ewidencji)
Rzeszynek	– zespół dworsko – parkowy z pozostałościami zespołu folwarcznego objęte strefą „A” i strefą ochrony ekspozycji i krajobrazu, wpisany do ewidencji zabytków, indywidualny wpis do ewidencji: park i dwór, drewniany spichlerz wpisany do rejestru zabytków,
Siedlimowo	– zespół wiejski – wpisany do ewidencji zabytków, objęty strefą „B” ochrony konserwatorskiej, do ewidencji wpisano obiekty: plebanie i organistówkę (konieczna weryfikacja i uzupełnienie ewidencji) – w granicach wsi kościół parafialny p.w. Św. Michała Archanioła wpisany do rejestru zabytków, objęty strefą „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej – cmentarz parafialny, wpisany do ewidencji zabytków, strefa „B” ochrony konserwatorskiej,
Siemionki	– park podworski wpisany do ewidencji zabytków, strefa „A” i strefa ochrony ekspozycji i krajobrazu, – dwór
Sierakówek	– zespół dworsko-folwarczny wpisany do ewidencji zabytków, objęty strefą „B” ochrony konserwatorskiej, indywidualnie do ewidencji zabytków wpisano: dwór, magazyn zbożowy i budynek gospodarczy
Włostowo	– zespół wiejski – wpisany do ewidencji zabytków, objęty strefą „B” ochrony konserwatorskiej (konieczna weryfikacja i uzupełnienie ewidencji)
Wola Kozuszkowa	– cmentarz ewangelicki, nieczynny, strefa „B” ochrony konserwatorskiej, wpisany do ewidencji zabytków,
Wójcin	– zespół wiejski – wpisany do ewidencji zabytków, objęty strefą „B” ochrony konserwatorskiej, do ewidencji wpisano obiekty: szkołę, dom celników, dom nr 120, wiatrak (konieczna weryfikacja i uzupełnienie ewidencji) – w granicach wsi kościół parafialny p.w. Św. Jana Chrzciciela wpisany do ewidencji zabytków, objęty strefą „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej – cmentarz parafialny, strefa „B” ochrony konserwatorskiej, wpisany do ewidencji zabytków,

	– zespół pałacowo-parkowy wpisany do ewidencji zabytków – strefa „A” wraz z folwarkiem – strefa „B” (do ewidencji wpisano stodołę i spichlerz ze stajnią)
Żółwiny	– park podworski wpisany do ewidencji zabytków, strefa „B”

Źródło: Zmiana Studium Uwarunkowań I Kierunków Zagospodarowania Gminy Jeziora Wielkie

Na obszarze Gminy znajdują się również Miejsca Pamięci Narodowej oraz groby i mogiły upamiętniające ofiary i walki w obronie ojczyzny:

- grób żołnierzy jeńców Armii Czerwonej znajdujący się w Lasach Miradzkich koło Nowej Wsi,
- obelisk pamiątkowy w Jeziorach Wielkich z nazwiskami poległych, zaginionych i pomordowanych w II wojnie światowej,
- tablica pamiątkowa poświęcona dwustuletniej rocznicy odsieczy wiedeńskiej znajdująca się w kościele w Siedlimowie,
- grób powstańców wielkopolskich znajdujący się na cmentarzu w Siedlimowie,
- grób powstańca wielkopolskiego Michała Wojdyńskiego wraz z tablicą poległych w latach 1914-1920 mieszkańców parafii wójcińskiej,
- grób powstańca wielkopolskiego Włodzimierza Skrzydlewskiego znajdujący się na cmentarzu w Wójcinie,
- tablica pamiątkowa poświęcona dwustuletniej rocznicy odsieczy wiedeńskiej znajdująca się w kościele w Wójcinie,
- grób zamordowanego Władysława Lewandowskiego znajdujący się na cmentarzu w Wójcinie,
- tablica pamiątkowa w kościele parafialnym w Wójcinie poświęcona zamordowanemu Stanisławowi Kowalczykowi,
- tablice pamiątkowe poległych mieszkańców parafii w latach 1914-1920 znajdujące się w kościele w Kościeszkach,
- grób powstańca wielkopolskiego Wojciecha Kowalskiego znajdujący się na cmentarzu w Kościeszkach,
- grób Juliana Reichsteina powstańca z 1863 r. znajdujący się na cmentarzu w Kościeszkach,
- grób Emilii Wysoty - Zakrzewskiej oraz jej syna płk Stanisława na cmentarzu przykościelnym w Kościeszkach,
- tablica pamiątkowa mieszkańców Gminy wyznania ewangelickiego poległych w I wojnie światowej znajdujące się aktualnie w Gminnej Izbie Tradycji i Pamięci w Kuśnierzu.

6.2. Turystyka

Gmina Jeziora Wielkie jest gminą o charakterze rolniczym oraz turystycznym. Gmina posiada liczne walory endogeniczne w postaci zasobów przyrodniczych, jak również kulturowych. Dzięki swojemu położeniu, występowaniu zróżnicowanych form ochrony przyrody, jak również jezior obszar Gminy jest doskonałym miejscem dla rozwoju turystyki aktywnej oraz kulturoznawczej.

Niewątpliwie walory krajobrazowe, w tym wysoka lesistość są najważniejszym czynnikiem aspirującym do turystyki regionalnej, jednak w Gminie wciąż tkwi niewykorzystany potencjał. Na obszarze Gminy zauważa się wyraźne braki w postaci infrastruktury służącej turystyce aktywnej, wypoczynkowi i rekreacji. Brakuje ścieżek rowerowych, różnorodnej oferty spędzania czasu dla osób odwiedzających region.

Tabela 51. Turystyczne obiekty noclegowe na terenie Gminy Jeziora Wielkie

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
obiekty ogółem VII	ob.	4	3	3	2	3	2
obiekty całoroczne VII	ob.	1	1	1	0	0	0
miejsca noclegowe ogółem VII	msc.	312	188	208	142	182	142
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc.	66	66	66	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie obecnie nie funkcjonują całoroczne obiekty noclegowe, zaś działają 2 ośrodki wypoczynkowe (Przyjezierze i Wójcin). Łączna liczba miejsc noclegowych wynosiła w 2020 r. 142 miejsca. Turyści chcący zatrzymać się w Gminie w czasie wakacji mogą skorzystać również z pola biwakowego oraz kampingowego. Największym zapleczem noclegowym, gastronomicznym i wypoczynkowym w Gminie charakteryzuje się miejscowość Przyjezierze, która należy do największych i najbardziej znanych miejscowości wypoczynkowych nad jeziorami w województwie kujawsko-pomorskim. Do dyspozycji wczasowiczów jest także szeroko rozwinięta baza usługowo-gastronomiczna. Na plaży znajduje się wyposażona wypożyczalnia sprzętu wodnego. W sezonie letnim odbywa się tu szereg imprez kulturalno-sportowych.

Na walory turystyczne Gminy składają się głównie obszary cenne przyrodniczo i jeziora, które wykorzystywane są do budowania oferty spędzania czasu wolnego oraz wypoczynku i rekreacji. Dzięki dużej ilości wód powierzchniowych w Gminie, aktywnie rozwija się turystyka i rekreacja wodna, w tym żeglarsko i kajakarstwo. Dostępność wód daje również możliwości uprawiania wędkarstwa.

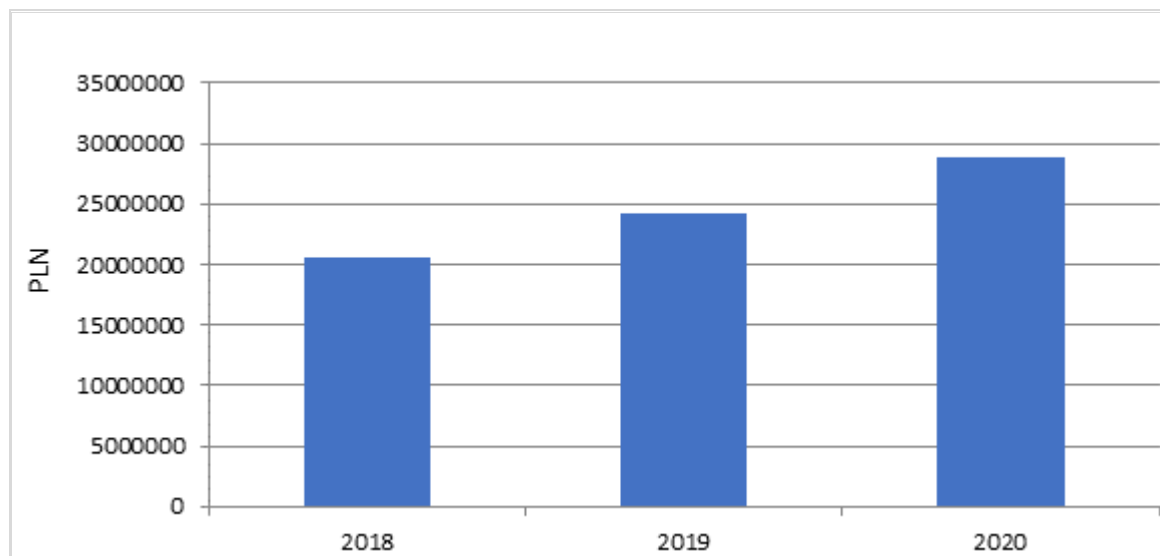
Na terenie Gminy położone jest obszary chronione, w których występuje wiele cennych gatunków rzadkich ptaków i innych zwierząt oraz roślin. Tereny o wysokich walorach przyrodniczych położone w Gminie, przyciągają również miłośników przyrody, ekoturystyki i ornitologów, albo zwyczajnie osób chcących obcować z naturą.

7. SYTUACJA FINANSOWA GMINY

7.1. Finanse gminy

7.1.1. Dochody

Gmina Jeziora Wielkie, w okresie od 2018 do 2020 roku osiągała dochód ogółem w przedziale od 20 530 827,47 zł do 28 826 552,05 zł. Dochód z roku na rok wzrastał średnio o 18,49 %. Uzyskany wynik należy traktować jako pozytywny efekt gospodarki finansowej samorządu. Na poniższym wykresie przedstawiono dotychczasowe dochody Jeziora Wielkie.

Wykres 23. Dochody ogółem na lata 2018-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

W roku 2020 Gmina Jeziora Wielkie założyła dochody budżetowe w kwocie 24 140 172,78 zł zaś wydatki 29 461 824,78 zł. W budżecie zaplanowano deficyt w kwocie 5 321 652 zł, który zaplanowano sfinansować przychodami pochodzącymi: z kredytu długoterminowego w wysokości 2.400.000,00 zł, niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu w wysokości 461.564,31 zł, wolnych środków i nadwyżki budżetu z lat ubiegłych w wysokości 2.460.087,69 zł. Jednakże rok zamknięto z dochodami w kwocie 28 826 552,05 zł, kwota ta stanowiła 119,41% planowanych wpływów. Największym udziałem w strukturze dochodów Gminy były dotacje na zadania zlecone wynoszące 7.925.940,44zł i stanowiły 27,49 % dochodów ogółem. Kolejnym znaczącym dochodem w strukturze dochodów Gminy były Subwencje: 7.774.689,00, które stanowiły 26,97 %.

W 2019 roku dochody budżetowe zostały zaplanowane w kwocie 24 914 714,90 zł zaś wydatki na poziomie 25 883 224,24 zł. Budżet gminy zakładał deficyt na poziomie 968 509,34 zł. Z planowanych dochodów w kwocie 24 914 714,90 zł zrealizowano dochody w kwocie 24 248 327,64 zł. Kwota ta stanowi 97,33% planowanych wpływów. Największy udział w dochodach Gminy miały dochody własne, która w 2019 roku wyniosła 7 627 800,08 zł co stanowiło 31,46% wykonanych dochodów ogółem.

W 2018 roku Gmina Jeziora Wielkie zakładała dochody budżetowe na poziomie 20 356 420,79 oraz wydatki w kwocie 22 230 464,27. Zakładano również deficyt budżetowy na poziomie – 1 874 043,48zł. Z planowanych dochodów w kwocie 20.356.420,79 zł zrealizowano dochody w kwocie 20.530.827,47 zł. Kwota ta stanowi 100,86% planowanych wpływów. Największy udział w dochodach Gminy miały dochody własne, które w 2018 roku wyniosły 6 958 207,68 zł, co stanowiło 33,89 % wykonanych dochodów ogółem.

Tabela 52. Dochody ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej 2018-2020

Dochody ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej	2018	2019	2020
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	1 104 957,63	1 356 759,60	697 521,08
Dział 020 - Leśnictwo	4 049,63	4 896,01	5 235,26
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	720 891,78	717 456,08	82 149,16

Dział 600 - Transport i łączność	141 560,02	1 413 587,00	665 744,00
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	441 453,62	345 672,91	492 282,39
Dział 710 - Działalność usługowa	1 000,00	1 000,00	1 000,00
Dział 750 - Administracja publiczna	91 292,68	88 096,46	93 528,95
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	76 562,85	65 559,78	54 211,87
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	4 485 438,29	5 010 230,58	5 271 837,05
Dział 758 - Różne rozliczenia	6 826 129,33	7 533 889,13	12 861 112,67
Dział 801 - Oświata i wychowanie	193 103,73	175 194,02	292 192,32
Dział 852 - Pomoc społeczna	435 170,35	462 699,36	462 325,51
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	0,00	5 051,77
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	73 874,00	66 219,94	53 327,00
Dział 855 - Rodzina	5 277 031,94	5 861 472,27	7 098 809,30
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	614 450,10	713 450,50	685 129,28
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,00	15 000,00	5 094,44
Dział 926 - Kultura fizyczna	43 861,52	417 144,00	0,00
ogółem	20 530 827,47	24 248 327,64	28 826 552,05

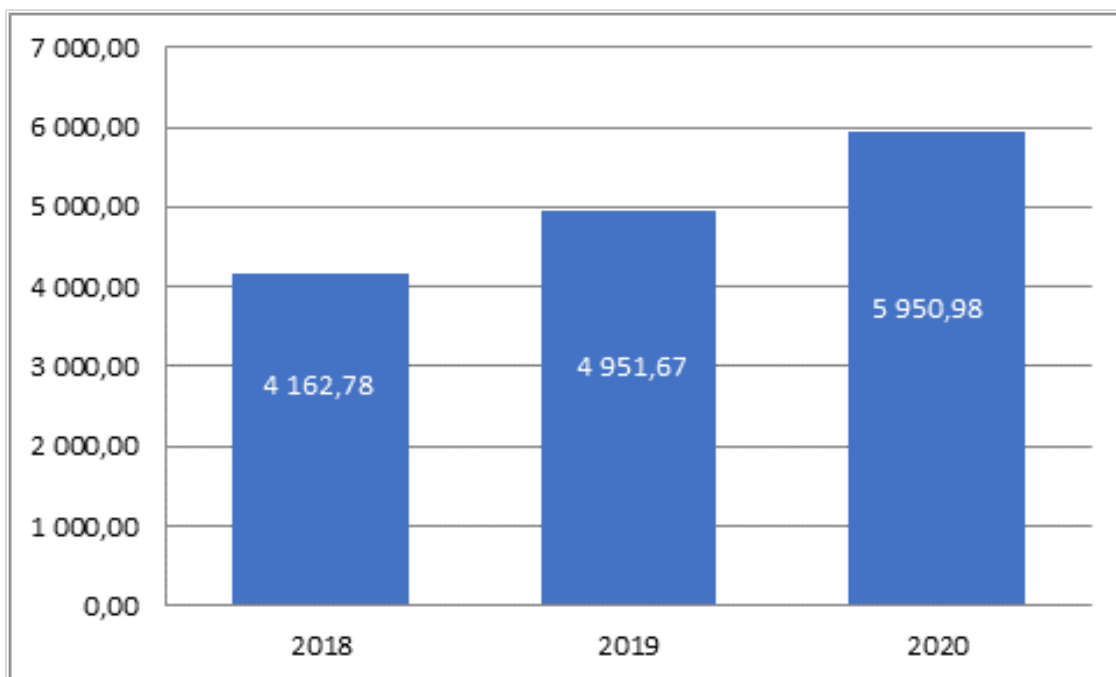
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

W powyższej tabeli przedstawiono szczegółowe informacje w zakresie wykonania planu dochodów w Gminie Jeziora Wielkie. Analiza danych historycznych wskazuje na to, iż największy udział w budżecie na przestrzeni lat zajmuje dział 758 – Różne rozliczenia stanowiący średnio 36,31%. Następny w kolejności jest dział 855 – Rodzina stanowiąca średnio 24,78%.; następnie dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem stanowiące średnio 20,27%. W 2020 roku nastąpił duży spadek wpływów z działów:

- Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo,
- Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę,
- Dział 600 - Transport i łączność.

Struktura wykonania planu dochodów dla poszczególnych działów na przestrzeni lat była na podobnym poziomie.

Wykres 24. Dochody na 1 mieszkańca na lata 2018-2020

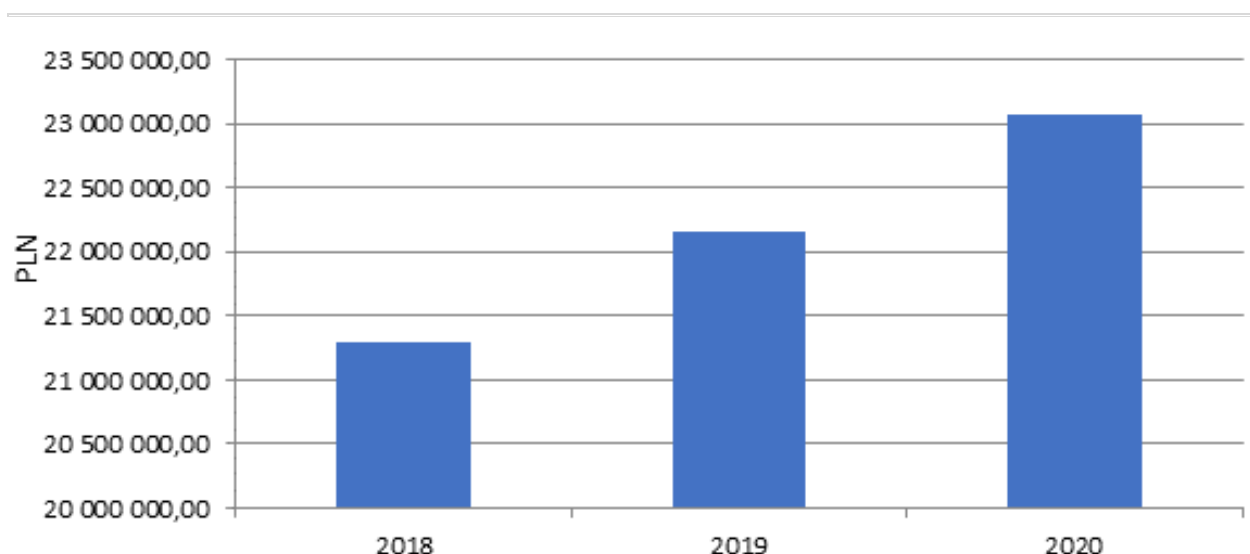
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca Gminy Jeziora Wielkie w latach 2018-2020 wynosiły od 4 162,78 zł do 5 950,98 zł. Wskaźnik wzrastał w okresie odniesienia, średnio o 19,57%.

7.1.2. Wydatki

W niniejszym rozdziale przeanalizowano wydatki Gminy Jeziora Wielkie w latach 2018-2020. Na poniższych wykresie oraz tabelach przedstawione zostały dane historyczne dotyczące wydatków Gminy Jeziora Wielkie.

Wykres 25. Wydatki ogółem na lata 2018-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Gmina Jeziora Wielkie w 2020 roku poniosła wydatki ogółem w wysokości 23 073 168,23. Wydatki bieżące wyniosły 21 732 366,86 zł, i stanowiły 94,18% zrealizowanych wydatków ogółem. Wydatki majątkowe kształtowały się na poziomie 1 340 801,37, co stanowiło 5,81% wydatków ogółem.

W 2019 roku Gmina poniosła wydatki ogółem w wysokości 22 149 268,98 zł. Wydatki bieżące wyniosły 20 095 575,28 zł, co stanowiło 90,73% ogółem zrealizowanych wydatków. Wydatki inwestycyjne kształtowały się na poziomie 2 053 693,70 zł, co stanowiło 9,27% wydatków ogółem.

Wydatki ogółem Gminy w 2018 r. wynosiły 21 291 591,61 zł. Wydatki bieżące wyniosły 18 590 106,20 zł, co stanowiło 87,31% ogółem poniesionych wydatków. Wydatki inwestycyjne kształtowały się na poziomie 2 701 485,41zł, co stanowiło 12,69 % wydatków ogółem.

Tabela 53. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej 2018-2020

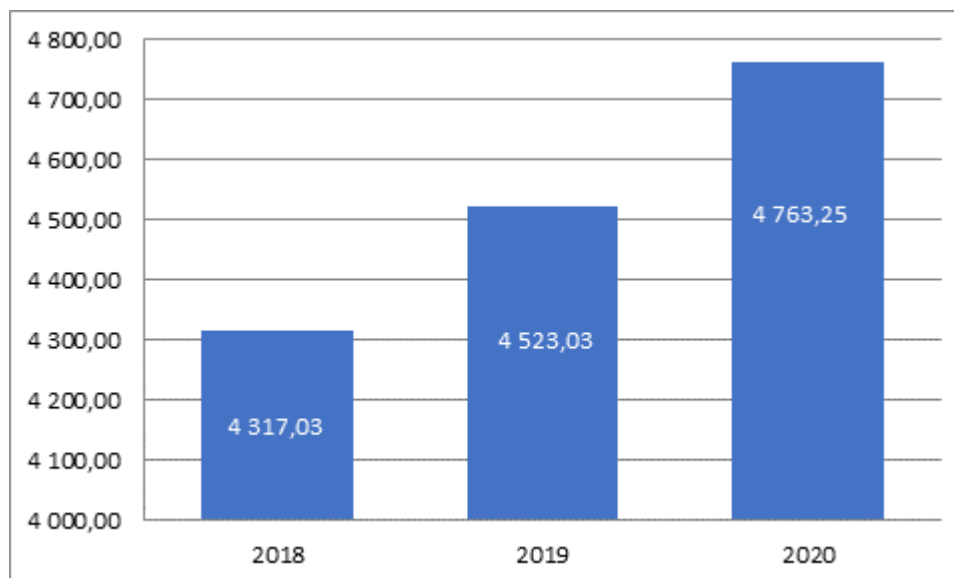
Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej	2018	2019	2020
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	1 635 931,82	1 305 358,16	824 345,63
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	611 677,91	743 876,84	141 232,18
Dział 600 - Transport i łączność	1 392 757,33	2 101 121,22	2 510 741,55
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	723 272,87	705 459,10	231 926,53
Dział 710 - Działalność usługowa	35 980,76	59 327,34	16 481,13
Dział 720 - Informatyka	1 348,57	948,36	1 398,24
Dział 750 - Administracja publiczna	2 229 742,06	2 267 762,30	2 269 092,68
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	76 562,85	65 559,78	54 211,87
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	278 063,35	236 258,00	252 908,46
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	11 114,17	16 188,06	11 651,62
Dział 801 - Oświata i wychowanie	4 579 077,44	4 864 262,91	4 805 477,89
Dział 851 - Ochrona zdrowia	75 647,65	90 246,12	86 764,04
Dział 852 - Pomoc społeczna	1 077 769,13	1 179 596,90	1 193 634,03
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	0,00	5 051,77
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	103 692,48	90 774,93	71 642,50
Dział 855 - Rodzina	5 383 816,45	5 986 052,88	7 216 005,73
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 270 556,22	1 247 894,74	2 265 779,74
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	936 988,76	908 233,30	757 883,51
Dział 926 - Kultura fizyczna	867 591,79	280 348,04	356 939,13

Ogółem	21 291 591,61	22 149 268,98	23 073 168,23
--------	---------------	---------------	---------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Powyższa tabela przedstawia szczegółowe informacje w zakresie wykonania planu wydatków w Gminie Jeziora Wielkie. Największy udział w wydatkach Gminy stanowią wydatki działu Dział 855 - Rodzina - średnio 27,86%. W kolejności pod względem udziału znajdują się wydatki związane z Dział 801 - Oświata i wychowanie - średnio 21,43%. Następnie Dział 750 - Administracja publiczna - średnio 10,18%.

Wykres 26. Wydatki na 1 mieszkańca na lata 2018-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Wydatki przypadające na 1 mieszkańca w latach 2018-2020 mieściły się w przedziale od 4 317,03 zł do 4 763,25zł.

Podsumowując, w analizowanych latach wzrastały zarówno dochody jak i wydatki Gminy Jeziora Wielkie. W analizowanym okresie dochody Gminy przewyższały jej wydatki, z wyjątkiem roku 2018, gdzie wystąpiła odwrotna sytuacja.

Tabela 54. Porównanie dochodów i wydatków w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2018-2020

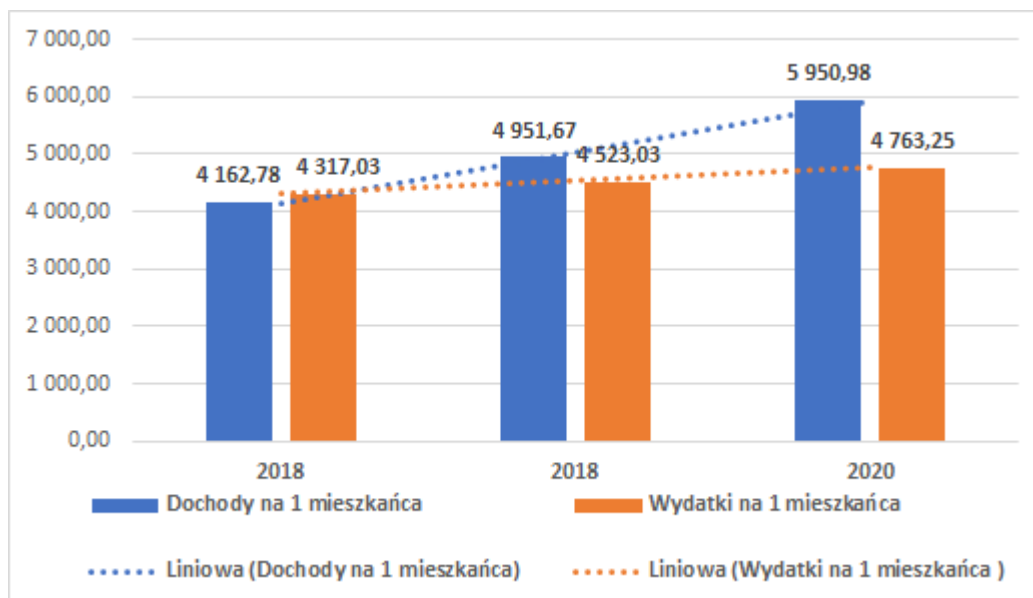
Wyszczególnienie	2018	2018	2020
Dochody ogółem	20 530 827,47	24 248 327,64	28 826 552,05
Wydatki ogółem	21 291 591,61	22 149 268,98	23 073 168,23

Źródło: Dane Banku Danych Lokalnych GUS

Jednocześnie do wzrostu dochodów i wydatków rosły one również w przeliczeniu na 1 mieszkańca Gminy. Wartość dochodów na 1 mieszkańca wzrosła w latach 2018 - 2020 o 1788,20 zł (wzrost o 42,96%). Natomiast wydatki Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosły, jednakże wzrost ten nie był tak wysoki jak w przypadku dochodów – w latach 2018-2020 poziom wydatków wzrósł o 446,22 zł na 1 mieszkańca Gminy tj. 10,34%.

Na poniższym wykresie porównano dochody i wydatki na 1 mieszkańca Gminy oraz zaznaczono linię trendu dla obu kategorii.

Wykres 27. Porównanie dochodów i wydatków na 1 mieszkańca Gminy Jeziora Wielkie w latach 2018-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

1. SPIS WYKRESÓW, TABEL, MAP I FOTOGRAFII

Mapa 1. Położenie Gminy Jeziora Wielkie na tle powiatu mogileńskiego	4
Mapa 2. Gmina Jeziora Wielkie na tle gmin sąsiadujących	4
Mapa 3. Mapa Gminy Jeziora Wielkie	5
Mapa 4. Jeziora na terenie Gminy Jeziora Wielkie.....	8
Mapa 5. Użytki ekologiczne i pomniki przyrody na terenie Gminy Jeziora Wielkie	15
Mapa 7. Obszary Natura 2000 na terenie Gminy Jeziora Wielkie	15
Mapa 6. Obszary chronione na terenie Gminy Jeziora Wielkie	16
Mapa 8. Lokalizacja korytarzy ekologicznych na terenie Gminy Jeziora Wielkie	17
Mapa 7. Klasyfikacja stref w województwie kujawsko – pomorskim dla benzo(a)pirenu dla czasu uśredniania – rok, z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia – 2020 r.	21
Mapa 8. Zasięg obszarów przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie kujawsko – pomorskim w 2020 roku	22
Tabela 1. Złoża kopalin na terenie Gminy Jeziora Wielkie	6
Tabela 2. Charakterystyka JCWP występujących na terenie Gminy Jeziora Wielkie.....	7
Tabela 3. Obszary prawnie chronione na terenie Gminy Jeziora Wielkie w latach 2015-2020	9
Tabela 4. Formy ochrony przyrody występujące w Gminie Jeziora Wielkie	10
Tabela 5. Formy ochrony przyrody na terenie gmin sąsiednich, powiatu oraz województwa kujawsko – pomorskiego w 2020 r.	16
Tabela 6. Lasy i grunty leśne w Gminie jeziora Wielkie w latach 2015-2020	18
Tabela 7. Poziom lesistości w gminach sąsiednich, powiecie mogileńskim oraz województwie kujawsko – pomorskich w latach 2015-2020	18
Tabela 8. Strefa kujawsko – pomorska – dane podstawowe	20
Tabela 9. Podsumowanie wyników oceny jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia	21
Tabela 10. Wyniki klasyfikacji stref w ocenie rocznej dotyczącej pyłu PM10 - ochrona zdrowia ludzi.....	22
Tabela 11. Klasa strefy kujawsko – pomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.....	23
Tabela 12. Wydatki budżetowe na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu - porównanie.....	24
Tabela 13. Masa odpadów komunalnych odebranych z terenu Gminy jeziora Wielkie w latach 2019-2020.....	26
Tabela 14. Liczba ludności Gminy Jeziora Wielkie z podziałem na sołectwa w latach 2015-2020.....	27
Tabela 15. Ludność Gminy Jeziora Wielkie z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe w latach 2015-2020..	29
Tabela 16. Ekonomiczne grupy wieku mieszkańców Gminy Jeziora Wielkie, gmin sąsiadujących, powiatu mogileńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 roku	29
Tabela 17. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015 - 2020	30
Tabela 18. Ruch naturalny na terenie Gminy Jeziora Wielkie w latach 2015-2020	30
Tabela 19. Ruch naturalny na 1000 mieszkańców na terenie Gminy Jeziora Wielkie, powiatu mogileńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2016-2020	31
Tabela 20. Ruch migracyjny na terenie Gminy Jeziora Wielkie w latach 2016 - 2020	31
Tabela 21. Ruch migracyjny na terenie powiatu mogileńskiego w latach 2016-2020	32
Tabela 22. Prognoza liczby ludności na terenie Gminy Jeziora Wielkie z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe do 2030 roku	33
Tabela 23. Prognoza migracji w gminie Jeziora Wielkie na lata 2021-2030.....	34
Tabela 24. Wyniki egzaminów ósmoklasisty w roku szkolnym 2018/2019 oraz 2019/2020	36
Tabela 25. Wyniki egzaminów ósmoklasisty za rok 2019/2020 w gminach sąsiednich oraz w powiecie mogileńskim	36
Tabela 26. Pracownie i wyposażenie szkół.....	37
Tabela 27. Ochrona zdrowia w Gminie jeziora Wielkie.....	38
Tabela 28. Pożary i miejscowe zagrożenia z uczestnictwem OSP z terenu Gminy Jeziora Wielkie w latach 2016-2020	41
Tabela 29. Liczba rodzin oraz osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2015-2020	44

Tabela 30. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jeziora Wielkie oraz w gminach sąsiadujących w latach 2015-2020.....	49
Tabela 31. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców w Gminie Jeziora Wielkie oraz w gminach sąsiadujących w latach 2015-2020	50
Tabela 32. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Jeziora Wielkie w latach 2015-2020.....	53
Tabela 33. Porównanie liczby podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych w gminach sąsiednich, województwie kujawsko - pomorskim oraz powiecie mogileńskim	54
Tabela 34. Porównanie liczby podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych w województwie kujawsko - pomorskim, powiecie mogileńskim oraz gminach sąsiednich	55
Tabela 35. Podmioty wg sekcji PKD 2007 w sektorze prywatnym w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015-2020	57
Tabela 36. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Jeziora Wielkie wg wielkości zatrudnienia w latach 2015-2020	58
Tabela 37. Klasyfikacja gleb na terenie Gminy Jeziora Wielkie [w ha]	60
Tabela 38. Liczba i wielkość gospodarstw rolnych na terenie Gminy jeziora Wielkie w latach 2015-2020	61
Tabela 39. Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015-2020	62
Tabela 40. Sieć wodociągowa w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015-2020.....	64
Tabela 41. Zużycie wody i liczba korzystających z sieci wodociągowej w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015 - 2020	64
Tabela 42. Sieć kanalizacyjna w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015 - 2020.....	65
Tabela 43. Liczba korzystających z sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Jeziora Wielkie w latach 2015 - 2020.	65
Tabela 44. Komunalne oczyszczalnie ścieków na terenie Gminy Jeziora Wielkie	65
Tabela 45. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015-2019 – podsumowanie.....	66
Tabela 46. Zmiana liczby budynków mieszkalnych w Gminie Jeziora Wielkie, powiecie mogileńskim oraz województwie w latach 2015-2020	67
Tabela 47. Infrastruktura mieszkaniowa w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015-2020	68
Tabela 48. Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno – sanitarne na terenie Gminy Jeziora Wielkie w latach 2016-2019	69
Tabela 49. Poziom czytelnictwa w Gminie Jeziora Wielkie	72
Tabela 50. Formy ochrony zabytków w Gminie Jeziora Wielkie	73
Tabela 51. Turystyczne obiekty noclegowe na terenie Gminy Jeziora Wielkie.....	76
Tabela 52. Dochody ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej 2018-2020	77
Tabela 53. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej 2018-2020	80
Tabela 54. Porównanie dochodów i wydatków w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2018-2020	81

Wykres 1. Poziom lesistości w gminach sąsiadujących, powiecie mogileńskim i województwie kujawsko – pomorskim w 2020 r.	19
Wykres 2. Wydatki budżetowe na mieszkańca w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu	25
Wykres 3. Ludność Gminy Jeziora Wielkie w latach 2015-2020	28
Wykres 4. Prognoza struktury ludności na terenie Gminy Jeziora Wielkie z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe do 2030 roku.....	33
Wykres 5. Liczba gospodarstw domowych i osób w tych gospodarstwach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2015-2020 na terenie Gminy jeziora Wielkie	42
Wykres 6. Rodziny korzystające z pomocy społecznej w 2020 r. oraz powody udzielania świadczeń.....	46
Wykres 7. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Jeziora Wielkie w latach 2015-2020.....	48
Wykres 8. Liczba bezrobotnych w Gminie Jeziora Wielkie wg czasu pozostawania bez pracy w latach 2015-2020	48
Wykres 9. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jeziora Wielkie, powiecie mogileńskim, województwie kujawsko-pomorskim oraz w Polsce w latach 2015-2020.....	49
Wykres 10. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców w Gminie Jeziora Wielkie, powiecie mogileńskim, województwie kujawsko-pomorskim oraz w Polsce w latach 2015-2020	50

Wykres 11. Bezrobocie jako powód trudnej sytuacji życiowej mieszkańców Gminy Jeziora Wielkie w latach 2015-2020	51
Wykres 12. Struktura bezrobotnych według wykształcenia w Gminie Jeziora Wielkie na dzień 31.12.2020 r.....	51
Wykres 13. Struktura bezrobotnych według wieku w Gminie Jeziora Wielkie na dzień 31.12.2020 r.	52
Wykres 14. Podmioty nowo zarejestrowane w Gminie i gmin sąsiednich w latach 2015-2020	55
Wykres 15. Podmioty wyrejestrowane w Gminie Jeziora Wielkie i gminach sąsiednich w latach 2015-2020	56
Wykres 16. Relacja nowo zarejestrowanych podmiotów do liczby podmiotów wyrejestrowanych w Gminie Jeziora Wielkie oraz w gminach sąsiednich w 2020 r.	56
Wykres 17. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w Gminie Jeziora Wielkie w 2020 r.	58
Wykres 18. Podmioty gospodarcze przypadające na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Gminie Jeziora Wielkie i gminach sąsiednich w 2020 r.	59
Wykres 19. Liczba i wielkość gospodarstw rolnych na terenie Gminy jeziora Wielkie w latach 2015-2020.....	61
Wykres 20. Budynki mieszkalne na terenie Gminy Jeziora Wielkie podłączone do infrastruktury technicznej - w % ogółu budynków mieszkalnych – porównanie	63
Wykres 21. Zmiana liczby budynków mieszkalnych w Gminie Jeziora Wielkie oraz w gminach sąsiednich w latach 2015-2020	68
Wykres 22. Zmiana liczby mieszkań w Gminie Jeziora Wielkie na tle innych gmin sąsiednich w latach 2015 - 2019	69
Wykres 23. Dochody ogółem na lata 2018-2020	77
Wykres 24. Dochody na 1 mieszkańca na lata 2018-2020	79
Wykres 25. Wydatki ogółem na lata 2018-2020	79
Wykres 26. Wydatki na 1 mieszkańca na lata 2018-2020	81
Wykres 27. Porównanie dochodów i wydatków na 1 mieszkańca Gminy Jeziora Wielkie w latach 2018-2020...	82